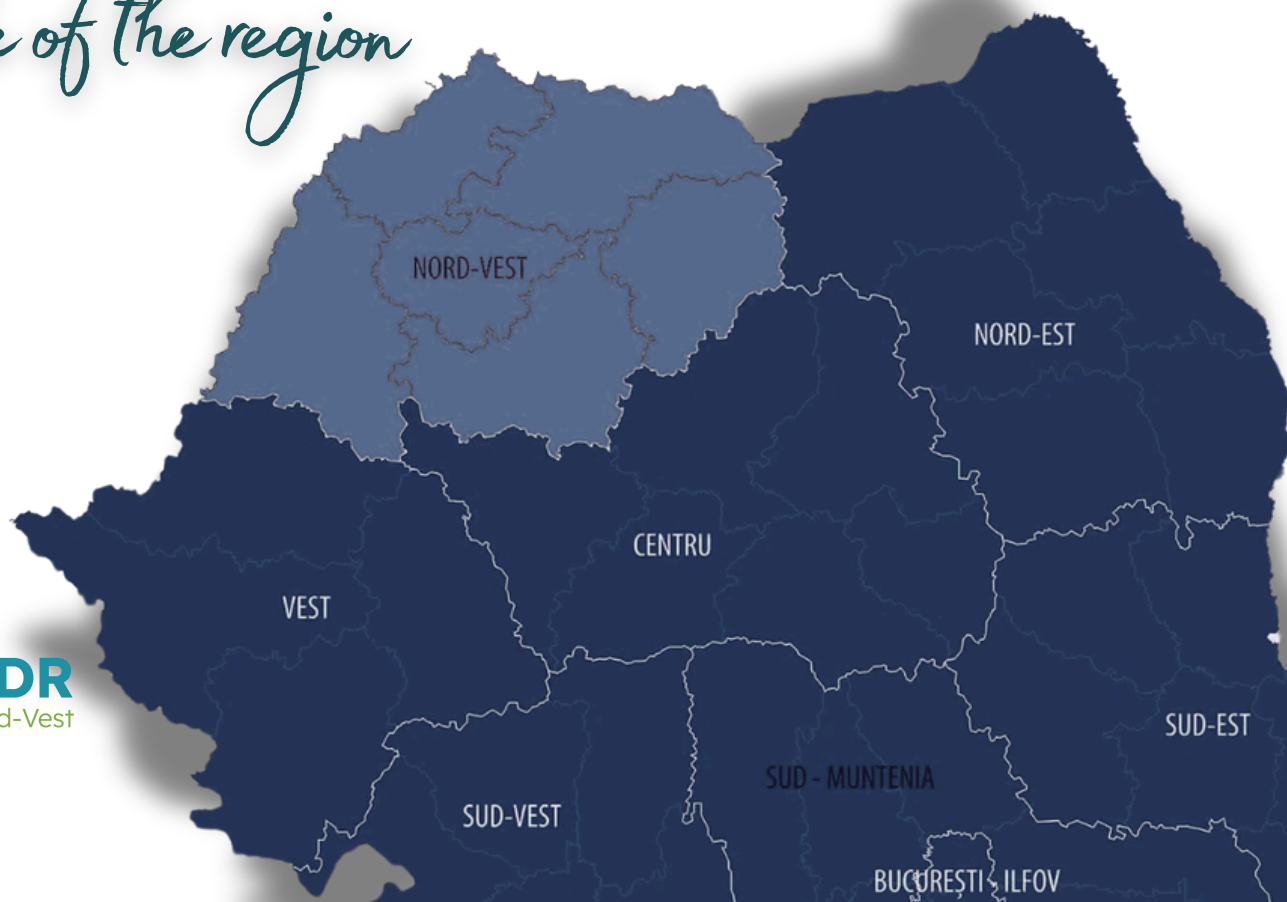

Educație, competențe și capital uman

state of the region

Capitolul „Educație, Competențe și Capital Uman” din cadrul analizei „State of the Region” a fost redactat de echipa Agenției de Dezvoltare Regională Nord-Vest ca parte integrantă a Planului de Dezvoltare Regională 2028-2034.

Document în lucru

Prezentul document de tip „Stadiul Regiunii”, publicat în contextul elaborării analizei diagnostic regionale, reprezintă un instrument de lucru preliminar cu caracter strict consultativ, asumat ca parte integrantă a unui demers de guvernare participativă. Publicarea și diseminarea acestui material se circumscriu unei etape de consultare publică structurate sub forma de call for evidence, având scopul de a asigura o fundamentare tehnică și obiectivă a viitoarelor direcții de planificare. În consecință, datele, concluziile preliminare și analizele incluse în capitolele acestui document nu constituie decizii finale, nu au caracter obligatoriu și nu angajează juridic autoritatea emitentă, acestea fiind supuse unui proces iterativ de revizuire, calibrare și completare.

Contact:

text și analiză: Departamentul de Dezvoltare Strategică și Valorificare Resurse
Cătălin Hădădea - catalin.hadadea@nord-vest.ro
Ștefania Cazacu - stefania.cazacu@nord-vest.ro
Darius Ciocîrlan - darius.ciocirlan@nord-vest.ro
hărți: Departamentul de Dezvoltare Urbană și DDSVR

Disclaimer:

Opiniile exprimate aparțin exclusiv autorilor și nu ar trebui considerate ca reprezentând poziția oficială a Agenției de Dezvoltare Regională Nord-Vest. Acest document nu reprezintă componente, priorități sau acțiuni dintr-un program aprobat sau agreat la nivel național sau regional.

Această analiză reprezintă o situație de referință, punct de plecare pentru perioada 2028-2034 și nu implică nicio obligație din partea ADR Nord-Vest privind deschiderea unor apeluri, în cadrul Programului Regional Nord-Vest 2021-2027, care să vizeze intervențiile recomandate în conținutul acestui capitol.

©Agenția de Dezvoltare Regională Nord-Vest, Cluj-Napoca 2026

Cover: DDSVR

Reutilizarea este autorizată cu condiția ca sursa să fie menționată și ca sensul sau mesajul original al documentului să nu fie denaturat. ADR Nord-Vest nu va fi responsabilă pentru niciuna dintre consecințele rezultate din reutilizare.

Cuprins

CONTEXT

- 6 Context general
- 7 Uniunea competențelor
- 9 Cadrul național
- 10 Perspectiva strategică națională

ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR ȘI PREȘCOLAR

- 15 Context regional din perspectiva învățământului preuniversitar
- 16 Distribuția teritorială
- 18 Perspectiva securității la incendiu și autorizațiilor sanitare
- 19 Dimensionarea exploatării infrastructurii educaționale
- 22 Populația școlară
- 23 Învățământul privat
- 25 Învățământul special
- 27 Personal didactic
- 28 Abandon școlar
- 30 Segregare școlară
- 31 Concluzii preliminare învățământ preuniversitar:

ÎNVĂȚĂMÂNTUL TERȚIAR

- 34 Sistemul universitar în regiunea Nord-Vest
- 35 Tipologia programelor la nivel teritorial
- 36 Tipologia universităților la nivelul regiunii
- 37 Programe de studii de învățământ dual
- 39 Profilul absolvenților
- 41 Domeniu universitar critic la nivel regional
- 42 Constatări preliminare învățământ terțiar

FORMAREA PROFESIONALĂ ȘI ÎNVĂȚAREA PE TOT PARCURSUL VIEȚII

- 44 Formarea profesională a adulților
- 45 Reintegrarea în sistemul de învățământ

- 45 Reconversia profesională și educația continuă a adulților
- 47 Registrul Național al Furnizorilor de Formare Profesională a Adulților Autorizați
- 49 Registrul național al programelor pentru dezvoltare profesională continuă acreditate
- 50 Planul regional de acțiune pentru învățământ
- 51 Tinerii NEETS

CAPITALUL UMAN ÎN CONTEXT DEMOGRAFIC ȘI INDUSTRIAL

- 54 Capitalul uman
- 55 Formarea profesională în mediul industrial
- 55 Parcuri industriale și specializarea inteligentă
- 56 Implementarea unor măsuri în domeniul formării industriale în regiunea Nord-Vest

INVESTIȚIILE SECTORIALE ÎN INFRASTRUCTURA EDUCAȚIONALĂ

- 55 Investiții în educație

DIAGNOSTIC, PROVOCĂRI ȘI MĂSURI POTENȚIALE

- 64 Constatări preliminare
- 66 Provocări privind sistemul educațional și capitalul uman
- 68 Limitări constatate
- 70 Măsuri potențiale pentru abordarea provocărilor

BIBLIOGRAFIE ȘI REFERINȚE

Acronime

ANMGD - Avcademia Națională de Muzică Gheorghe Dima	IPT - Învățământul Profesional și Tehnic
APL - Autorități ale administrației publice locale	ISCED - Clasificarea Internațională Standard a Educației
AJOFM- Agenție Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă	ISJ - Inspectoratul Școlar Județean
AJPIS - Agenția Județeană de Plăți și Inspecție Socială	MDLPA - Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației
ANC - Autoritatea Națională pentru Calificări	MEdu - Ministerul Educației
ANOFM - Agenția Națională pentru Ocuparea forței de Muncă	MIPE - Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene
ANPCDEFP - Agenția Națională pentru Programe Comunitare în	MMSS - Ministerul Muncii și Solidarității Sociale
Domeniul Educației și Formării Profesionale	MRJ - Municipiu Reședință de Județ
ANPIS -Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială	MS - Ministerul Sănătății
ARACIS - Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul	NEET - Tineri neîncadrați profesional și care nu urmează niciun
Superior	program educațional sau de formare
CDS - Curicul la decizia școlii	OCDE - Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
CES - Cerințe Educaționale Speciale	ONG - Organizație / Organizații Non-guvernamentale
CAEN- Clasificarea Activităților din Economia Națională	PEO - Programul Educație și Ocupare
CCÎP - Centre comunitare de învățare permanentă	PIAAC - Programul Internațional de Evaluare a Competențelor
CCOC - Centrul de Consiliere și Orientare în Carieră	Adulților
CDI- Cercetare - Dezvoltare - Inovare	PIB - Produs Intern Brut
CJ - Consilii Județene	PIDS - Programul Incluziune și Demnitate Socială
CJRAE - Centre Județene de Resurse și Asistență Educațională	PNDL -Programul Național de Dezvoltare Locală
CL - Consiliul Local	PNRR - Planul Național de Redresare și Reziliență al României
CIP-Cluj Innovation Park	PNRAS - Programul Național pentru Reducerea Abandonului Școlar
CNC - Cadrul Național al Calificărilor	PRAI -Planul Regional de Acțiune pentru Dezvoltarea
CNI -Compania Națională de Investiții	Învățământului Profesional și Tehnic
CNDÎPT - Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului	PRNV - Programul Regional Nord-Vest
Profesional și Tehnic	SEE - Spațiul Economic European
CNITTD Centrul Național de Învățământ Tehnologic și Tehnologic	SGG - Secretariatul General al Guvernului
Dual	SIIR - Sistemul Informatic Integrat al Învățământului din România
CNPEE - Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație	SNDDR - Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a
COM - Comisia Europeană	României
COR - Clasificarea Ocupațiilor din România	SNFA - Strategia Națională pentru Formarea Adulților 2024-2027
CRFPA - Centre Regionale de Formare Profesională a Adulților	SNECA - Strategia Națională pentru Educația Continuă a Adulților
DJIP - Direcții Județene de Învățământ Preuniversitar	SNOFM - Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
DJSP - Direcția Județeană de Sănătate Publică	TIC - Tehnologia Informației și Comunicațiilor
DNSC - Directoratul Național pentru Securitate Cibernetică	UAT - Unitate Administrativ Teritorială
ECTS - Sistemul European de Acumulare și Transfer al Creditelor	UE - Uniunea Europeană
ECVET - Sistemul European de Credite pentru Educație și Formare	UBB - Universitatea Babeș-Bolyai
Profesională	UIP - Unități de învățământ preuniversitar
ETS2 - Sistemul UE de Comercializare a Emisiilor 2	UNESCO - Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și
EDD - Educația pentru Dezvoltare Durabilă	Cultură
EFP - Educația și Formarea Profesională	UNICEF - United Nations Children's Fund
EMC - Educația Medicală Continuă	UEFISCDI - Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului
FEDR - Fondul European de Dezvoltare Regională	Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării
FPA - Formarea Profesională a Adulților	UMF Universitatea de Medicină și Farmacie Iuliu Hațieganu
FSE+ - Fond Social European Plus	UO - Universitatea din Oradea
GAL -Grup de Acțiune Locală	USAMV - Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară
IGSU - Inspectoratul General pentru Situații de Urgență	din Cluj Napoca
IMM - Inreprinderi Mici și Mijlocii	UTCN - Universitatea Tehnică din Cluj Napoca
INSSE - Institutul Național de Statistică	ZM - Zonă metropolitană

Context general

Analiza de tip State of the Region pentru perioada de programare 2028-2034 constituie fundamentul în configurarea traiectoriei strategice a Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest, axată pe reziliență și competitivitate prin valorificarea capitalului uman. Într-un context marcat de transformări tehnologice accelerate și tranziție demografică, prezenta analiză evaluează interdependența critică dintre sistemul educațional, dinamica pieței muncii și indicatorii de ocupare. Obiectivul central este de a identifica disparitățile intra- și interregionale și de a calibra intervențiile publice astfel încât să răspundă nevoilor specifice ale polilor de creștere și ale zonelor marginalizate deopotrivă.

În final, studiul urmărește să fundamenteze politicile de dezvoltare regională post-2027 printr-o abordare bazată pe dovezi, vizând optimizarea corelării ofertelor educaționale cu cerințele sectoarelor de specializare inteligentă. Prin examinarea stadiului actual al ocupării și al competențelor disponibile, analiza oferă un instrument de prognoză pentru gestionarea eficientă a resurselor financiare, inclusiv a fondurilor europene.

Educația și dezvoltarea capitalului uman reprezintă pilonii pe care se sprijină viitorul și competitivitatea Regiunii. Într-un context marcat de declinul demografic și de îmbătrânirea populației, creșterea calității educației devine principalul instrument pentru a îmbunătăți productivitatea și a compensa impactul economic negativ al restrângerii forței de muncă.

Pentru orizontul de planificare 2028-2034, regiunea trebuie să facă tranziția către un sistem educațional rezilient, incluziv și capabil să răspundă provocărilor pieței muncii și noilor cerințe ale tranziției verzi și digitale. Profilul educațional actual al regiunii este definit de contraste majore, pe de o parte, regiunea beneficiază de centre universitare de excelență, care funcționează ca magneti pentru tineri și formează o forță de muncă înalt calificată. Pe de altă parte, persistă provocări structurale profunde, vizibile în special în afara polilor majori de creștere urbană.

Educație:

Educația este privită ca o instituție fundamentală pentru stabilitatea și funcționarea sistemului social.[1]

Competențe:

Competența este definită ca un sistem complex și integrat de resurse – cunoștințe, abilități, atitudini și valori – care sunt mobilizate în contexte specifice pentru a rezolva probleme sau a îndeplini sarcini complexe.[2]

Capital uman:

Totalitatea cunoștințelor, abilităților, experiențelor, sănătății și atitudinilor acumulate de indivizi, care le permit să realizeze activități productive și să genereze valoare economică. [3]

[1] Functionalism in Education: Durkheim and Parsons Perspectives, accesat, aprilie 2026,

<https://sociology.institute/sociology-of-education/functionalism-education-durkheim-parsons-perspectives/>

[2] The Unified Competence Framework – PART 1 – GeoAcademy Portal I, accesat, aprilie 2026,

<https://portal.geoacademy.eu/courses/the-unified-competence-framework-part-1/lessons/introduction-to-the-greencomp-framework-ucf-1-1-1/>

[3] Gary Becker on Human Capital, Journal of Demographic, accesat, aprilie, 2026,

<https://www.cambridge.org/core/journals/journal-of-demographic-economics/article/gary-becker-on-human-capital/DBB8004970B4D918A2387C5F31843645>

Context european

În actualul ciclu programatic, regiunea își propune consolidarea ecosistemului de capital uman prin utilizarea complementară a FSE+ și a FEDR, având în vedere orientările stabilite în Comunicarea Comisiei 2022/C 160/02 [4]. Această abordare vizează optimizarea impactului investițiilor în educație și formare profesională prin corelarea resurselor din instrumentul de politică publică regional, Programul Regional Nord-Vest 2021-2027, cu instrumentele gestionate direct de Comisia Europeană precum programul Orizont Europa sau Erasmus+, dar și cu programele naționale PEO, PIDS și C15 PNRR.

În acord cu viziunea Comisiei Europene privind realizarea Spațiului european al educației COM/2020/625 final [5], strategia regională a pus accentul pe dimensiunea incluziunii și a calității, vizând reducerea disparităților de competențe între mediul urban și rural din regiune.

Având în vedere Decizia UE 2022/2481 [6] din 14 decembrie 2022 de instituire a programului de politică pentru 2030 privind deceniul digital, agenda se structurează pe patru piloni, primul fiind dedicat direct capitalului uman și competențelor. Astfel, se identifică ținte cantitative precum:

- cel puțin 80% din populația cu vârsta între 16 și 74 de ani trebuie să posede minimum competențe digitale de bază.
- atingerea numărului de 20 de milioane de specialiști angajați în UE, cu un accent deosebit pe convergența de gen și pe creșterea numărului de absolvenți.

Decizia subliniază necesitatea unei adaptări rapide a sistemelor de educație și formare prin dotarea profesorilor cu abilități digitale și resurse tehnologice adecvate. În linie cu Decizia 2022/2481, prioritizarea investițiilor în capitalul uman la nivelul Regiunii Nord-Vest este necesar să vizeze atingerea țintei de 80% din populație cu competențe digitale de bază până în 2030, prin modernizarea curriculumului educațional și susținerea formării continue în sectoarele economice strategice.

Din perspectiva învățământului superior, în perioada 2021-2027, putem considera recomandarea Consiliului 2022/C 160/01 din 5 aprilie 2022 [7] privind crearea de punți pentru o cooperare europeană eficientă în domeniul învățământului superior, ca o piesă centrală a pachetului pentru învățământul superior lansat de Comisia Europeană pentru realizarea Spațiului European al Educației, astfel se încurajază instituțiile de învățământ superior să colaboreze mai strâns pentru a crea programe de studii comune și pentru a facilita mobilitatea cursanților și a personalului. Totodată se susține dezvoltarea unor alianțe academice durabile care să depășească cooperarea fragmentată, vizând o dimensiune instituțională europeană comună, eliminarea barierelor administrative pentru recunoașterea reciprocă a diplomelor și a perioadelor de studiu efectuate în străinătate. Astfel se poate considera că se păstrează necesitatea ca universitățile să acționeze ca actori centrali în ecosistemele locale de inovare, răspunzând provocărilor legate de tranziția verde și cea digitală.

Din perspectiva învățării non-formale Decizia 2018/646 [8] subliniază importanța validării competențelor dobândite în afara sistemului formal, un aspect critic pentru industriile creative și IT din regiune, unde formarea continuă este esențială.

[4] Comunicarea Comisiei – Orientări privind sinergiile dintre Orizont Europa și FEDR (2022/C 160/02). Disponibil la: EUR-Lex - 52022XG0421(02)

[5] Comisia Europeană (2020), Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor privind realizarea Spațiului european al educației până în 2025, COM(2020) 624 final, Bruxelles.

[6] Decizia (UE) 2022/2481 a Parlamentului European și a Consiliului din 14 decembrie 2022 de instituire a programului de politică pentru 2030 privind deceniul digital - <https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2022/2481/oj?locale=ro> ,

Regulamentul (UE) 2021/1060 (RDC, art. 11 privind condițiile favorizante și principiile orizontale) coroborat cu Regulamentele (UE) 2021/1057 (FSE+) și 2021/1058 (FEDR)

[7] Recomandarea Consiliului din 5 aprilie 2022 privind crearea de punți pentru o cooperare europeană eficientă în domeniul învățământului superior (2022/C 160/01). [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022H0413\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022H0413(01))

[8] Decizia (UE) 2018/646 a Parlamentului European și a Consiliului din 18 aprilie 2018 privind un cadru comun pentru furnizarea unor servicii mai bune pentru aptitudini și calificări și de abrogare a Deciziei nr. 2241/2004/CE. Disponibil la: EUR-Lex - 32018D0646 .

Totodată, se stabilește rolul centrelor naționale Europass în furnizarea de asistență și informații despre oportunitățile de învățare și ocupare a forței de muncă, se creează un cadru online actualizat care oferă instrumente digitale pentru ca utilizatorii să își prezinte aptitudinile și calificările într-un format standardizat la nivel european.

Din perspectiva activității școlare conexe, conform Rezoluției Consiliului 2015/C 417/08 [9], rezoluția pornește de la constatarea că participarea la activități sportive organizate dezvoltă disciplina, lucrul în echipă, încrederea în sine și capacitatea de a face față dificultăților – factori care reduc riscul de abandon școlar. Pentru regiune, aceasta susține finanțarea activităților sportive extrașcolare în școlile cu risc ridicat de abandon.

Uniunea competențelor

Uniunea Competențelor *The Union of Skills* [10] urmărește trei obiective strategice majore pentru a consolida capitalul uman și competitivitatea în Uniunea Europeană:

- Dezvoltarea unei baze solide de competențe și asigurarea oportunităților egale pentru toți cetățenii:

a. Inițiativa își propune să asigure că fiecare persoană din Europa, indiferent de locul în care se află, este abilitată să își clădească o bază puternică de competențe și să se implice în perfecționare și recalificare pe tot parcursul vieții, în conformitate cu Pilonul European al Drepturilor Sociale.

b. De asemenea, urmărește să sprijine sistemele de educație și formare din Europa pentru a oferi oportunități egale tuturor oamenilor, inclusiv tinerilor, indiferent de mediul de proveniență sau locul de reședință pentru a accesa educația, învățarea continuă, locuri de muncă de calitate și pentru a gestiona cu succes perioadele de tranziție sau de criză.

- Sprijinirea competitivității și rezilienței companiilor:

a. Sprijinirea companiilor pentru a deveni mai competitive și mai reziliente, facilitând procesul prin care angajatorii pot găsi lucrători cu competențele necesare pentru a crea o creștere sustenabilă și locuri de muncă de calitate.

b. Aceasta reprezintă, de asemenea, un îndemn pentru companii de a investi în perfecționarea și recalificarea propriilor lucrători din toate generațiile pentru a se adapta noilor provocări și oportunități.

- Transparența, încrederea și recunoașterea competențelor și a calificărilor:

a. Uniunea Competențelor va acționa pentru ca abilitățile și calificările obținute oriunde în Europa să fie transparente, de încredere și recunoscute la nivelul întregii piețe unice.

b. Acest lucru le permite cetățenilor să își exercite dreptul la liberă circulație și ajută angajatorii, în special IMM-urile, să recruteze eficient la nivel transfrontalier. De asemenea, solicită statelor membre să colaboreze pentru recunoașterea rapidă a competențelor și calificărilor dobândite în afara Uniunii Europene.

În România, situația dezvoltării competențelor și a deficitului de forță de muncă prezintă o serie de provocări majore în comparație cu mediile și țintele stabilite la nivelul Uniunii Europene:

- Rata medie de subperformanță a elevilor de 15 ani la citire, matematică și științe este de 45% în România, semnificativ mai ridicată decât media europeană de 27%.
- Doar 28% dintre românii cu vârste cuprinse între 16 și 74 de ani dețin cel puțin competențe digitale de bază, valoare aflată la jumătatea mediei din Uniunea Europeană, care este de 56%.
- Rata de participare a adulților la programe de formare continuă este de 19% în România, mult sub media UE de 40% și departe de ținta europeană stabilită la 60%.

[9] Rezoluția Consiliului și a reprezentanților guvernelor statelor membre privind promovarea dezvoltării socioeconomice și a incluziunii tinerilor în UE prin intermediul participării la activități fizice și la sport. C 417/46. Disponibil la: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:52015XG1215\(03](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:52015XG1215(03)

[10] Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, Bruxelles, 5.3.2025 COM(2025) 90 final.

- Rata de ocupare a absolvenților din învățământul profesional și tehnic (VET) este de 66%, comparativ cu o medie europeană de 81%.
- Doar 8% dintre cei din sistemul de formare profesională beneficiază de învățare practică la locul de muncă, în timp ce media la nivelul UE este de 64%.
- Ponderea tinerilor cu studii superioare este de doar 23% în România, față de 43% în UE.
- Ponderea elevilor înscriși în domenii STEM este de 36% în învățământul profesional mediu (VET) și de 31% la nivel universitar.

Planul strategic pentru educația în domeniul STEM

Planul[11] evidențiază o serie de constatări cu privire la stadiul actual al competențelor STEM în Uniunea Europeană și propune un cadru de acțiune ambițios pentru redresarea acestui sector. Pentru a răspunde provocărilor, planul se ghidează după indicatori de referință extrem de clari pentru anul 2030:

Indicatorul vizat (pentru 2030)	Valoarea țintă	Situația din 2022	Ținta de participare feminină
Elevi înscriși în STEM în învățământul profesional de nivel mediu	Cel puțin 45%	36.2%	Cel puțin 1 din 4 (25%) să fie femei
Studenți înscriși în STEM în învățământul terțiar (universitar)	Cel puțin 32%	27.1%	Cel puțin 2 din 5 (40%) să fie femei
Studenți la doctorat în domeniul TIC	Cel puțin 5%	3.7%	Cel puțin 1 din 3 (33,3%) să fie femei

tabel 1: Ținte asumate în cadrul Planului Strategic STEM

Rapoartele de țară

Tabelul 2 prezintă evoluția indicatorilor din sectoarele educației, formării și capitalului uman, conform analizelor realizate de COM în perioada 2023-2026[12]. Aceste rapoarte de țară, împreună cu Recomandările Specifice de Țară, reprezintă o condiție obligatorie pentru prioritățile de finanțare din exercițiul 2028-2034.

Indicator	Raportul de Țară 2023	Raportul de Țară 2024	Raportul de Țară 2025	Raportul de Țară 2026
Educația Timpurie Copii 3+ și 0-3 ani	Rată participare 78,2% (UE 93%). Îngrijire formală 9,5% (UE 36,6%). Marginalizare: Doar 27% dintre copiii romi participă.	Rată participare 75,7% Îngrijire formală 12,3% în 2022 (UE 35,7%).	Rată participare rămâne la 75,7% (UE 94,6%). Rata este de 72,7% în rural, comparativ cu 95,5% în urban. Îngrijire formală scade la 7,3% în 2024.	Rată participare crește ușor la 76,5% în 2024, dar rămâne mult sub media UE de 95%. Îngrijire formală este de 11,4% în 2024 și scade la 11,1% în 2025 (UE 39,2% / 40,5%).
Părăsirea Timpurie a Școlii 18-24 ani	Rată națională: 15,6% în 2022 (față de media UE de 9,6%). Mediu rural: 24,5%. Riscul cel mai ridicat este în rândul romilor și în mediul rural.	Rată națională: 16,6% în 2023 UE 9,5%. Mediu rural: Crește la 27,5%.	Rată națională: 16,8% în 2024 UE 9,3%. Mediu rural: Se situează la 26,5%.	Rată națională: A atins un vârf de 16,8% înainte de a scădea la 15,5% în 2025 (față de media UE de 9,1%). Mediu rural: Rămâne critică la 23,7% (față de doar 4,6% în orașe).
Competențe de Bază Elevi de 15 ani	Baza de evaluare: Testarea PISA 2018 subperformanță. Decalajul dintre elevi bogați/săraci este cel mai mare din UE (39 puncte procentuale).	Baza de evaluare: Noile rezultate ale testării PISA 2022. Subperformanță: Matematică: 48,6% (UE: 29,5%); Citire: 41,7% (UE: 26,2%); Științe: 44,0% (UE: 24,2%).	Baza de evaluare: PISA 2022. Performanțe de top: Doar 4,0% la matematică, 2,0% la citire și 1,4% la științe. Competențe computerizate: 74% dintre copiii de 14 ani nu le dețin.	Baza de evaluare: PISA 2022. Decalaj rural-urban: Cel mai mare din UE. Implementare: Programele naționale de combatere a analfabetismului funcțional, deși inițiate în 2025, nu s-au extins încă la nivel național.
Competențe Digitale Adulți 16-74 ani	Rată națională: 28% din populație deține competențe digitale cel puțin de bază (față de media UE de 54%).	Rată națională: Stabilă la 27,7% în perioada 2021-2023 (față de media UE de 55,6%).	Rată națională: Rămâne la 27,7% în 2023, evidențiind o stagnare a indicatorului.	Rată națională: Crește ușor la 31,8% în 2025 (față de media UE de 60,4%).
Învățământul Profesional și Tehnic	Participare bună, dar competențele absolvenților nu corespund așteptărilor angajatorilor; curricula este considerată prea abstractă. Angajabilitate: Rata de angajare a absolvenților recenți: 57,5% în 2022.	Angajabilitate: Rata de angajare a absolvenților recenți este de 61,2% în 2023 (față de media UE de 78,9%).	Pondere elevi: 61,3% în învățământul secundar de nivel mediu (UE: 52,4%). Învățare la locul de muncă (practică): Doar 7,2% dintre absolvenți beneficiază de ea. Angajabilitate: 65,7% în 2024.	Pondere elevi: 61,2% în 2024 (UE 52,9%). Învățare la locul de muncă: Crește ușor la 9,1% în 2025 (față de media UE de 66%). Angajabilitate: Scade ușor la 63,4% în 2025 (față de media UE de 80,2%).

[11] Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor - Un plan strategic pentru educația în domeniul STEM: competențe pentru competitivitate și inovare, Bruxelles, 5.3.2025 COM(2025) 89 final.

[12] Country Report - Romania - 2023, 2024, 2025, 2026 COM - https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-surveillance-eu-member-states/country-pages-including-country-reports/country-report-romania_en

Arie de analiză / Indicator	Raportul de Jară 2023	Raportul de Jară 2024	Raportul de Jară 2025	Raportul de Jară 2026
Învățământul Terțiar Universitar - Populație 25-34 ani	Rată absolvire: 24,7% în 2022 (cel mai scăzut nivel din UE, media fiind de 42%). STEM/ICT: Procent bun de înscrieri, dar numărul absolut este limitat de participarea generală scăzută.	Rată absolvire: Scade la 22,5% în 2023 (față de media UE de 43,1%). Constănsă de abandon ridicat, nepromovarea bacalaureatului pe filiera tehnologică.	Rată absolvire: Crește ușor la 23,2% în 2024 (față de media UE de 44,2%). STEM: Ponderea în STEM este bună (30,1% vs UE 27,1%), dar numărul absolut rămâne insuficient.	Rată absolvire: Se stabilizează la 23,0% în 2025 (față de media UE de 44,8% și ținta UE de 45%). STEM: Absolvenți STEM la 1.000 de tineri (20-29 ani): 19,0 (față de media UE de 22,4). Programe de sprijin ("Primul student în familie") sunt demarate.
Învățarea pe Tot Parcursul Vieții Adulți 25-64 ani	Rată națională: A înregistrat o creștere semnificativă la 19,1% în 2022, atingând formal ținta.	Rată națională: Se menține la 19,1%.	•Rată națională: Rămâne neschimbată la 19,1%. Vulnerabilitate: Participare minimă în rural (11,2%) și pentru cei cu educație scăzută (3,9%).	Rată națională: Continuă să stagneze în jurul valorii de 19,1% conform ultimelor date disponibile. Implicarea firmelor: Foarte redusă, doar 17,5% dintre companii oferă formare continuă (CVET).
Tinerii NEET (15-29 ani)	Tineri NEET: Se situează în jurul a 19% - 20% conform datelor istorice din anexa socială.	Tineri NEET: Se plasează la 19,3% în 2023, fiind printre cele mai mari rate din UE. Șomaj tineri: 21,8% în 2023.	Tineri NEET: 19,4% în 2024 (față de media UE de 11%). Decalaj mare de gen (femeile au rate NEET mult mai mari) și 59% în rândul romilor. Șomaj tineri: Crește la 23,9% în 2024.	Tineri NEET: Scade insesizabil la 19,2% în 2025, dar rămâne aproape dublu față de media UE de 11%.

tabel 2: Extras din constatările Rapoartelor de Jară 2023, 2024, 2025, 2026

Cadrul național

Cadrul normativ care fundamentează dezvoltarea capitalului uman și a educației la nivel național a fost redefinit de pachetul legislativ adoptat în anul 2023. Aceste acte normative structurează direcțiile de reformă, încercând să asigure coerența între nevoile pieței muncii regionale și oferta formativă. *Legea nr. 198 din 4 iulie 2023* [13] a învățământului preuniversitar reglementează organizarea și funcționarea unităților de învățământ de la nivel timpuriu până la nivel liceal și postliceal. *Legea nr. 199 din 4 iulie 2023* [14] a învățământului superior stabilește cadrul de funcționare a universităților, punând accent pe autonomia universitară, internaționalizare și cercetare. Din perspectiva internaționalizării studiilor universitare, este esențială consolidarea profilului internațional al polilor de creștere academică și dinamizarea pieței muncii înalt calificate, în acest sens *Legea nr. 164 din 18 iunie 2021* [15] creează cadrul juridic unitar pentru recunoașterea studiilor efectuate în afara spațiului european. Acest fapt crește atractivitatea Regiunii pentru studenți și cercetători internaționali, transformând învățământul superior într-un motor de export de servicii educaționale. Legislația facilitează procedurile de recunoaștere a calificărilor obținute în străinătate, element critic pentru strategia regională de a atrage specialiști din diaspora sau resortisanți din țări terțe.

În cazul studiilor universitare de doctorat, prin *Ordinul nr. 3.214 din 16 februarie 2026* [16] s-au introdus mai multe modificări care consolidează un mecanism de control și totodată acceptarea prelungirii automate a duratei doctoratului cu perioada concediilor de creștere a copilului sau de acomodare, se vizează reducerea ratei de abandon în rândul tinerilor cercetători.

Din perspectiva calificărilor profesionale, *Hotărârea Guvernului nr. 513 din 29 mai 2025* [17] și *Ordinul nr. 3.151 din 27 ianuarie 2026* [18] sunt cele care reglementează cadrul. Cadrul Național al Calificărilor, astfel cum este redefinit, reprezintă pilonul de convergență între sistemul de educație și piața muncii, având o influență asupra dezvoltării regionale prin standardizarea rezultatelor învățării pe opt niveluri de complexitate.

[13] LEGEA nr. 198 din 4 iulie 2023 a învățământului preuniversitar

[14] LEGEA nr. 199 din 4 iulie 2023 a învățământului superior

[15] LEGEA nr. 164 din 18 iunie 2021 privind acceptarea Convenției globale pentru recunoașterea calificărilor din învățământul superior

[16] ORDIN nr. 3.214 din 16 februarie 2026 pentru modificarea și completarea Regulamentului-cadru privind studiile universitare de doctorat, aprobat prin Ordinul ministrului educației nr. 3.020/2024

[17] HOTĂRÂRE nr. 513 din 29 mai 2025 pentru aprobarea formatului și conținutului Cadrului național al calificărilor

[18] ORDIN nr. 3.151 din 27 ianuarie 2026 privind modificarea anexei la Ordinul ministrului educației nr. 6.469/2022 pentru aprobarea Nomenclatorului de încadrare a calificărilor profesionale de nivel 3 și de nivel 4 conform Cadrului național al calificărilor, pe domenii de pregătire de bază

La nivel regional, CNC funcționează ca un instrument de corelare a ofertei educaționale cu nevoile specifice ale economiilor locale, facilitând mobilitatea forței de muncă și recunoașterea competențelor dobândite .

Prin definirea riguroasă a cunoștințelor, abilităților și a gradului de responsabilitate și autonomie, acest cadru permite regiunilor să își fundamenteze strategiile de specializare inteligentă pe un capital uman a cărui valoare este certificată conform standardelor europene. Astfel, CNC nu doar că asigură transparența calificărilor, dar devine și un catalizator pentru atractivitatea regională, permițând clusterelor și investitorilor să identifice rapid nivelul de expertiză disponibil pentru proiecte de înaltă tehnologie și inovare.

În timp ce Hotărârea de Guvern stabilește cadrul general, ordinele de ministru nominalizează profesiile și specializările care corespund acestor niveluri, astfel ordinul menționat face referire la mecanismul tehnic prin care politicile educaționale de nivel macro sunt translatate în instrumente operaționale pentru piața muncii și unitățile de învățământ. Acest ordin modifică nomenclatorul de încadrare a calificărilor profesionale, oferind o structură riguroasă necesară planificării resurselor umane la nivel regional.

Legat de infrastructura educațională socială și echitatea în ocupare, *Ordinul nr. 3.134 din 23 ianuarie 2025* [19] vizează reducerea abandonului școlar nu doar prin infrastructură fizică, ci și prin întărirea serviciilor de suport și prin unități de management al resurselor educaționale. Ordinul vizează trei direcții concrete, prima referitoare la mai mulți profesori de sprijin pentru elevii cu CES, a doua referitoare la valorificarea rolului mediatorului școlar în comunitățile vulnerabile pentru prevenirea părăsirii timpurii a școlii și a treia referitoare la cabinete de asistență psihopedagogică funcționale în fiecare școală, care să facă legătura între școală și serviciile sociale.

Rolul instituțiilor de învățământ superior, stabilit prin *Ordinul nr. 3.027/2025* [10], rezidă în obligativitatea acestora de a-și autodefini și asuma o misiune strategică clară, integrată cerințelor pieței muncii la nivel local, regional și internațional, prin actualizarea Cartelor universitare. Acest act normativ transformă misiunea universitară dintr-un enunț formal într-un instrument în care criteriile și indicatorii de evaluare a calității educației vor fi aplicați diferențiat, în funcție de opțiunea asumată de fiecare comunitate academică.

Din perspectivă strategică națională

Din perspectiva ocupării, strategia pune un accent major pe modernizarea instituțiilor pieței muncii și pe creșterea participării în sectoarele cu valoare adăugată mare, pornind de la vulnerabilitățile identificate în *Strategia Națională pentru Ocupare 2021-2027* [21] , propune trecerea către o piață a muncii bazată pe ocupații intensive în cunoaștere, cu intervenții diferențiate teritorial, în funcție de profilul economic al fiecărei regiuni. La acest moment se vizează eliminarea asimetriilor dintre sistemul de educație și dinamica economică, prin implementarea unor mecanisme de guvernare colaborativă care să asigure adaptarea competențelor la cerințele dublei tranziții. Totodată, din perspectiva educației și ocupării se recunoaște aportul competențelor parentale ca variabilă critică în formarea abilităților cognitive și non-cognitive ale viitoarei forțe de muncă. Astfel, se propune o abordare integrată prin care infrastructura socială să fie dublată de măsuri de soft-skill parental, asigurând premisele unei participări active și echitabile pe piața muncii, prin *Strategia Națională pentru Susținerea Părinților (2024-2030)* [22].

Pe baza analizei *Raportului QX de diagnostic al educației și cercetării din România* [23], starea capitalului uman și a sistemului educațional din România prezintă un tablou complex, definit de nevoia urgentă de reformă pentru a răspunde provocărilor viitorului.

[19] ORDIN nr. 3.134 din 23 ianuarie 2025 pentru modificarea și completarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a centrelor județene/al municipiului București de resurse și asistență educațională, aprobat prin Ordinul ministrului educației nr. 5.701/2024 .

[20] ORDIN nr. 3.027 din 15 ianuarie 2025 privind stabilirea misiunii instituției de învățământ superior

[21] Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2021-2027 (aprobată prin HG nr. 1.214/2021)

[22] Strategia Națională pentru Susținerea Părinților (2024-2030)

[23] Raport de diagnostic al educației și cercetării din România. Realizări prezente și implicații pentru noi reforme în domeniu, Ministerul Educației, mai 2025.

În esență, educația este concepută ca procesul fundamental de transformare a potențialului intelectual în cunoștințe declarative, cunoștințe procedurale și valori, menite să formeze specialiști capabili și cetățeni echilibrați. Totuși, diagnosticul din Raport indică o eficiență scăzută, unde analfabetismul funcțional și abandonul școlar ridicat au devenit riscuri de securitate națională, afectând direct calitatea resurselor umane. Sistemul preuniversitar este pilonul care trebuie să asigure transferul celor opt competențe-cheie, de la alfabetizare și multilingvism până la abilități STEM și antreprenoriale. Contextul național actual relevă însă deficiențe majore, prin faptul că un procent ridicat de absolvenți nu asimilează aceste competențe în relație cu viața cotidiană, *testele PISA* [24] situând România doar deasupra Bulgariei și a Ciprului în Uniunea Europeană. Discrepanțele sunt accentuate în mediul rural, unde pierderile școlare pe parcursul gimnaziului ating cote mari, fragmentând coeziunea capitalului uman încă din fazele timpurii de formare. Concluzia din Raportul QX vizează o paradigmă curriculară modernă, axată pe conținuturi relevante și utilizarea inteligenței artificiale, pentru a transforma absolvenții de liceu în specialiști adaptați societății. La nivelul învățământului superior, obiectivul strategic este generarea unei resurse umane înalt calificate care să poată dinamiza segmente noi ale pieței muncii. În prezent, România deține cel mai mic procent de absolvenți de studii superioare din UE de 23.2% față de media de 44.2% la nivelul UE [25].

Capitalul uman adult din România necesită un proces continuu de „upskilling și reskilling” [26], în special în domeniile STEM și digitale, pentru a contracara decalajele de competitivitate. Participarea la învățarea pe tot parcursul vieții rămâne însă extrem de scăzută, fiind necesară o integrare mai bună între standardele ocupaționale și furnizorii de educație. În acest ecosistem, cercetarea și inovarea nu sunt doar activități academice, ci motoare de creștere a nivelului de trai unde inovarea tehnologică și cea socioculturală pot servi drept răspuns la pseudocunoaștere și manipulare, asigurând o societate bazată pe dovezi și o forță de muncă rezilientă în fața schimbărilor paradigmatică globale.

Strategia privind imigrația subliniază că imigrația legală este o soluție pentru sectoarele economice confruntate cu penurie de personal cu abordare prin dezvoltarea de module scurte de formare profesională și cursuri de limba română, esențiale pentru adaptare. În concordanță cu Strategia Națională privind Imigrația 2023-2027 [27] subliniază că imigrația legală reprezintă o soluție pentru sectoarele economice confruntate cu penurie de personal, prin dezvoltarea de module scurte de formare profesională și cursuri de limba română.

Din perspectiva copiilor [28], *Strategia pentru protecția și promovarea drepturilor copilului*, reprezintă pilonul de fundamentare pentru garanția europeană pentru copii, care va rămâne, cel mai probabil, o prioritate în exercițiul financiar 2028-2034. Activitatea sportivă în școală este vizată prin Strategia Națională pentru sport [29], Strategia identifică școlile și comunitățile locale ca zone critice de intervenție, semnalează deficitul de resursă umană din domeniul sportului și al managementului sportiv și introduce conceptul de planuri sportive locale, corelate cu viziunea națională.

[24] PISA Scores by Country - <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/pisa-scores-by-country>

[25] EU's higher education target <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20251006-2>

[26] Terminology of European education and training policy <https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/vet-glossary/glossary/retraining-reskilling>

[27] Strategia Națională privind Imigrația (2023-2027) - HG nr. 884 din 19 august 2021, publicată în MOf al României, Partea I, nr. 839 din 2 septembrie 2021.

[28] STRATEGIA NAȚIONALĂ din 12 octombrie 2023 pentru protecția și promovarea drepturilor copilului "Copii protejați, România sigură" 2023 - 2027 aprobată prin HOTĂRÂREA nr. 969 din 12 octombrie 2023, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 942 din 18 octombrie 2023.

[29] STRATEGIE NAȚIONALĂ din 10 mai 2023 pentru sport pentru perioada 2023-2032, HG Nr. 444/2023 din 10 mai 2023.

Totodată, Proiectul „România Educată” - Viziune și strategie [30], oferă ținte și obiective pentru orizontul 2030. Prin proiect se propun structuri distincte pentru elaborarea și monitorizarea politicilor educaționale la nivel județean, descentralizarea deciziilor și adaptarea țăintelor naționale la nivelul fiecărui județ. Printre țăintele proiectului putem menționa reorganizarea rețelei școlare în funcție de tendințele demografice, cartografierea locală, constituirea de consorții, revizuirea circumscripțiilor școlare și construirea de „Școli Verzi” dar și reducerea abandonului școlar sub 10%, scăderea analfabetismului funcțional la sub 20%, creșterea participării în educația timpurie, creșterea ratei de angajare a absolvenților de învățământ profesional la 80%.

Tot în cadrul contextului strategic național putem menționa câteva documente strategice tangențiale cu sectorul educației, precum *Strategia Națională privind Educația pentru Mediu și Schimbări Climatice 2023-2030* [31] care menționează implementarea unui program național educațional pentru climă și mediu, integrarea noilor tehnologii, dezvoltarea rețelei de „Școli verzi” și formarea cadrelor didactice. Strategia încurajează parteneriatele locale și utilizarea ariilor naturale urbane și a parcurilor ca spații pentru activități de educație în aer liber la nivelul comunităților. *Strategia Națională de Educație Financiară 2024-2030* [32] care încurajează introducerea elementelor de educație financiară în curriculumul național la toate nivelurile preuniversitare, introducerea unui curs opțional în universități, formarea profesorilor și crearea de cursuri pentru adulți și operatori economici.

Planul Strategic PAC 2023-2027 [33] prevede investiții punctuale și priorități pentru reducerea decalajelor educaționale din mediul rural precum infrastructură de internet, modernizarea liceelor agricole, a grădinițelor și a centrelor after-school, intervenții implementate local prin intermediul GAL și al instrumentului LEADER.

Strategia generală de descentralizare [34] la Capitolul 4 Competențele propuse pentru descentralizare analizează oportunitatea transferului de competențe pentru implementarea politicilor din domeniul educației extrașcolare către administrația publică locală/județeană, crescând implicarea comunităților în managementul educațional. Strategia privind drepturile persoanelor cu dizabilități 2022-2027 [35] se concentrează pe asigurarea educației incluzive de masă, accesibilizarea fizică, informațională și comunicațională a cel puțin 40% din școli până în 2027, precum și formarea cadrelor didactice și alocarea de profesori de sprijin.

Strategia pentru incluziunea minorității rom 2022-2027 [36] menționează asigurarea accesului la un sistem de educație incluzivă de calitate. Printre măsuri se regăsesc: creșterea numărului de mediatori școlari, prevenirea abandonului școlar și combaterea segregării școlare pe criterii etnice la nivel local și județean.

Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030 [37] stabilește ținte clare pentru 2030: organizarea învățământului profesional și tehnic în campusuri special dotate, modernizarea infrastructurii educaționale și crearea de curriculum bazat pe competențe adaptate pieței muncii. De asemenea, prevede extinderea principiilor dezvoltării durabile în educația formală universitară.

Strategia Națională pentru Tineret 2024-2027 [38] vizează asigurarea accesului echitabil la educație formală de calitate, diversificarea programelor de orientare și consiliere vocațională pentru elevii aflați în risc de abandon și promovarea abordărilor educaționale interdisciplinare de tip STEAM.

[30] România Educată- Viziune și strategie 2018 - 2030 <https://romaniaeducata.presidency.ro/wp-content/uploads/2019/01/Viziune-si-strategie-Romania-Educata.pdf>

[31] Strategia Națională privind Educația pentru Mediu și Schimbări Climatice 2023-2030, H.G. nr. 59/2023.

[32] Strategia Națională de Educație Financiară 2024-2030, H.G. nr. 378 din 11 aprilie 2024.

[33] Planul Strategic PAC 2023-2027, 2023R006AFSP00.

[34] Strategia generală de descentralizare, H.G. nr. 229 din 12 aprilie 2017.

[35] Strategia privind drepturile persoanelor cu dizabilități 2022-2027, H.G. nr. 490/2022.

[36] Strategia pentru incluziunea minorității rom 2022-2027, H.G. nr. 560/2022.

[37] Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030, H.G. nr. 877 din 9 noiembrie 2018.

[38] Strategia Națională pentru Tineret 2024-2027, H.G. nr. 566/2024.

Din perspectiva formării adulților, la nivel național, ambele strategii, atât Strategia pentru educația continuă a adulților 2024-2030 [39] cât și Strategia națională pentru formarea adulților 2024-2027 [40] evidențiază un decalaj României față de țintele și mediile Uniunii Europene în ceea ce privește educația și formarea continuă. Rata de participare a adulților la învățarea pe tot parcursul vieții a fost de doar 5,4% în anul 2022, situându-se la o distanță semnificativă față de media europeană de 11,9%. Indicatorii privind competențele de bază reflectă o situație deficitară, un procent ridicat de tineri de 15 ani înregistrează competențe scăzute, în timp ce rata de părăsire timpurie a școlii stagnează la 15,6%. În privința competențelor digitale, România raportează performanțe critice, mai puțin de o treime din populația adultă având competențe digitale cel puțin la nivel de bază, în contrast puternic cu media europeană de 56%.

Analiza sistemică din aceste strategii indică faptul că lipsa de calificare, îmbătrânirea demografică și rata ridicată a populației inactive afectează neuniform teritoriul național, necesitând măsuri compensatorii și intervenții direcționate.

SNECA 2024-2030 vizează crearea unei culturi a învățării pe tot parcursul vieții, având ca scop integrarea deplină a adulților în viața economică, socială și civică. Aceasta se fundamentează pe șase domenii prioritare care urmăresc consolidarea guvernantei și coordonării naționale, multiplicarea și promovarea oportunităților de învățare, precum și creșterea accesibilității și flexibilității rutelor de calificare. De asemenea, documentul strategic pune un accent deosebit pe asigurarea echității, a incluziunii și a calității educației, vizând totodată stimularea dobândirii de competențe esențiale pentru gestionarea cu succes a tranziției verzi și digitale, în special pentru categoriile vulnerabile sau cu un nivel scăzut de pregătire formală.

SNFA 2024-2027 se concentrează pe dezvoltarea unui cadru instituțional robust care să faciliteze accesul echitabil la programe de formare profesională continuă, menite să asigure adaptabilitatea forței de muncă la dinamica economică. Obiectivele sale specifice direcționează eforturile către intensificarea parteneriatelor strategice interinstituționale, îmbunătățirea și personalizarea ofertelor de învățare, precum și facilitarea dobândirii competențelor transversale și profesionale. Mai mult, strategia subliniază necesitatea operaționalizării unor mecanisme de asigurare a calității în sistemul de formare profesională și acordă o importanță strategică dezvoltării competențelor verzi și digitale, promovând incluziunea socială pentru a răspunde eficient cerințelor de competitivitate ale pieței muncii.

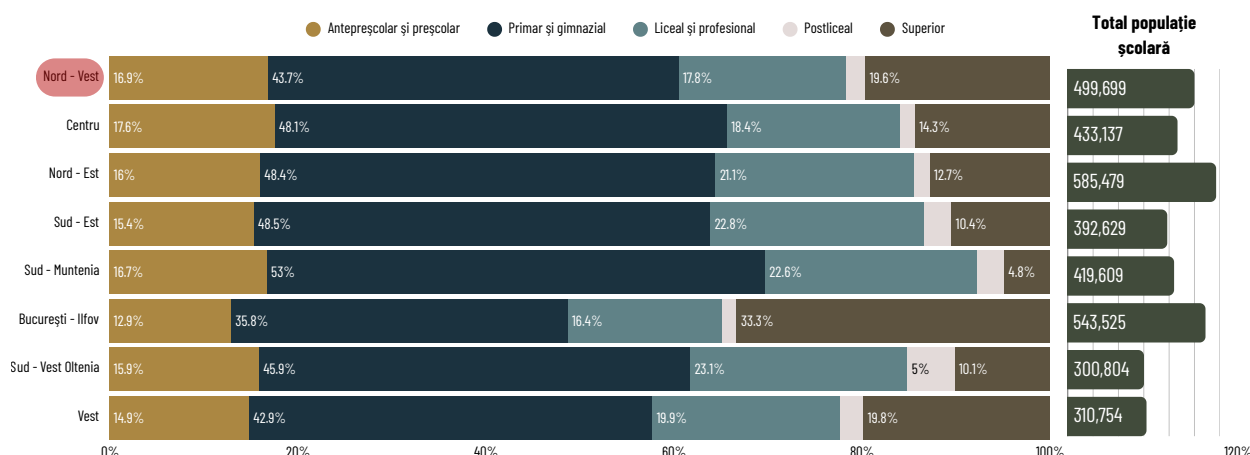
[39] Strategia pentru educația continuă a adulților 2024-2030, H.G. nr. 484/2024

[40] Strategia națională pentru formarea adulților 2024-2027, H.G. nr.1341/2023

Învățământ preuniversitar și preșcolar

Context regional din perspectiva învățământului preuniversitar

Analiza preliminară a învățământului preuniversitar în regiune este fundamentată pe noul cadru de funcționare instituit prin *Legea nr. 198/2023*, care recalibrează sistemul educațional către un model centrat pe competențe, incluziune și echitate. Această etapă de diagnosticare urmărește evaluarea capacității rețelei școlare regionale de a răspunde provocărilor demografice actuale și disparităților de acces între mediul urban și cel rural, piloni esențiali în definirea obiectivelor de dezvoltare pentru ciclul de programare 2028-2034. Această secțiune analizează rețeaua școlară din regiune: câte unități există, unde sunt amplasate, cât de aglomerate sunt clasele și în ce stare se află clădirile. Datele provin din SIIR și din rapoartele anuale ale inspectoratelor școlare.

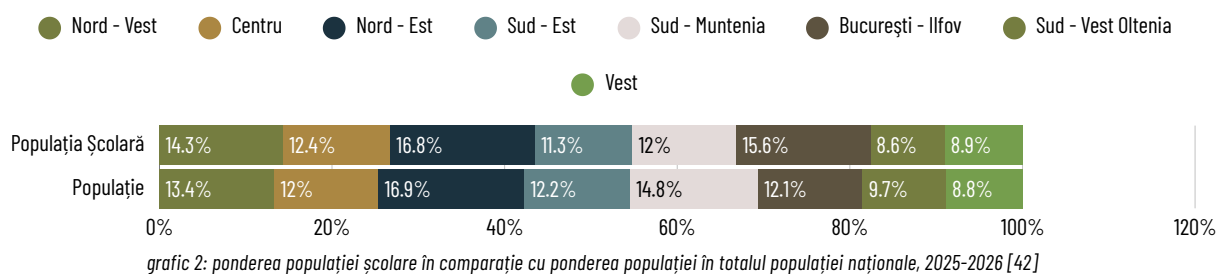
grafic 1: ponderea populației școlare pe niveluri de studii, din perspectivă regională, pentru anul școlar 2025-2026 [41]

În ceea ce privește distribuția pe niveluri de instruire, infrastructura educațională a Regiunii este preponderent ocupată de segmentul primar și gimnazial, care concentrează 43,7% din totalul elevilor. Nivelul antepreșcolar și preșcolar deține o cotă de 16,9%, în timp ce învățământul liceal și profesional reprezintă 17,8% din structura regională. Un indicator strategic pentru competitivitatea regională este ponderea învățământului superior, care, la o valoare de 19,6%, poziționează regiunea ca al treilea pol academic național după București-Ilfov și Vest. Această configurație, completată de o prezență de 2% a învățământului postliceal, reflectă un sistem echilibrat, capabil să susțină atât nevoile de bază ale educației obligatorii, cât și, parțial, cerințele de înaltă specializare.

Analiza regională a educației și capitalului uman din regiune evidențiază o structură demografică și educațională caracterizată printr-o populație școlară totală de 499.699 de persoane, ceea ce reprezintă 14,3% din populația școlară la nivel național, situând regiunea pe o poziție competitivă în raport cu volumul demografic general, care deține o cotă de 13,4% din populația țării. Această ușoară supra-reprezentare a segmentului educațional indică un potențial ridicat de regenerare a capitalului uman în raport cu alte regiuni, precum Sud-Muntenia sau Sud-Vest Oltenia, unde ponderea populației școlare este inferioară ponderii demografice totale.

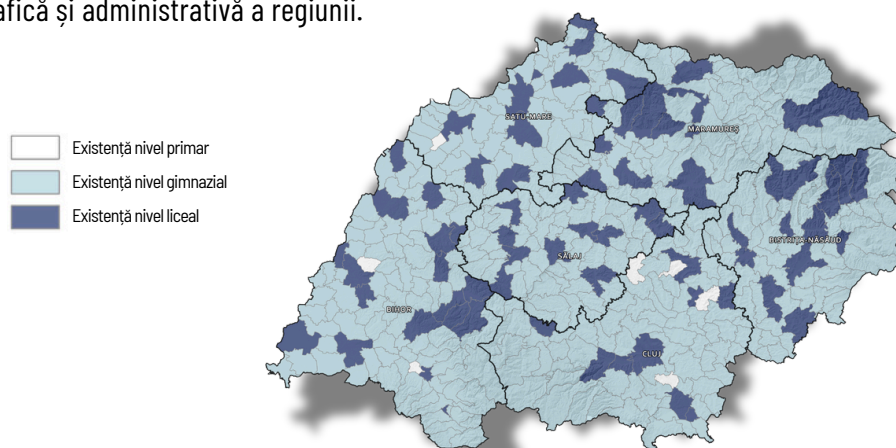
Regiunea Nord-Vest raportează o pondere a populației școlare de 14,3%, ușor superioară bazei sale demografice generale de 13,4%, semnalând o concentrare favorabilă a cohortelor aflate în proces de formare. O asimetrie pozitivă majoră se observă în București-Ilfov, dinamică ce reflectă gradul ridicat de polarizare educațională al acestei arii. În opoziție, regiunea Sud-Muntenia prezintă cel mai accentuat decalaj negativ, cu o proporție a populației școlare de doar 12% raportată la o pondere demografică de 14,8%.

[41] Date din SIIR - Sistemul Informatic Integrat al Învățământului din România, aferente anului școlar 2025-2026

Din perspectiva distribuției teritoriale

Infrastructura educațională din regiune a manifestat o stabilitate rezonabilă pe parcursul ultimului deceniu, evoluția numerică a unităților școlare fiind marcată de o variație marginală, de la 1.040 de unități în anul 2015 la 1.050 în anul 2025. Această rețea de 1.050 de școli este distribuită în 991 de localități, acoperind un segment specific din configurația administrativ-teritorială a regiunii, care cuprinde peste 2.300 de localități. Structura actuală a sistemului de învățământ regional reflectă o pondere de 586 de unități în mediul urban și 464 în mediul rural, configurație ce s-a menținut constantă, confirmând predictibilitatea rețelei școlare în raport cu dinamica demografică și administrativă a regiunii.

hartă 1: Distribuția teritorială a infrastructurii educaționale în regiunea Nord-Vest, 2025 [43]

În ceea ce privește nivelul maxim de formare disponibil la nivel local, harta indică o ierarhizare a unităților școlare, de la învățământul primar până la cel liceal, distribuită pe întreg cuprinsul județelor Bihor, Satu Mare, Maramureș, Sălaj, Cluj și Bistrița-Năsăud. UAT-urile sunt notate în funcție de complexitatea ofertei educaționale, fiind vizibile zone care asigură doar nivelul primar sau gimnazial, în timp ce centrele care oferă educație până la nivel liceal sunt distribuite pentru a deservi arii mai largi. Această structură spațială confirmă existența unei rețele consolidate care permite parcursul școlar obligatoriu în proximitate. Totuși este de menționat că există un segment de populație relevant, cu precădere în mediul rural, care are nevoie de deplasare în afara UAT-urilor pentru a frecventa învățământul obligatoriu. La nivel național, dar cu manifestări și în regiune problema majoră apare la continuitatea către învățământul secundar superior, deși învățământul liceal și profesional este obligatoriu prin lege, acesta este prezent doar în 527 de UAT-uri la nivel național din totalul de 3.181 de UAT-uri.

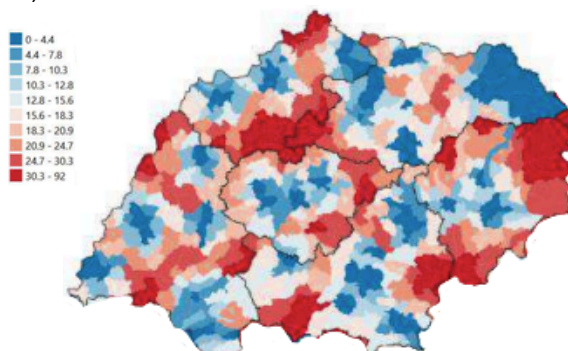
Rapoartele identifică probleme severe de sărăcie în transporturi care afectează direct accesul la educație:

- În zonele rurale și montane, elevii și personalul școlar se confruntă cu provocări majore de mobilitate din cauza opțiunilor de transport public limitate sau inexistente, manifestate prin servicii de autobuz rare și stații situate departe de locuințe;

[42] INSSE - TEMPO - Institutul național de Statistică - Institutul Național de Statistică

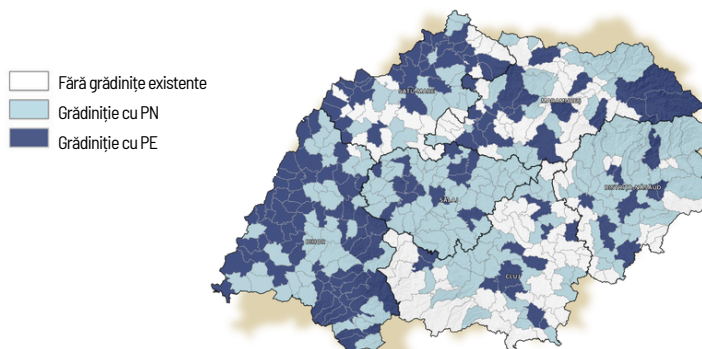
[43] SIIIR - Sistemul Informatic Integrat al Învățământului din România - <https://siiir.edu.ro> > carto

- Din această cauză, naveta la școală depinde adesea de utilizarea vehiculelor private, ceea ce impune costuri ridicate și în continuă creștere, amplificate de introducerea taxării emisiilor prin sistemul ETS2;
- Aceste costuri afectează în mod disproporționat familiile cu venituri mici, riscând să adâncească inegalitatea educațională și excluziunea socială a tinerilor.

hartă 2: Distanța față de serviciile educaționale în regiunea Nord-Vest, 2025 [44]

Distribuția infrastructurii educaționale preșcolare în județele Regiunii Nord-Vest evidențiază o acoperire teritorială vastă, însă diferențiată prin tipologia programelor oferite. Majoritatea localităților dispun de unități de învățământ preșcolar, observându-se o prezență extinsă a grădinițelor cu program normal în zonele rurale și periurbane. În contrast, unitățile cu program prelungit tind să fie concentrate în poli de dezvoltare urbană sau centre de comună mai mari, reflectând o adaptare a infrastructurii la cerințele specifice ale pieței forței de muncă din aceste zone. Această organizare a rețelei preșcolare indică o stabilitate a accesului la educația timpurie, deși există anumite arii geografice identificate ca fiind lipsite de astfel de facilități dedicate.

hartă 3: Distribuția teritorială a infrastructurii preșcolare în regiunea Nord-Vest, 2025 [45]

Analiza infrastructurii educaționale din regiune relevă o dinamică orientată spre eficientizarea raportului cost-beneficiu, manifestată prin tendința de scădere a numărului unităților de învățământ cu personalitate juridică în paralel cu extinderea rețelei de structuri arondate. Acest model de guvernare este vizibil în județe precum Bistrița-Năsăud [46], unde funcționează 108 unități cu personalitate juridică și 171 de structuri. În județul Sălaj [47], unde raportul este de 106 unități la 321 de structuri. În județul Cluj, în anul școlar 2023-2024, rețeaua unităților de învățământ de stat a cuprins 284 de unități cu personalitate juridică, cărora le-au fost arondate 189 de structuri [48]. În județul Satu Mare [49] rețeaua școlară pentru anul 2024-2025 este alcătuită din 127 de unități de învățământ de stat cu personalitate juridică și 137 de structuri școlare arondate.

[44] Report on the impacts of ETS2, the identification of vulnerable groups and stakeholder engagement plans - Final report for Romania <https://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2025/09/a07c9880c422ea2b8f3a06edfb65f867.pdf>

[45] INSSE - TEMPO - Institutul național de Statistică - [Institutul Național de Statistică](https://www.insse.ro)

[46] Raport anual privind starea învățământului în județul BN, an școlar 2024-2025, Nr. 9624 / 20.10.2025, Avizat în C.A. al ISJ B-N din 20.10.2025

[47] [51] Raport anual privind starea învățământului în județul Sălaj, APROBAT în ședința Consiliului de Administrație al Inspectoratului Școlar Județean Sălaj din data de 6.10.2025

[48] [52] Raport anual privind starea învățământului în județul Sălaj, APROBAT în ședința Consiliului de Administrație al Inspectoratului Școlar Județean Sălaj din data de 6.10.2025

[49] Raport anual privind starea învățământului în județul Satu Mare

Această consolidare și reorganizare permite o gestionare mai riguroasă a finanțării per elev, facilitând adaptarea ofertei educaționale la nevoile comunității și o distribuire echitabilă a resursei umane calificate. Astfel, se pot diminua practicile vulnerabile, precum predarea simultană în structurile rurale izolate, atenuându-se decalajele de calitate dintre mediul urban și cel rural. Această abordare integrată are un impact profund: poate contribui la reducerea riscului de abandon școlar în comunitățile vulnerabile, poate reduce depopularea zonelor rurale și ar putea garanta că regiunile dispun de capitalul uman înalt calificat necesar pentru a atrage investiții și a susține o economie modernă, favorabilă incluziunii.

Din perspectiva securității la incendiu a clădirilor

Statistica privind autorizațiile de securitate la incendiu la nivelul județelor din regiunea Nord-Vest relevă un număr semnificativ de clădiri aflate în diverse stadii de autorizare, un segment majoritar fiind format din clădiri vechi care nu necesită, din punct de vedere legal, această autorizație. În județul Cluj [50], dintr-un total de 915 clădiri cu destinația învățământ, 596 nu necesită autorizație ISU, fiind construite înainte de 1990 și fără modificări majore, 180 sunt autorizate, 64 dețin aviz pentru implementarea măsurilor, iar 75 fără autorizație.

În județul Bistrița-Năsăud [51], rețeaua de 455 de clădiri cuprinde 218 clădiri autorizate, 220 care nu necesită autorizare, în timp ce 17 clădiri funcționează neautorizate, 12 dintre acestea având însă aviz pentru intrarea în legalitate. La nivelul județului Sălaj [52], 103 clădiri sunt autorizate, 217 nu fac obiectul autorizării, 18 sunt neautorizate, iar 31 sunt neautorizate dar dețin aviz. În Maramureș [53] sunt înregistrate 660 de clădiri, dintre care doar 81 dețin autorizație, iar 68 necesită în mod imperativ obținerea acesteia. Cauzele principale ale neautorizării sunt de natură tehnică și birocratică, unde demararea sau recepția lucrărilor fără solicitarea reprezentanților ISU, neconcordanțe majore între documentația tehnică și situația reală din teren, neasigurarea sau blocarea căilor de evacuare, lipsa sistemelor de detecție, semnalizare și alarmare la fum, precum și utilizarea unor instalații electrice învechite, neverificate, sau funcționarea în clădiri monument istoric.

Din perspectiva autorizațiilor sanitare de funcționare a clădirilor

În ceea ce privește autorizațiile sanitare de funcționare emise de Direcția de Sănătate Publică, situația statistică indică faptul că majoritatea școlilor sunt autorizate, însă persistă un nucleu de structuri neautorizate, preponderent în mediul rural. În județul Maramureș, din cele 401 unități școlare, cu personalitate juridică sau arondate, 258 dețin autorizație (64,34%), în timp ce un număr de 120 de unități funcționează fără autorizație sanitară. În județul Cluj, rata de autorizare este de peste 90%, însă 39 de obiective educaționale (6,2%) din 24 de UAT-uri rămân neautorizate sanitar. Situația din Bistrița-Năsăud raportează 264 de unități autorizate dintr-un total de 309, rămânând 35 de unități fără autorizație de funcționare, iar raportul din județul Sălaj nominalizează 7 unități de învățământ, majoritatea grădinițe cu program normal și școli primare din mediul rural, care nu dețin această autorizare.

Cauzele neautorizării sanitare reflectă curențe ale infrastructurii de bază precum lipsa apei potabile curente și a rețelelor de canalizare, inexistența grupurilor sanitare în interiorul clădirilor, starea avansată de degradare a unor clădiri vechi, încălzirea realizată deficitar cu sobe de teracotă sau metalice, precum și iluminatul insuficient al sălilor de clasă și dotarea cu mobilier uzat sau inadecvat vârstei elevilor.

[50] Raport anual privind starea învățământului în Cluj - <https://www.iscj.ro/raport-privind-starea-invatamantului-preuniversitar-clujean-anul-scolar-2024-2025/>

[51] Raport anual privind starea învățământului în județul BN, an școlar 2024-2025, Nr. 9624 / 20.10.2025, Avizat în C.A. al ISJ B-N din 20.10.2025

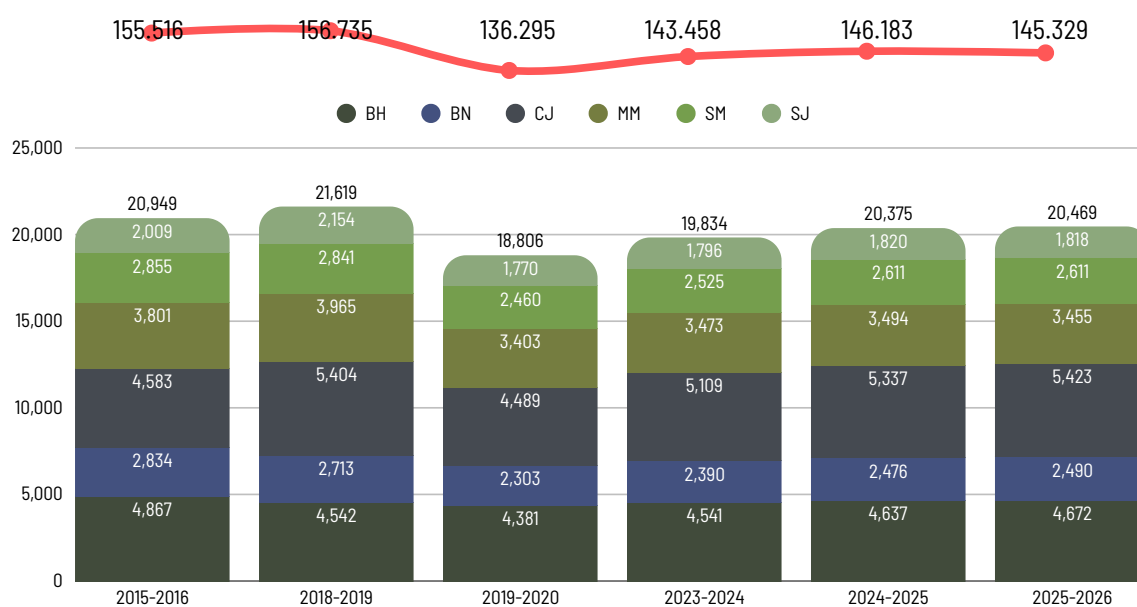
[52] Raport anual privind starea învățământului în județul Sălaj, APROBAT în ședința Consiliului de Administrație al ISJ Sălaj din data de 6.10.2025

[53] Raport anual privind starea învățământului în județul Maramureș în anul școlar 2024-2025, <https://www.isjmm.ro/>

Rapoartele privind starea învățământului preuniversitar nu conțin date statistice și nicio analiză detaliată a cauzelor neautorizării ISU sau DSP pentru județele Bihor și Satu Mare.

Dimensionarea exploatării infrastructurii educaționale

Evoluția numărului de clase la nivelul Regiunii indică o traiectorie, cu o scădere semnificativă în intervalul 2018-2020, urmată de o redresare constantă până la pragul de 20.469 de clase [54] pentru anul școlar 2025-2026. Această tendință regională maschează însă disparități județene majore, unde Clujul se remarcă printr-o expansiune susținută, crescând de la 4.583 de clase în 2015 la 5.423 în 2025, reflectând o presiune crescută asupra infrastructurii urbane. În contrast, județul Bihor înregistrează o contracție ușoară, de la 4.867 la 4.672 de clase, în timp ce Maramureșul se restrange de la 3.801 la 3.455 de clase în același deceniu. Județul Bistrița-Năsăud scade de la 2.834 la 2.490 de clase, adică -12,1%, cea mai mare scădere relativă din regiune. Județele Satu Mare și Sălaj manifestă o stabilitate relativă a rețelei de clase, cu fluctuații marginale care sugerează o adaptare pasivă la fluxurile demografice locale, fără schimbări majore de capacitate.

grafic 3: Evoluția numărului de clase/formațiuni de studiu la nivel național și regional [55]

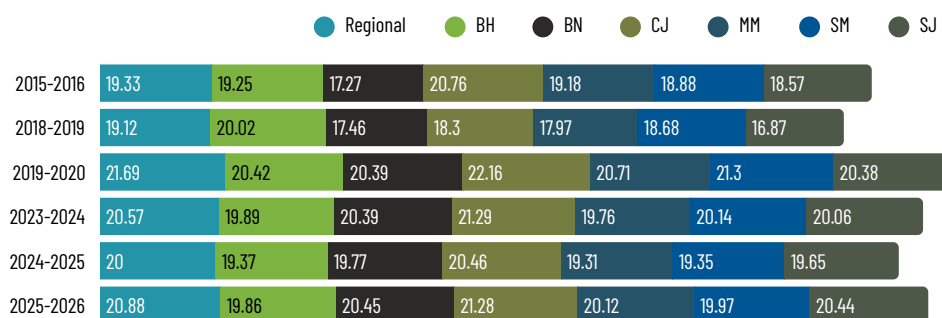
Această reconfigurare a rețelei de clase indică faptul că, deși la nivel național numărul total de clase a scăzut de la 155.516 la 145.329, regiunea a reușit să își conserve și chiar să își optimizeze capacitatea de școlarizare în punctele cheie de creștere economică.

Procesul de planificare trebuie să ia în considerare faptul că această creștere a numărului de clase în anumite zone nu este doar un indicator de volum, ci și unul de necesitate investițională, deoarece concentrarea claselor în poli urbane precum Cluj-Napoca necesită extinderea spațiilor de învățământ existente. În același timp, scăderea numărului de clase în județele cu profil preponderent montan sau rural, precum Maramureș și Sălaj, ridică provocări legate de accesibilitatea educației și riscul de abandon școlar în zonele unde densitatea rețelei școlare se diminuează.

Numărul mediu de elevi per clasă reflectă o creștere a utilizării spațiilor de învățământ, media regională urcând de la 19,19 în 2015 la 20,42 în 2025. Această evoluție ar putea fi corelată cu reglementările legislative naționale, observându-se un salt brusc în anul școlar 2019-2020, când media a atins pragul de 21,00 elevi per clasă.

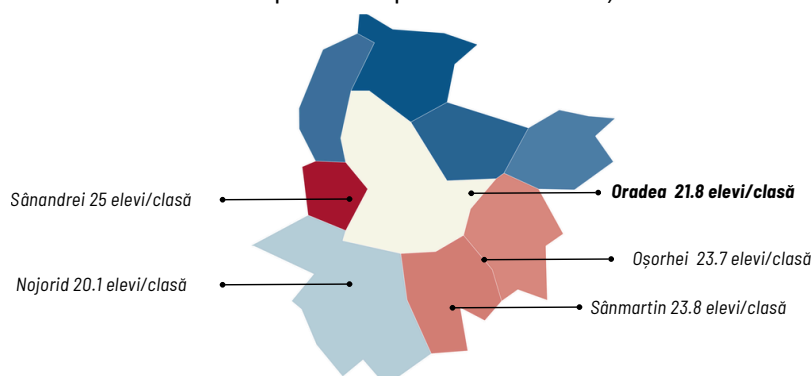
[54][55] Seturi de date Ministerul Educației, disponibile în portalul național de date deschise <https://data.gov.ro/organization/ministerul-educatiei>

Județul Cluj conduce acest clasament cu o medie constant ridicată, ajungând la 21,28 în 2025-2026, fapt ce confirmă aglomerarea unităților școlare din reședința de județ. Interesant este parcursul județului Bistrița-Năsăud, care a pornit de la cea mai mică medie regională în 2015, 17,27 și a ajuns la o medie de 20,45 în 2025, indicând o optimizare masivă a formațiunilor de studiu prin comasarea claselor cu efective reduse, dar și ca urmare a creșterii demografice. Sălajul și Maramureșul urmează o traiectorie similară de creștere a densității. Deși o medie de aproximativ 20 de elevi per clasă este considerată optimă din punct de vedere pedagogic, tendința de creștere constantă spre media națională de 20,88 poate indica o saturare a capacității în anumite zone urbane, unde sălile de clasă funcționează la limita superioară a normativelor. Din perspectiva capitalului uman, această densitate crescută necesită investiții suplimentare în dotări didactice moderne, deoarece un număr mai mare de elevi solicită soluții de ventilație, iluminat și mobilier ergonomic.

grafic 4: Numărul de elevi per clasă la nivel regional [56]

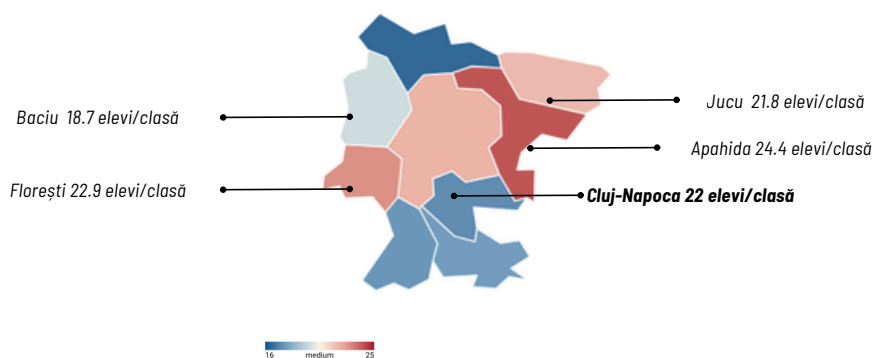
Analiza datelor punctuale relevă puncte de presiune unde numărul de elevi per clasă depășește pragurile optime, semnalând o insuficiență a infrastructurii școlare raportată la ritmul de creștere a populației. Localitatea Sântandrei din ZMO înregistrează o medie de 25,0 elevi/clasă, iar Românași din apropierea Zalăului atinge valoarea maximă de 27,4. Aceste cifre sunt cu mult peste media regională de 20,42, demonstrând că infrastructura existentă nu mai poate absorbi fluxul de elevi fără a compromite calitatea actului educațional. Oradea menține o presiune constantă, fiind predilectă pentru navetismul școlar din zonele rurale limitrofe.

grafic 5: inel 1 - zona metropolitană Oradea [57]

În timp ce mediile județene pentru anul școlar 2025-2026 oscilează între 19,86 și 21,28, zonele de influență din inelul 1 al MRJ-urilor, raportează densități semnificativ mai mari, atingând o medie de 21,9 elevi per clasă la nivelul centrelor urbane principale și al ariilor lor de influență. Media județeană de 21,28 este depășită de zonele precum Apahida 24,4 și Florești 22,9. Această diferență indică faptul că, în timp ce județul pare echilibrat statistic, localitățile metropolitane se confruntă cu o încărcare a claselor. Deși județul Sălaj are o medie județeană la 20,44, municipiul Zalău atinge o valoare de 24,5 elevi per clasă, aceasta reprezintă una dintre cele mai mari discrepante, subliniind o polarizare a populației școlare către MRJ.

[56] [57] Seturi de date Ministerul Educației, disponibile în portalul național de date deschise <https://data.gov.ro/organization/ministerul-educatiei>

grafic 6: inel 1 - zona metropolitană Cluj-Napoca [58]

Contrastul dintre localitățile dormitor și zonele rurale din interiorul aceluiași județe este semnificativ. În timp ce localități precum Desești funcționează cu o medie de doar 12,9 elevi/clasă, zonele periurbane precum Oșorhei sau Sânmartin în ZMO sunt suprasolicitate. Această situație arată necesitatea de intervenție în localitățile metropolitane, unde presiunea nu este generată de o lipsă generală de clase la nivel județean, ci de o distribuție spațială ineficientă a clădirilor de învățământ. Lipsa noilor unități școlare în comunele cu creștere demografică rapidă forțează concentrarea elevilor în structurile existente sau migrarea lor către centrele urbane.

Evoluția numărului total de elevi din regiune demonstrează o vitalitate demografică superioară mediei naționale, cu o creștere de la 401.926 în 2015 la 417.891 în 2024-2025. În timp ce la nivel național numărul elevilor a oscilat fără a înregistra o creștere sustenabilă pe termen lung, regiunea a beneficiat de un aflus constant de populație școlară, susținut aproape integral de dinamica județului Cluj, care a crescut de la 95.137 la 115.398 de elevi. Această creștere de peste 20.000 de elevi doar în județul Cluj reprezintă motorul principal al capitalului uman regional, compensând scăderile înregistrate în județe precum Maramureș, unde efectivele au scăzut de la 72.917 la 69.509, sau Satu Mare, care a coborât de la 53.911 la 52.135.

2024-2025					2025-2026				Evoluție/involuție			
Jud.	Total gimnazial rural	Total gimnazial Urban	Total primar rural	Total Primar ruban	Total gimnazial rural	Total gimnazial Urban	Total primar rural	Total Primar ruban	Gimnazia Rural	Gimnazial Urban	Primar Rural	Primar urban
BH	139	4	665	9	170	4	628	9	31	0	-37	0
BN	39	6	309	19	55	6	285	19	16	0	-24	0
CJ	89	5	420	9	147	5	395	8	58	0	-25	-1
MM	68	11	299	31	112	14	275	34	44	3	-24	3
SM	112	3	358	10	126	5	337	9	14	2	-21	-1
SJ	91	20	288	20	131	22	285	20	40	2	-3	0
REG NV	538	49	2339	98	741	56	2205	99	203	7	-134	1

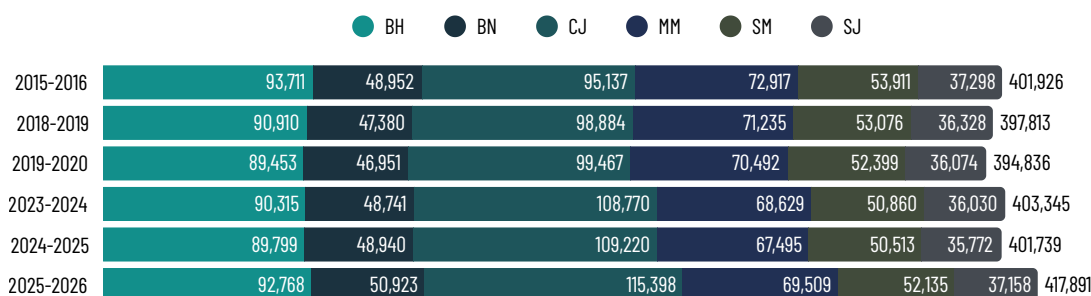
Tabel 3: Situația organizării și funcționării învățământului simultan în anul școlar curent, comparativ cu anul școlar 2024-2025 [58]

Datele arată organizarea învățământului simultan cu număr de formațiuni cu studiu 2,3 sau peste 3 niveluri. Analiza datelor agregate relevă o modificare structurală a acestui tip de organizare școlară în mediul rural, marcată de o restrângere a numărului de clase simultane în ciclul primar, unde totalul scade cu 134 de unități în anul școlar 2025-2026. În opoziție cu această tendință, se înregistrează o extindere a fenomenului la nivelul învățământului gimnazial rural, care cumulează o creștere de 203 formațiuni de studiu de la un an la altul. Mediul urban prezintă o constanță a acestor indicatori, cu fluctuații marginale de sub 10 unități, confirmând că reorganizarea claselor cu efective reduse reprezintă o provocare administrativă și educațională în rural.

[58] Seturi de date Ministerul Educației, disponibile în portalul național de date deschise <https://data.gov.ro/organization/ministerul-educatiei>

Populația școlară

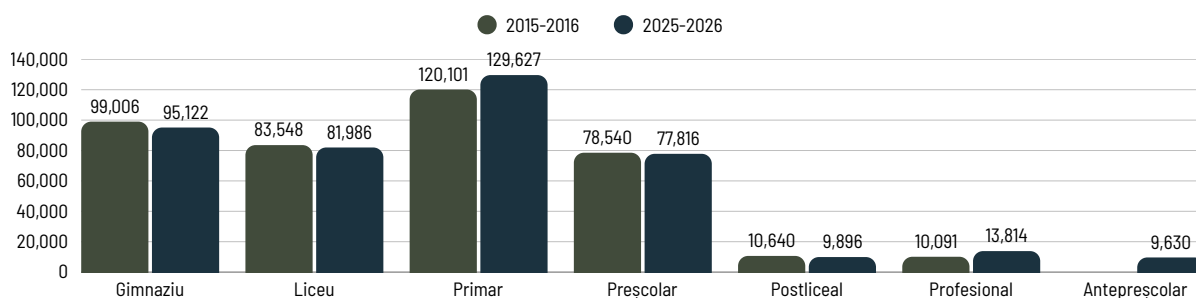
Județul Bihor manifestă reziliență, menținându-și populația școlară în jurul valorii de 89.000 - 94.000 de elevi pe tot parcursul deceniului, în timp ce Bistrița-Năsăud înregistrează o ușoară tendință ascendentă spre finalul perioadei, ajungând la 50.923 de elevi. Sălajul rămâne județul cu cel mai mic contingent de elevi, menținându-se constant la aproximativ 37.000 de elevi. Această distribuție a populației școlare confirmă transformarea regiunii într-un sistem unde Clujul exercită o forță de atracție, absorbind resurse economice și fluxuri migratorii interne care alimentează sistemul educațional. Pentru strategiile de dezvoltare viitoare, această concentrare de capital uman reprezintă un avantaj competitiv, dar și o provocare legată de echitatea accesului la educație de calitate în județele care pierd elevi, unde riscul de subfinanțare a școlilor mici este iminent.

grafic 7: Evoluția numărului de elevi în regiunea Nord-Vest [59]

Analiza comparativă a nivelurilor de studiu între anii 2015 și 2025 arată o schimbare structurală a priorităților educaționale în regiune, evidențiată prin expansiunea învățământului primar și a celui profesional. Învățământul primar a cunoscut o creștere a numărului de elevi de la 120.101 la 129.627, deși numărul de clase a fost optimizat, indicând o trecere de la clase foarte mici în mediul rural la colective consolidate. Un semnal extrem de pozitiv pentru economia regională este creșterea învățământului profesional, care a evoluat de la 10.091 de elevi și 500 de clase în 2015, la 13.814 elevi și 711 clase în 2025. Se constată că la nivel regional în anul 2024-2025

În planul educației timpurii, regiunea a făcut progrese remarcabile prin instituționalizarea segmentului antepreșcolar, care în 2015 nu apărea în statistici, iar în 2025 va deservi 9.630 de copii în 512 clase, susținând astfel participarea părinților pe piața muncii. În contrast, învățământul gimnazial și cel liceal au înregistrat scăderi ușoare ale numărului de elevi, însoțite de reduceri ale numărului de clase. Învățământul postliceal a suferit, de asemenea, o diminuare de la 10.640 la 9.896 de elevi, semnalând o preferință tot mai mare pentru studiile universitare sau inserția directă pe piața muncii după ciclul secundar. Per ansamblu, aceste evoluții demonstrează un sistem de învățământ mai suplu, mai bine orientat către cerințele pragmatice ale societății și capabil să gestioneze fluxurile de capital uman de la cele mai timpurii vârste până la specializarea profesională.

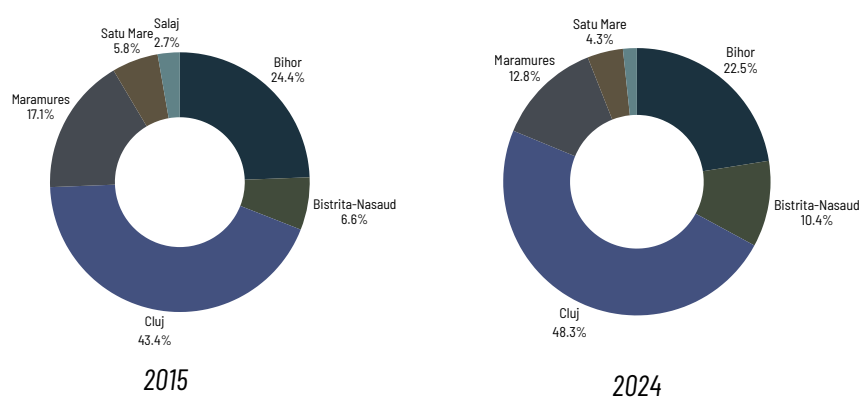
grafic 8: Evoluția comparativă a nivelurilor de studii în regiunea Nord-Vest [60]

[59][60] Seturi de date Ministerul Educației, disponibile în portalul național de date deschise <https://data.gov.ro/organization/ministerul-educatiei>

Învățământul privat

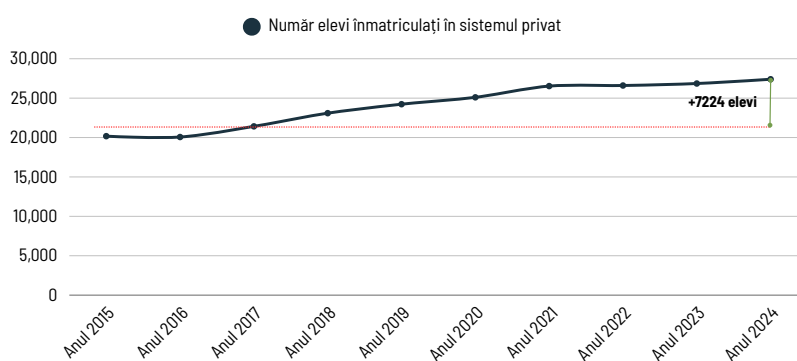
Sectorul privat a înregistrat o creștere semnificativă în ultimul deceniu, dublându-și în unele cazuri numărul de elevi, deși învățământul public rămâne pilonul principal. Conform datelor INS, populația școlară din sistemul privat regional a înregistrat o creștere de 35,8%, evoluând de la 20.174 de persoane în 2015 la 27.398 în 2024. Județul Cluj deține cea mai mare pondere, crescând de la 8.762 la 13.035 de persoane, ceea ce reprezintă aproape jumătate din întregul efectiv privat al regiunii.

Județul Bihor a manifestat o creștere constantă, ajungând la 6.067 de persoane în 2024, în Bistrița-Năsăud, populația școlară privată s-a dublat, de la 1.322 la 2.811 persoane în intervalul analizat. În județele Maramureș și Satu Mare, cifrele au rămas relativ constante, cu ușoare fluctuații, în timp ce județul Sălaj raportează cele mai mici cifre, cu o ușoară scădere spre finalul perioadei unde va 451 de persoane în 2024.

grafic 9: Distribuția populației școlare din învățământul privat, pe județe [61]

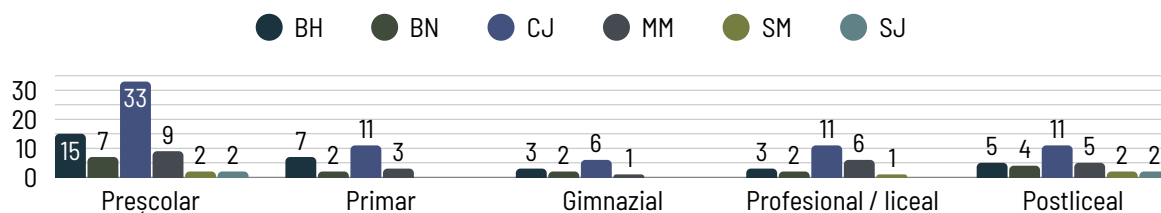
Graficul 9 detaliază modificările structurale în distribuția populației școlare din sistemul de învățământ privat la nivel de județ, comparând anii 2015 și 2024. Relevă o accentuare a fenomenului de polarizare către județul Cluj, care își consolidează poziția dominantă printr-o creștere a ponderii de la 43.4% la 48.3% din totalul regional. Singurul alt areal cu o dinamică de extindere a cotei regionale este județul Bistrița-Năsăud, a cărui pondere a urcat semnificativ de la 6.6% la 10.4%.

grafic 10: Evoluția numărului de elevi înmatriculați în sistemul privat [62]

Analiza infrastructurii educaționale din regiune indică o concentrare majoră a unităților de învățământ privat în județul Cluj, care deține 72 de entități dintr-un total regional de 155, fiind urmat de Bihor cu 33 de unități și Maramureș cu 24. Această rețea privată este susținută în principal de organizații non-profit, precum asociații și fundații, în timp ce prezența firmelor ca entități comerciale rămâne limitată, deși populația școlară din acest sector a crescut constant, atingând 27.398 de persoane în anul 2024. Se observă o orientare clară către segmentele preșcolar și primar, care concentrează 91 din cele 155 de unități private.

[61][62] INSSE- TEMPO - Institutul național de Statistică

grafic 11: Numărul unităților școlare private pe nivel educațional [63]

Configurația rețelei private pentru anul școlar 2025-2026, conform ARACIP, evidențiază o diversitate a formelor de proprietate și o specializare pe niveluri de studiu. Segmentul preșcolar este cel mai dezvoltat sub aspectul diversității fondatorilor. Creșterea constantă a numărului de elevi în sistemul privat, în special în Cluj și Bihor, indică o capacitate sporită a regiunii de a oferi alternative educaționale care pot răspunde unor cerințe specifice ale pieței muncii sau preferințelor parentale.

Majoritatea unităților private sunt preșcolare, segmentele postliceal și profesional au o pondere neobișnuit de mare a fondatorilor de tip firmă, ceea ce indică o orientare spre formare rapidă, compensând eventualele lacune ale sistemului public în adaptarea la dinamica economică regională.

Deși numărul elevilor din sistemul privat a crescut la nivel regional până la 27.398 în 2024 [64], activitatea este gestionată majoritar de entități sub formă de Asociații și Fundații. Deși majoritatea acestor unități sunt înregistrate juridic ca entități non-profit, în realitate ele operează pe o piață cu taxe de școlarizare, acest fapt creează o discrepanță între statutul juridic și natura economică a activității, care se comportă ca un serviciu premium, accesibil doar segmentelor de populație cu venituri ridicate.

Starea învățământului profesional și tehnic

La nivelul județelor din regiune se reflectă un sistem de învățământ profesional aflat într-o perioadă de tranziție, marcat simultan de eforturi de modernizare și de vulnerabilități. O analiză a rapoartelor indică faptul că tendința majoră și direcția principală de dezvoltare o reprezintă extinderea învățământului dual și consolidarea parteneriatelor strategice cu operatorii economici.

Ordinul nr. 3238/2021 [65] care aprobă Metodologia privind dezvoltarea curriculumului la decizia școlii creează o oportunitate strategică majoră pentru învățământul profesional și tehnic din regiune prin consolidarea și reglementarea clară a CDS.

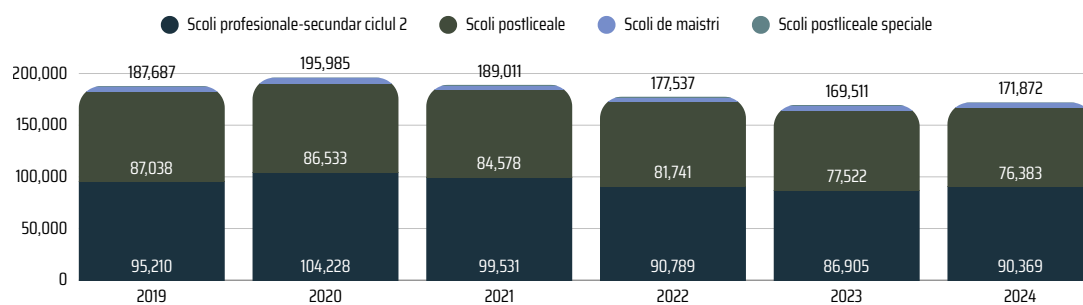
Ordinul definește CDS ca fiind oferta educațională elaborată de unitatea de învățământ în parteneriat direct cu operatorii economici și autoritățile locale. Aceasta permite liceelor tehnologice și școlilor profesionale din județe precum Cluj, Bihor sau Maramureș să își ajusteze modulele de pregătire practică în funcție de nevoile specifice ale angajatorilor locali.

Ca trend vizibil, asistăm la o schimbare de paradigmă prin introducerea unor calificări profesionale noi, cerute în economie, care depășesc sfera meseriilor tradiționale. De asemenea, inițiative, cum ar fi înființarea unei unități de învățământ în sistem exclusiv dual în județul Bihor sau dezvoltarea consorțiilor regionale integrate pentru învățământ dual, demonstrează o viziune pe termen lung asupra formării profesionale.

[63] REGISTRUL NAȚIONAL AL UNITĂȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT PREUNIVERSITAR PARTICULAR AUTORIZATE SA FUNCȚIONEZE PROVIZORIU, <https://aracip.eu/categorii-documente/info-unitati-invatamant-registre>

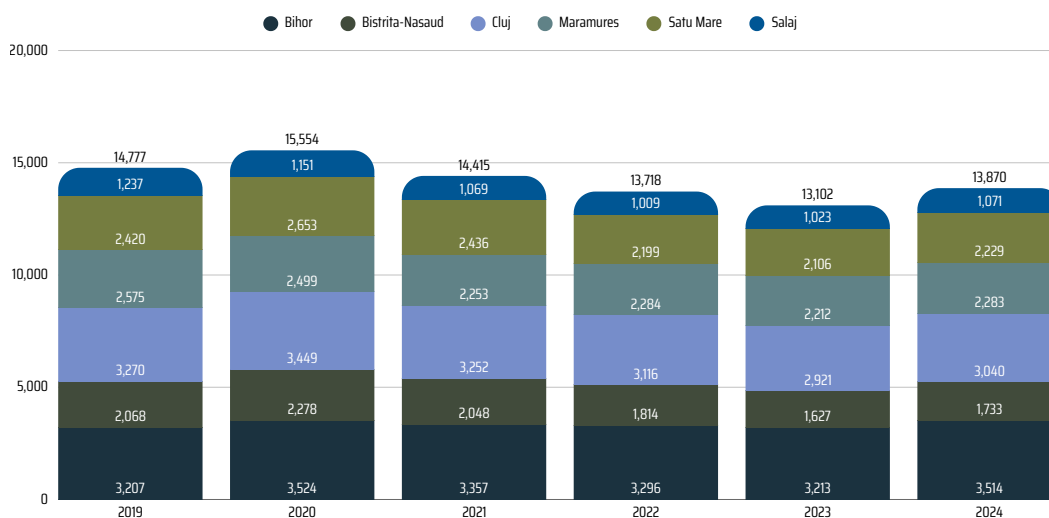
[65] ORDIN nr. 3.238 din 5 februarie 2021 pentru aprobarea Metodologiei privind dezvoltarea curriculumului la decizia școlii - <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/237566>

În ciuda acestor tendințe pozitive, starea actuală este umbrită de provocări și puncte slabe persistente. Învățământul profesional și tehnic suferă de o atractivitate scăzută în rândul elevilor și al familiilor acestora, care preferă adesea filierele teoretice, ceea ce duce la dificultăți în realizarea planului de școlarizare și chiar la desființarea unor unități. Absenteismul ridicat, riscul major de părăsire timpurie a școlii, dar și dotarea adesea precară, învechită, a unor ateliere școlare frânează performanța.

grafic 12: Numărul de elevi din învățământul profesional și postliceal la nivel național 2025 [66]

La nivel macro, graficul 12 indică o tendință generală de contracție a efectivelor de elevi din învățământul profesional și postliceal la nivel național în perioada 2019-2024, reflectând dificultăți sistematice în atragerea și retenția tinerilor pe aceste filiere de studiu.

grafic 13: Distribuția numărului de elevi din învățământul profesional și postliceal pe județe 2025 [66]

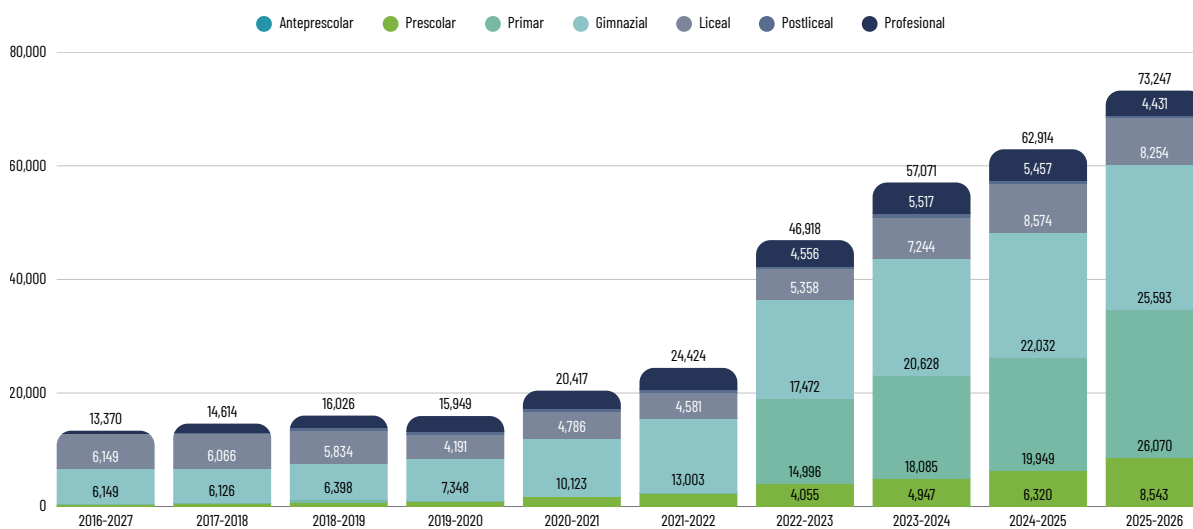
Graficul 13 translatează această dinamică la nivelul Regiunii Nord-Vest, unde se observă o scădere agregată a numărului de cursanți din aceste forme de învățământ, de la 14.777 de elevi în anul 2019, la 13.870 în 2024. Cu toate acestea, distribuția datelor relevă o asimetrie intraregională. În timp ce majoritatea județelor urmează trendul descendent, județul Bihor demonstrează o traiectorie divergentă, înregistrând o creștere a numărului de elevi de la 3.207 la 3.514 în același interval.

Învățământul special

Învățământul special și special integrat traversează o etapă de modernizare accentuată, fiind administrat, din punct de vedere patrimonial și financiar, de către Consiliile Județene, în timp ce coordonarea metodologică și evaluarea sunt asigurate de ISJ și de Centrele Județene de Resurse și Asistență Educațională.

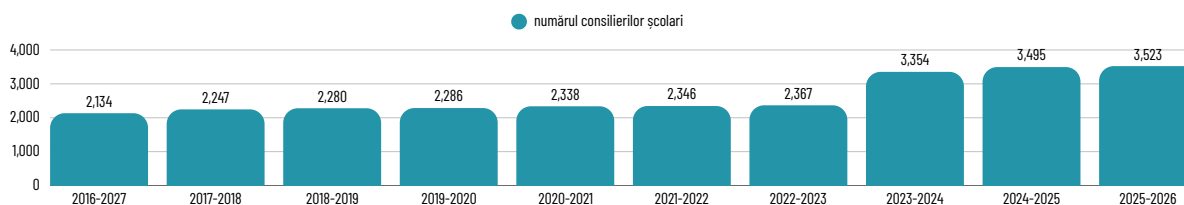
[66] INSSE- TEMPO - Institutul național de Statistică

Deși nu se poate afirma categoric că este superior administrat în comparație cu învățământul de masă – deoarece sistemul special se confruntă cu propriile vulnerabilități, cum ar fi deficitul de personal de specialitate raportat la numărul tot mai mare de beneficiari și lipsa manualelor școlare adaptate, acest sector atrage, pe alocuri, investițiile din fonduri europene care au condus la crearea unor centre de educație incluzivă. Ceea ce aduce în plus acest tip de educație este abordarea profund centrată pe nevoile individuale ale fiecărui copil, procesul instructiv-educativ desfășurându-se preponderent în grupuri mici și fiind ghidat de un Plan de intervenție personalizată sau un Plan de servicii Individualizat. Se înregistrează o tendință clară de reducere a instituționalizării și de creștere a numărului de copii cu Cerințe Educaționale Speciale integrați individual în școlile de masă, în timp ce efectivele din școlile exclusiv speciale tind să se mențină constante.

Grafic 14: Evoluția numărului de elevi cu CES la nivel național
sursa: Răspuns la Interpelare Parlamentară R5301A - Cabinet ministru Medu - 9403/11.06.2026

Analiza datelor indică o creștere generală a numărului total de beneficiari, de la 13.370 de elevi în primul an, la 73.247 în anul școlar 2025-2026. Din perspectivă longitudinală, se conturează două etape distincte: o perioadă de relativă stabilitate până în anul 2020, urmată de o creștere pronunțată începând cu anul școlar 2022-2023, dinamică ce poate indica o schimbare în metodologiile de diagnosticare și de raportare instituțională. Structural, ciclurile primar și gimnazial concentrează cel mai mare volum de elevi și generează principală variație, în timp ce nivelurile liceal și profesional înregistrează un ritm de evoluție mai temperat.

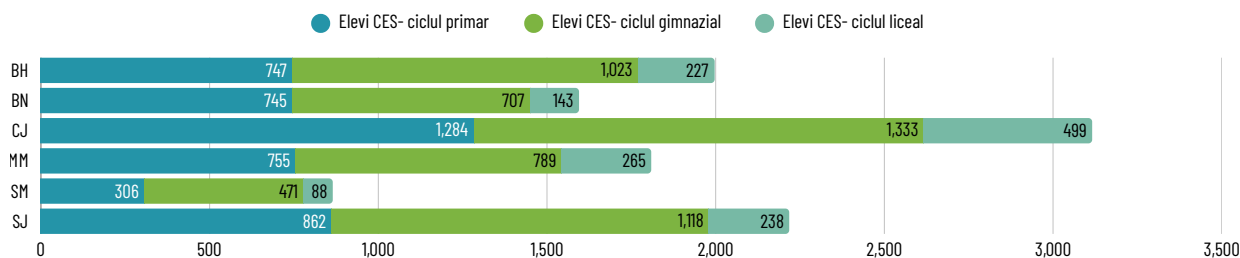
Grafic 15: Evoluția numărului de consilieri școlari la nivel național
sursa: Răspuns la Interpelare R5301A - Cabinet ministru Medu - 9403/11.06.2026

Analiza obiectivă a datelor evidențiază o primă etapă caracterizată printr-o creștere lentă și liniară a resurselor umane, efectivul de specialiști avansând de la 2.134 în primul an de referință la 2.367 în anul școlar 2022-2023. Această perioadă de evoluție treptată este urmată de o suplimentare cantitativă notabilă în anul școlar 2023-2024, moment în care numărul consilierilor atinge valoarea de 3.354.

[66] INSSE- TEMPO - Institutul național de Statistică

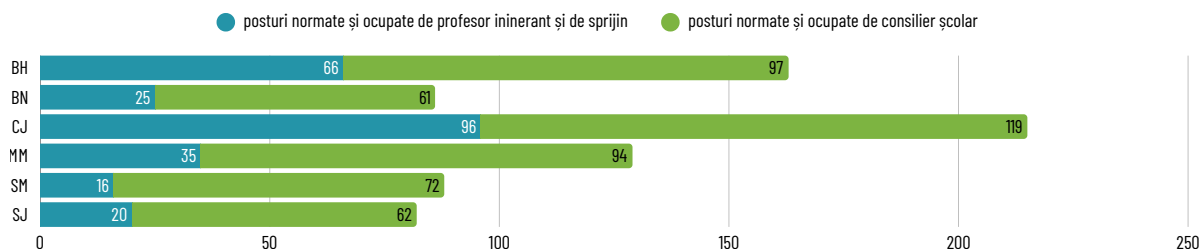
[67] MINISTERUL EDUCAȚIEI, Raport privind starea învățământului preuniversitar din România 2023 - 2024, București, noiembrie 2024

[68] INSSE - Tempo - <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/>

Grafic 16: Numărul de elevi CES în Regiunea Nord-Vest, anul școlar 2025-2026
sursa; Răspuns la Interpelare R4831A - Cabinet ministru Medu - 8993/12.05.2026

Datele indică o concentrare superioară a elevilor cu CES în județul Cluj, care raportează 1.284 de elevi în ciclul primar, 1.333 în cel gimnazial și 499 în cel liceal, fiind urmat cantitativ de județele Sălaj și Bihor. În mod comparativ, județul Satu Mare înregistrează cele mai scăzute valori de integrare la nivel regional, cu 306 elevi în ciclul primar și 88 în ciclul liceal. Din perspectivă structurală, se observă o pondere majoritară a beneficiarilor plasați în ciclurile primar și gimnazial în toate unitățile administrativ-teritoriale analizate, urmată de o diminuare a prezenței acestora în ciclul liceal.

Grafic 17: Personalul aferent școlilor pentru consiliere și sprijin în Regiunea Nord-Vest, anul școlar 2025-2026
sursa: Răspuns la Interpelare R4031A - Cabinet ministru Medu - 8322/20.02.2026

Județul Cluj dispune de cel mai numeros aparat de specialitate, însumând 96 de profesori itineranți și 119 consilieri școlari, în timp ce la polul opus se situează județele Satu Mare și Sălaj, unde numărul profesorilor de sprijin este de 16, respectiv 20 de cadre didactice. Analizând relația dintre cele două seturi de date, se constată o corelație directă între volumul populației școlare cu cerințe educaționale speciale dintr-un județ și numărul posturilor didactice de sprijin alocate. Această distribuție indică o dimensionare a resurselor umane instituționale care urmează proporțional harta nevoilor educaționale teritoriale.

Personal didactic

Din perspectiva stabilității încadrării, se observă o tendință uniformă la nivelul întregii regiuni, ponderea majoritară a funcțiilor didactice fiind ocupată de personal titularizat, cu valori absolute care ating 6.143 de norme în județul Cluj și 5.903 în județul Bihor, aspect care indică un grad ridicat de consolidare a corpului profesoral de bază.

Jud	Nr. total de posturi	ocupate de către titular	debutant	angajat pe durata viabilității postului	angajat pe perioadă determinată
BH	7842	5903	74	304	1201
BN	3833	3087	29	97	621
CJ	8465	6143	38	574	1710
MM	5642	4511	30	170	931
SM	4428	3319	100	187	822
SJ	3059	2417	46	106	490

Tabel 4: cadre didactice în Regiunea Nord-Vest, an școlar 2024-2025 - Răspuns la Interpelare r359A- Cabinet ministru Medu - 1895/31.03.2025

Pe de altă parte, dinamica temporară a forței de muncă este ilustrată de numărul posturilor ocupate pe perioadă determinată, aceasta constituind a doua categorie ca mărime în toate unitățile administrativ-teritoriale analizate, atingând valoarea maximă de 1.710 posturi în județul Cluj și 1.201 în județul Bihor.

Cămine pentru elevi

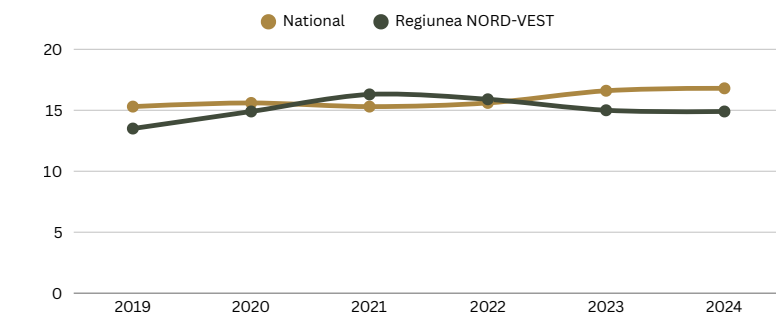
Județul Cluj deține cea mai extinsă rețea de infrastructură, cu 29 de unități raportate, în care sunt cazați 1.117 elevi, o valoare inferioară celei din județul Bihor, care înregistrează numărul maxim de beneficiari la nivel regional, respectiv 1.408 elevi raportați la 23 de cămine. O dinamică atipică din perspectiva raportului dintre infrastructură și gradul de ocupare se înregistrează în județul Sălaj, unde un număr restrâns de 8 cămine asigură cazarea pentru 1.237 de elevi.

Județ	Număr cămine	Număr elevi cazați
BH	23	1408
BN	10	476
CJ	29	1117
MM	17	271
SM	6	241
SJ	8	1237

Tabel 5 : Situația căminelor pentru elevi Răspuns la Interpelare R306B - Cabinet ministru Medu - 3783/19.05.2025 - ANUL ȘCOLAR 2024-2025

Abandon școlar

În anul 2019, regiunea înregistra **o rată de părăsire timpurie de aproximativ 13,5%**, situându-se sub media națională de aproximativ 15,3%. Până în anul 2021, indicatorul regional a urmat o tendință ascendentă, atingând un punct de convergență și chiar depășind ușor media națională la o valoare de aproximativ 16,3%. Începând cu anul 2022, se observă o decuplare a tendințelor. În timp ce la nivel național rata de părăsire timpurie a continuat să crească constant, ajungând la aproximativ 16,8% în anul 2024, regiunea a reușit să inverseze trendul. Din anul 2022, regiunea a înregistrat o scădere progresivă a abandonului, **atingând în 2024 o rată de aproximativ 14,9%**. Această evoluție plasează regiunea pe o poziție favorabilă față de media națională, indicând o stabilitate mai mare și, probabil, eficiența unor măsuri locale de combatere a părăsirii timpurii a școlii. La nivel național, volumul abandonului școlar în sistemul preuniversitar românesc [67] variază semnificativ în funcție de nivelul de educație și de mediul de rezidență. În anul școlar 2022/2023, rata abandonului în învățământul primar și gimnazial a fost de 1,2%, ceea ce reprezintă în cifre absolute aproximativ 19.100 de elevi care au părăsit școala. Situația este și mai clară dacă privim analiza pe cohortă (elevii înscriși în clasa pregătitoare în 2014 și ajunși la finalul clasei a VIII-a în 2023), care indică un abandon cumulat de **8,1% la nivel național**. În ceea ce privește învățământul secundar superior și terțiar non-universitar, rata abandonului a fost de 0,8% la liceu, 2,1% în învățământul profesional și 8,0% în învățământul postliceal. O vulnerabilitate majoră a sistemului o reprezintă **rata de părăsire timpurie a școlii (tineri de 18-24 de ani cu cel mult studii gimnaziale), care a atins valoarea de 16,6% în anul 2023**, plasând România la o distanță mare de media și țintele Uniunii Europene.

grafic 18: rata de părăsire timpurie a sistemului educațional de către tineri (18-24) [68]

[66] INSSE- TEMPO - Institutul național de Statistică

[67] MINISTERUL EDUCAȚIEI, Raport privind starea învățământului preuniversitar din România 2023 - 2024, București, noiembrie 2024

[68] INSSE - Tempo - <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/>

Decalajul regional este însă pronunțat, deoarece rata de părăsire timpurii atinge o cotă de 26,3% în mediul rural, comparativ cu 15,3% în orașele mici și suburbii, și doar 3,3% în marile centre urbane. Această vulnerabilitate severă este confirmată și de datele OCDE [69], care arată că 16% dintre copiii români cu vârste între 6 și 14 ani și **un procent de 32% dintre tinerii de 15-19 ani nu sunt deloc înscriși în sistemul de educație, cifre situate mult peste mediile internaționale.**

Baza acestor inegalități se clădește încă de la o vârstă fragedă, rata națională de participare la educația timpurie, de 75,7%, aflându-se mult sub media europeană de 94,6%. Accesul la grădinițe este profund inegal în mediul rural, doar 57,9% dintre copiii de 3 ani beneficiază de educație preșcolară, față de 75,3% în mediul urban, diferențele menținându-se semnificative pe parcursul anilor din cauza distanțelor mari, a lipsei de personal și a barierelor socioeconomice. Lipsa acestei baze esențiale se reflectă ulterior în lipsa generalizată a competențelor de bază; testele PISA 2022 [70] au arătat că aproape jumătate dintre tinerii de 15 ani nu dețin competențe minime la matematică (48,6%), științe (44,0%) și citire (41,7%).

Din perspectivă regională, impactul mediului de rezidență este semnificativ, elevii din școlile rurale, care reprezintă aproape 42% din populația școlară din învățământul primar și gimnazial, au obținut cu 119 puncte mai puțin la matematică comparativ cu colegii lor din mediul urban. Dincolo de abandonul timpuriu și lipsa competențelor de bază, sistemul se confruntă cu necesități majore la nivelul parcursului profesional și terțiar. Deși România are o pondere ridicată a elevilor înscriși în învățământul profesional și tehnic, rata abandonului școlar este de 2.6 ori mai mare la profilurile tehnologice în comparație cu filierele teoretice. În plus, doar 65,7% dintre proaspeții absolvenți ai învățământului profesional erau angajați în 2024, indicând o tranziție extrem de dificilă de la școală la piața muncii și o corelare încă deficitară cu nevoile angajatorilor, în ciuda eforturilor de extindere a învățământului dual. Consecința finală a acestui lanț de vulnerabilități este nivelul extrem de scăzut al absolvirii învățământului superior, unde procentul tinerilor cu studii universitare nu doar că este cel mai mic din UE, dar a și scăzut de la 26% în 2019 la 23,2% în 2024.

Sistemul educațional din România se confruntă cu o pierdere masivă de talent, fenomenul părăsirii timpurii a școlii și cel al abandonului universitar reprezentând vulnerabilități structurale majore pentru dezvoltarea capitalului uman la nivel regional. La nivel preuniversitar, aproape unul din șase elevi părăsesc studiile înainte de a finaliza liceul, România înregistrând cea mai ridicată rată de părăsire timpurie a școlii din Uniunea Europeană (16,6% la nivelul anului 2023). Decalajul regional și rural-urban este pronunțat, deoarece 26.3% dintre tinerii din mediul rural au părăsit școala timpuriu, comparativ cu doar 3,3% în mediul urban. Această criză de retenție se prelungește și în învățământul terțiar, unde abandonul universitar este mult mai sever și mai răspândit decât media țărilor OCDE. De exemplu, doar aproximativ 52% dintre studenții înscriși la programe de licență în anul 2015/2016 au reușit să aprobe, chiar și la doi ani după expirarea duratei teoretice a programului. Cauzele principale ale abandonului la nivel universitar sunt identificate ca fiind barierele financiare – rata de abandon fiind semnificativ mai mare în rândul studenților care plătesc taxe de școlarizare (53%) și al celor din instituții private (peste 62%), comparativ cu studenții de pe locurile subvenționate de stat (38%). [71] O altă cauză este lipsa de coerență a parcursului educațional, rata de abandon fiind deosebit de ridicată în rândul absolvenților de licee vocaționale care fac tranziția spre universitate, dar și în rândul adulților care se întorc la studii. Cumularea părăsirii timpurii a școlii cu un abandon universitar ridicat limitează drastic capacitatea regiunilor, în special a celor rurale, de a-și crește productivitatea și de a susține o economie modernă printr-o forță de muncă înalt calificată.

[69] OECD (2025), Education and Skills in Romania, Reviews of National Policies for Education, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/594cbb5d-en>.

[70] PISA - <https://www.ise.ro/pisa>

[71] Education at a Glance 2025: Romania, Country note, 9 September 2025

Segregare școlară

Analiza datelor din primul exercițiu național de monitorizare a segregării școlare (2024-2025) pentru județele din Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest [72] scoate în evidență disparități teritoriale și vulnerabilități specifice pe fiecare criteriu de segregare școlară.

În timp ce media de alertă privind segregarea etnică la nivel de clădiri este de 25,5% la nivel național, județul Satu Mare (57,4%) și județul Bihor (43,1%) înregistrează ponderi mult mai ridicate. De asemenea, în ceea ce privește segregarea pe clase a elevilor de etnie romă, ambele județe depășesc considerabil media națională de 39,9%, atingând 63,9% în Satu Mare și 58,9% în Bihor, fapt parțial corelat de raport cu concentrarea demografică mai ridicată a comunităților rome în această parte a țării.

Capitol / Criteriu	Nivel	BIHOR			BISTRIȚA-NĂSĂUD			CLUJ			MARAMUREȘ			SATU MARE			SĂLAJ		
		(T)	(A)	(%)	(T)	(A)	(%)	(T)	(A)	(%)	(T)	(A)	(%)	(T)	(A)	(%)	(T)	(A)	(%)
Criteriul Etnic (Elevi Romi)	Clădiri	65	28	43.1%	39	6	15.4%	25	7	28.0%	14	3	21.4%	68	39	57.4%	25	6	24.0%
	Clase	112	66	58.9%	45	20	44.4%	107	53	49.5%	73	29	39.7%	72	46	63.9%	52	26	50.0%
	Bănci	89	85	95.5%	60	51	85.0%	17	15	88.2%	26	24	92.3%	53	52	98.1%	51	50	98.0%
Criteriul Dizabilităților	Clase	187	37	19.8%	100	21	21.0%	232	80	34.5%	162	42	25.9%	120	17	14.2%	63	15	23.8%
	Bănci	89	77	86.5%	60	50	83.3%	17	16	94.1%	26	22	84.6%	53	51	96.2%	51	49	96.1%
Criteriul Socio-economic	Clase (Bursă)	187	90	48.1%	100	47	47.0%	232	127	54.7%	162	95	58.6%	120	59	49.2%	63	35	55.6%
	Bănci (Bursă)	89	86	96.6%	60	56	93.3%	17	16	94.1%	26	25	96.2%	53	53	100%	51	50	98.0%
	Clase (Monoparental)	187	89	47.6%	100	42	42.0%	232	127	54.7%	162	107	66.0%	120	61	50.8%	63	29	46.0%
	Bănci (Monoparental)	89	83	93.3%	60	57	95.0%	17	16	94.1%	26	25	96.2%	53	53	100%	51	50	98.0%
	Clase (Bunici/Rude)	187	22	11.8%	100	9	9.0%	232	56	24.1%	162	35	21.6%	120	16	13.3%	63	7	11.1%
	Bănci (Bunici/Rude)	89	74	83.1%	60	50	83.3%	17	15	88.2%	26	22	84.6%	53	52	98.1%	51	47	92.2%
	Clase (Instituționalizat)	187	30	16.0%	100	12	12.0%	232	56	24.1%	162	35	21.6%	120	19	15.8%	63	11	17.5%
	Bănci (Instituționalizat)	89	77	86.5%	60	49	81.7%	17	14	82.4%	26	23	88.5%	53	52	98.1%	51	46	90.2%
	Clădiri (Educația părinți)	95	59	62.1%	79	43	54.4%	47	26	55.3%	45	27	60.0%	82	54	65.9%	33	21	63.6%
	Bănci (Educația părinți)	89	89	100%	60	58	96.7%	17	17	100%	26	26	100%	53	53	100%	51	51	100%
	Performanța Școlară	89	49	55.1%	60	28	46.7%	17	11	64.7%	26	16	61.5%	53	32	60.4%	51	20	39.2%
	Mediul de Rezidență	95	11	11.6%	79	11	13.9%	47	3	6.4%	45	6	13.3%	82	5	6.1%	33	2	6.1%
	Clase	187	55	29.4%	100	26	26.0%	232	84	36.2%	162	42	25.9%	120	33	27.5%	63	20	31.7%
	Bănci	89	45	50.6%	60	26	43.3%	17	10	58.8%	26	11	42.3%	53	31	58.5%	51	17	33.3%

T - Total structuri școlare unde se putea manifesta segregare școlară

A - Structuri școlare cu scor de alertă

% - Pondere structuri școlare cu scor alerta segregare școlară în județ

 cea mai mică pondere dintre județele regiunii

 cea mai mare pondere dintre județele regiunii

Tabel 8 : Situația segregării la nivelul județelor din regiune Nord-Vest, an școlar 2024-2025

Pe de altă parte, criteriul dizabilității sau al cerințelor educaționale speciale evidențiază județul Cluj, care înregistrează o pondere a alertelor pe clase de 34,5%, o deviație față de media națională de 23,2% și a doua cea mai ridicată valoare din țară ca volum absolut de școli afectate. În contrast, pe criteriul socio-economic, Bihorul (48,1% pentru burse, 47,6% pentru familii monoparentale) sau Bistrița-Năsăud (47,0% pentru burse, 42,0% pentru monoparentale), se situează sub mediile naționale de referință de peste 55%.

[72] Ministerul Educației - Analiza riscurilor de segregare școlară în sistemul de educație din România Raport național pentru anul școlar 2024-2025

Concluzii preliminare învățământ preuniversitar:

1. Regiunea a generat circa 16.000 din cei aproximativ 30.000 de elevi cu care a crescut populația școlară națională (+0,97%), adică peste jumătate din creșterea națională.
2. Creșterea netă de aproximativ 15.000 de elevi la nivel regional este susținută cu precădere de județul Cluj.
3. Scăderi ale populației școlare în jumătate din județele Regiunii, reflectă declinul demografic care a urcat spre ciclurile superioare de învățământ preuniversitar, urmând ca acest declin să ajungă în următoarea perioadă în piața muncii.
4. Învățământul profesional arată o creștere semnificativă la nivel regional de aproximativ 36%.
5. La nivelul județului Cluj se identifică o creștere în ciclul primar, de aproximativ 26%, aceasta indică o migrație internă puternică a familiilor tinere către zona metropolitană Cluj-Napoca. Clujul nu doar că își păstrează populația, dar atrage resursă umană din județele limitrofe, punând presiune pe infrastructura școlară locală.
6. La nivelul județului Bihor, în sfera învățământului liceal se constată o scădere de peste 10%, deși în ciclul primar numărul de elevi a rămas constant 1.7%. Județul Bihor reușește să stabilizeze baza piramidei educaționale, dar pierde elevi pe parcursul ciclului secundar, posibil spre piața muncii sau migrație.
7. Pentru Sălaj și Maramureș se constată o scădere semnificativă la nivel preșcolar (-14,1%), indicator critic pentru viitorul demografic al celor două județe în următorul deceniu.
8. Revitalizarea învățământului profesional este o tendință regională. În Bihor, numărul elevilor de la profesional a crescut cu 54%, iar în Cluj cu 46%. Aceasta reflectă o realiniere a ofertei educaționale cu cererea pieței muncii.
9. Nevoia de noi unități de învățământ este critică în Cluj, în timp ce în restul regiunii abordarea ar trebui să se concentreze pe calitatea educației și reținerea elevilor în sistem.
10. Remarcăm, de asemenea, ascensiunea unor comune din zona metropolitană a MRJ-urilor, care au devenit noduri educaționale mai importante decât multe orașe și municipii cu tradiție, depășind Careiul sau Beiușul.
11. Observăm o tendință generalizată de urbanizare și concentrare a populației școlare în centrele urbane, cu o scădere corelativă în mediul rural pentru majoritatea județelor.
12. Există o neconcordanță majoră între numărul tot mai mare de elevi cu CES și numărul de posturi alocate pentru profesori itineranți, de sprijin și logopezi. Acest deficit face ca intervențiile să nu poată fi cu adevărat personalizate, situația fiind și mai gravă în mediul rural.
13. Se raportează constant lipsa manualelor școlare și a materialelor auxiliare adaptate pentru învățământul special.
14. Mai mult, în școlile de masă, curriculumul adaptat nu este aplicat corect de către toate cadrele didactice, iar activitățile de individualizare a învățării sunt adesea realizate doar la nivel formal, în acte, nu și în realitatea de la clasă.
15. Școlile de masă, dar uneori și școlile speciale, nu dispun de spații suficiente sau dedicate exclusiv exercițiilor corectiv-terapeutice.

Învățământ terțiar

Învățământul terțiar

Sistemul universitar din regiune reprezintă unul dintre cele mai performante și complexe ecosisteme educaționale din Europa de Est. Învățământul superior din regiune constituie un pilon de competitivitate, fiind definit printr-o arhitectură academică complexă ce integrează tradiția universitară cu imperativele inovării și specializării inteligente. Guvernat de cadrul normativ instituit prin Legea nr. 199/2023, sistemul universitar regional se remarcă printr-o concentrare de capital intelectual, în special în polul de creștere Cluj-Napoca, dar și prin consolidarea unor centre academice secundare relevante precum Oradea sau Baia Mare. Această distribuție teritorială a ofertei educaționale permite o acoperire diversificată a domeniilor de studiu, de la științe ingineresti, tehnologia informației și medicină, până la umanioare și arte, asigurând fluxul de specialiști necesar ecosistemului economic regional. În contextul pregătirii perioadei de programare 2028-2034, universitățile din regiune acționează ca agenți de transformare, facilitând atragerea investițiilor prin disponibilitatea unei forțe de muncă înalt calificate și prin capacitatea de a genera cercetare aplicată în sectoarele de specializare inteligentă, precum bioeconomia, tehnologiile informației și noile materiale.[73][74].

Menționăm că în cadrul acestei analize, ne referim doar la misiunea educațională a universităților, producerea de cunoaștere și implicarea în comunitate fiind tratate în cadrul altor capitole ale Planului de Dezvoltare.

17*	91	15	24	261	539	507
universități	facultăți	extensii universitare	școli doctorale	domenii	programe licență	programe masterat

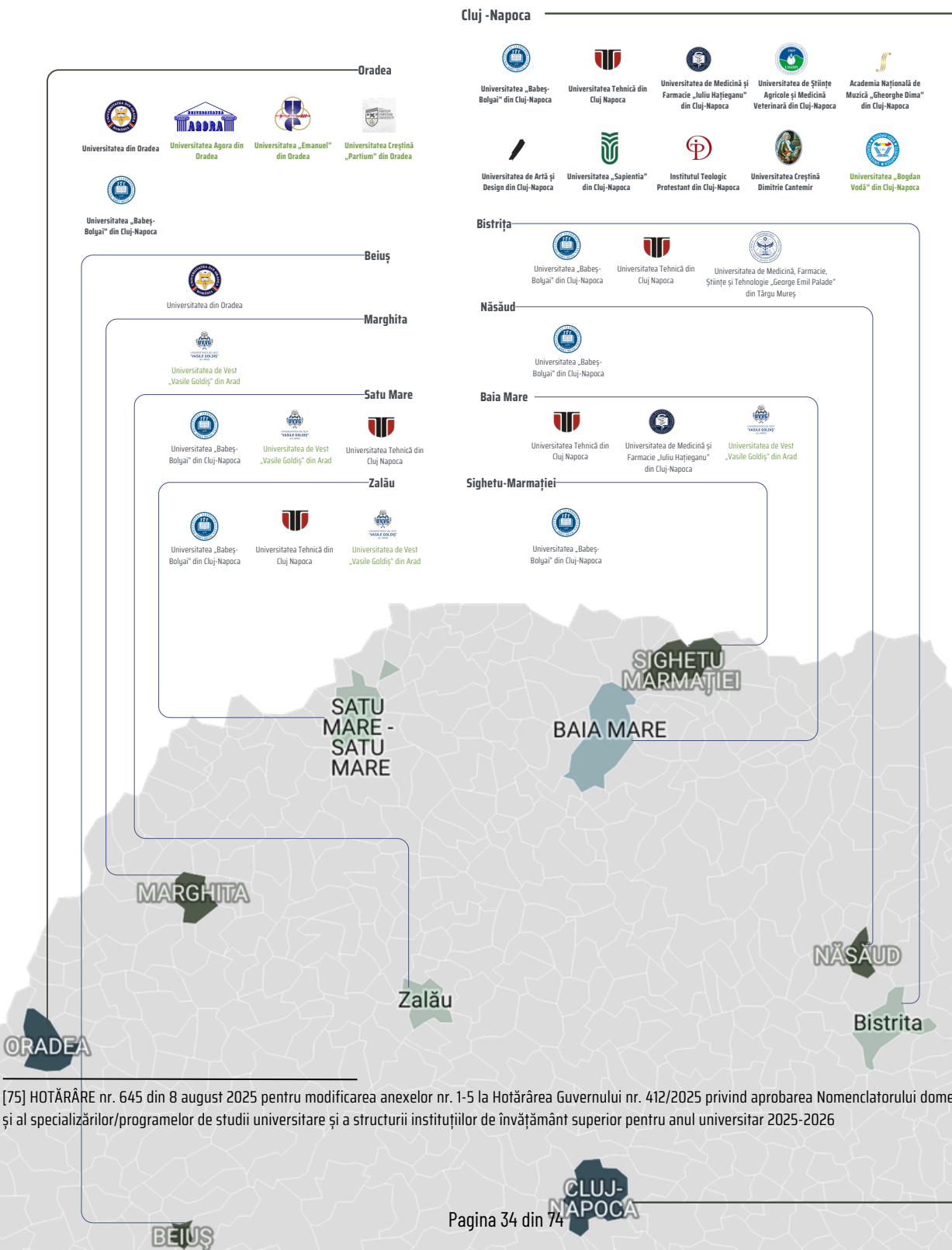
[73] HOTĂRÂRE nr. 645 din 8 august 2025 pentru modificarea anexelor nr. 1-5 la Hotărârea Guvernului nr. 412/2025 privind aprobarea Nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/programelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar 2025-2026

[74] Hotărârea Guvernului nr. 191/2026 privind aprobarea Nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/ programelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar 2026-2027

*universități prezente în regiune prin diferite forme - extensii sau programe.

Sistemul universitar în regiunea Nord-Vest

Sistemul de învățământ superior din regiune este configurat pe o structură ierarhică și policentrică, ce asigură o acoperire teritorială vastă. În vârful acestei piramide academice se situează municipiul Cluj-Napoca, cel mai important hub universitar regional și național, care găzduiește nouă instituții de învățământ superior de sine stătătoare, unele dintre acestea de prestigiu internațional, la care se adaugă componenta de extensie. Această densitate academică transformă Clujul într-un motor de inovare și cercetare, capabil să susțină cele mai complexe ramuri ale economiei regionale.[75]

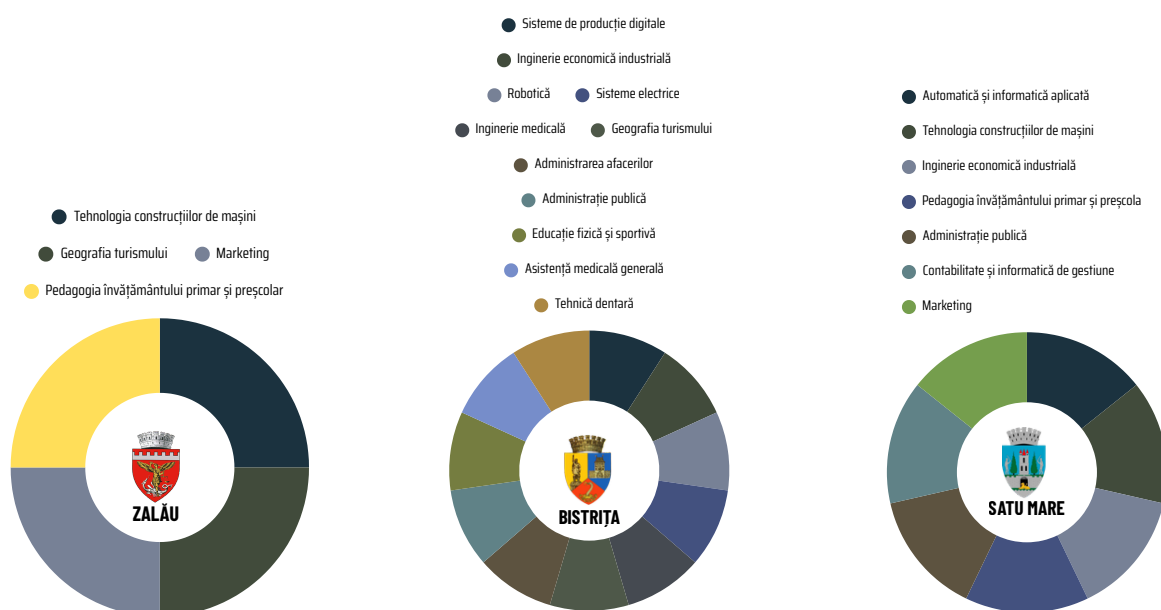
[75] HOTĂRÂRE nr. 645 din 8 august 2025 pentru modificarea anexelor nr. 1-5 la Hotărârea Guvernului nr. 412/2025 privind aprobarea Nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/programelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar 2025-2026

Rolul de centru universitar secundar este asumat de municipiul Oradea, care prezintă un ecosistem educațional echilibrat, format dintr-o universitate publică, cu profil comprehensiv, și trei universități private și trei universități private, la care se adaugă o extensie a UBB, ce completează oferta educațională locală. Această structură duală permite Bihorului să funcționeze ca un pol de atracție autonom, esențial pentru dinamica transfrontalieră a regiunii. În completare, municipiul Baia Mare își menține relevanța academică prin Centrul Universitar Nord, integrat strategic în structura UTCN, beneficiind totodată de prezența altor două instituții de învățământ superior care operează prin extensii locale, asigurând astfel specializarea forței de muncă în bazinele industriale.

Completarea sistemului universitar regional este asigurată printr-o rețea extinsă de filiale care facilitează accesul la educație în județele cu o amprentă academică mai redusă. Astfel, orașele Satu Mare, Zalău și Bistrița beneficiază fiecare de câte trei extensii universitare, consolidând legătura dintre centrele mari și comunitățile județene. Mai mult, efortul de descentralizare a studiilor superioare este vizibil prin prezența unor puncte de lucru universitare și în municipii și orașe de dimensiuni medii sau mici, precum Marghita, Sighetu Marmației, Beiuș și Năsăud. Această distribuție geografică nu doar că poate reduce fenomenul de migrație timpurie a tinerilor, dar permite și o adaptare a programelor de studiu la nevoile specifice ale micro-regiunilor, constituind fundamentul pentru o dezvoltare teritorială echilibrată în orizontul 2028-2034.

Tipologia programelor la nivel teritorial (localități cu extensii universitare)

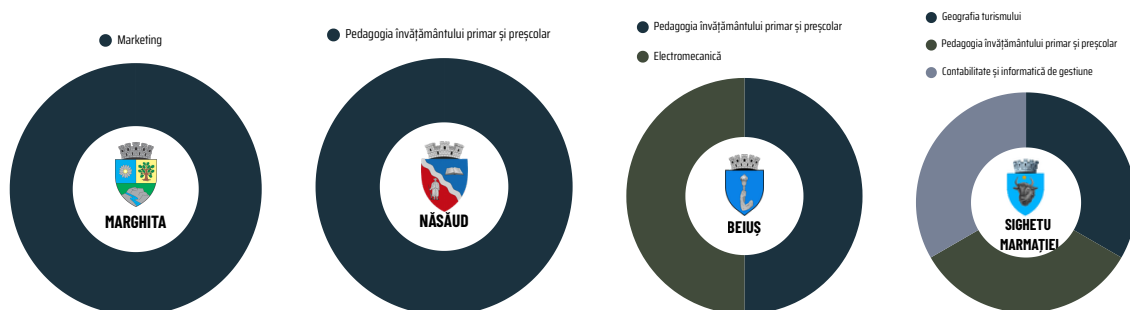
Distribuția programelor de licență prin intermediul extensiilor universitare în localități precum Zalău, Bistrița sau Satu Mare ar trebui să constituie o metodă de fixare a capitalului uman tânăr în ecosistemele economice locale, prevenind migrația definitivă către metropolele universitare. Această rețea academică ar trebui să funcționeze ca un mecanism de echilibrare teritorială, oferind acces la studii superioare în domenii esențiale pentru funcționarea comunităților. Prin menținerea tinerilor în orașele de origine pe durata formării inițiale, regiunea își asigură stabilitatea aparatului administrativ și a sistemului educațional preuniversitar, elemente critice pentru coeziunea socială și calitatea vieții în centrele urbane medii și mici.

grafic 19: Distribuția teritorială a învățământului superior prin extensii universitare la nivelul Regiunii Nord-Vest - A [76]

[76] HOTĂRÂRE nr. 645 din 8 august 2025 pentru modificarea anexelor nr. 1-5 la Hotărârea Guvernului nr. 412/2025 privind aprobarea Nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/programelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar 2025-2026

Din perspectivă economică, corelația dintre oferta educațională a extensiilor și profilul industrial regional este evidentă, în special în județele cu o puternică componentă manufacturieră. Prezența programelor tehnice de inginerie electrică, robotică sau tehnologia construcțiilor de mașini în orașe cu platforme industriale consolidate, precum Bistrița și Zalău, demonstrează o încercare de adaptare a universităților la cerințele marilor angajatori din sectorul automotive și al prelucrărilor mecanice. Aceste extensii nu doar că furnizează fluxul necesar de ingineri și specialiști calificați, dar devin ancore pentru investițiile străine directe, garantând investitorilor disponibilitatea locală a unei forțe de muncă instruite conform standardelor tehnologice actuale. Aceste puncte de lucru sunt specializate preponderent pe domenii care deserveșc funcțiile de bază ale comunităților locale, în special pedagogia învățământului primar și preșcolar (Năsăud, Beiuș, Sighetu Marmăției), la care se adaugă geografia turismului și contabilitatea (Sighetu Marmăției), electromecanica (Beiuș) și marketingul (Marghita).

grafic 20: Distribuția teritorială a învățământului superior prin extensii universitare la nivelul Regiunii Nord-Vest-B [77]

Tipologia universităților la nivelul regiunii

Cluj- Napoca

În ceea ce privește tipologia universităților din Cluj-Napoca, se evidențiază existența unor instituții de învățământ superior de stat cu profiluri specializate și structuri complexe. UBB se remarcă printr-o tipologie comprehensivă, oferind linii de studiu în limbile română, maghiară și germană pentru o gamă vastă de facultăți, de la Matematică și Fizică până la Teologie și Studii Europene. UTCN reprezintă tipologia instituției tehnice concentrate pe inovație și infrastructură, incluzând facultăți de Arhitectură, Automatică și diverse ramuri ale Ingineriei. Aceștia li se adaugă universități cu profil vocațional și profesional specific, precum USAMV, UMF „Iuliu Hațieganu”, UAD și ANMGD.

Oradea

În ceea ce privește tipologia universităților, se evidențiază un profil instituțional complex, axat atât pe învățământul public de stat, cât și pe cel particular acreditat. UO reprezintă tipologia universității de stat comprehensive, care integrează o structură vastă de facultăți, oferind programe variate în limba română și engleză, de la discipline vocaționale până la cele tehnice, economice și medicale. De asemenea, în Oradea este prezentă tipologia universităților particulare acreditate, precum Universitatea Creștină „Partium”. Această arhitectură instituțională reflectă un ecosistem academic capabil să susțină nevoile de calificare profesională pentru piața muncii locale.

[77] HOTĂRÂRE nr. 645 din 8 august 2025 pentru modificarea anexelor nr. 1-5 la Hotărârea Guvernului nr. 412/2025 privind aprobarea Nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/programelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar 2025-2026

Baia Mare

Din perspectiva tipologiei instituționale, Baia Mare este definită prin prezența unei structuri universitare integrate, respectiv Centrul Universitar Nord din Baia Mare, parte componentă a UTCN. Această organizare reflectă o tendință de consolidare academică, unde tipologia unei universități de stat tehnice, de cercetare avansată, își extinde expertiza la nivel regional prin facultăți de profil tehnic, dar și prin facultăți cu profil umanist și științific. Această arhitectură instituțională permite accesul la resurse de cercetare de nivel național, menținând în același timp o identitate locală puternică.

Programe de studii de învățământ dual

Datele indică o etapă de adopție asimetrică a acestui format educațional în mediul academic regional, totalizând 13 programe la nivel de licență și 5 programe la nivel de masterat raportate centralizat. Din perspectiva distribuției instituționale, se observă o concentrare a ofertei educaționale duale în cadrul Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, care gestionează proporția majoritară a acestui portofoliu regional, având alocate 8 programe pentru ciclul de licență și 4 pentru cel de masterat. Această configurație reflectă un demers de integrare a formatelor de practică economică directă care este asumat în mod inegal de actorii universitari prezenți în analiză.

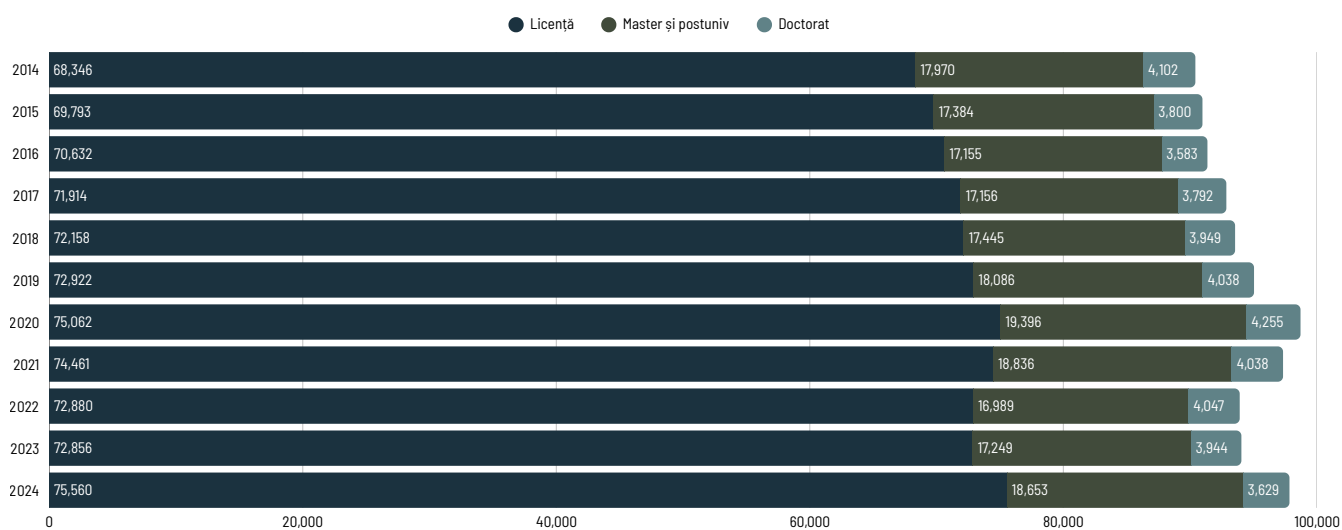
Într-o măsură mai redusă, tranziția către programele în regim dual se regăsește în planificarea Universității de Științe Agricole și Medicină Veterinară din Cluj-Napoca, cu 2 programe de licență și 1 de masterat, precum și la Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca, care figurează cu 2 programe raportate exclusiv pentru nivelul de licență. Extinderea teritorială a acestui tip de colaborare dincolo de centrul universitar clujean se rezumă la un singur program de licență înregistrat în cadrul Universității din Oradea, în timp ce instituțiile cu profil specific, precum Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”, Academia de Muzică „Gheorghe Dima” și Universitatea de Artă și Design din Cluj-Napoca, raportează absența totală a acestor programe în intervalul menționat.

Universitatea	Licență 2025-2026	Masterat 2025-2026
Universitatea Tehnica Cluj Napoca	2	0
USAMV Cluj Napoca	2	1
Universitatea "Babes - Bolyai" Cluj	8	4
UMF "Iuliu Hatieganu" Cluj Napoca	0	0
Academia Muzică " Gh.Dima" Cluj Napoca	0	0
Universitatea de Arta si Design din Cluj Napoca	0	0
Universitatea din Oradea	1	0
Total regional - raportat în ANS	13	5

Tabel 7: Programe de studiu dual - realizate de Universitățile din Regiunea Nord-Vest, 2025-2026

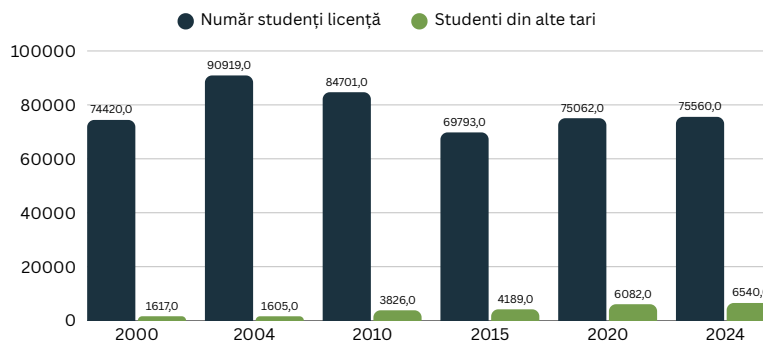
Populația universitară

Analiza datelor privind efectivele de studenți din regiune în intervalul 2014-2024 indică faptul că efectivele de licență au crescut cu 10,6% între 2014 și 2024 (de la 68.346 la 75.560 de studenți non- unici), o evoluție pozitivă care trebuie însă citită în raport cu declinul cohortelor demografice. Această evoluție, privită în contextul demografic actual, sugerează mai degrabă o menținere a cifrelor de școlarizare decât o expansiune reală, în timp ce segmentul studiilor doctorale a înregistrat o contracție vizibilă, scăzând la 3.629 de persoane în 2024. Stagnarea relativă a programelor de master, care oscilează în jurul a 18.000 de cursanți fără progrese semnificative în ultimii ani, ridică semne de întrebare asupra capacității sistemului de a genera specializare de înalt nivel, indicând un model educațional axat preponderent pe ciclul primar de formare.

grafic 21: Distribuția Numărului de Studenți pe formă de învățământ la nivelul Regiunii Nord-Vest [79]

Numărul studenților străini a crescut de la 1.617 în anul 2014 la 6.540 în 2024, compensează statistic scăderea bazinului intern de candidați; în absența acestui aport, efectivele de studenți ar reflecta integral contracția demografică a cohortelor de 19-23 de ani. Scăderea masivă față de vârful de peste 90.000 de studenți înregistrat în 2004 demonstrează că universitățile din regiune funcționează acum la o capacitate mult redusă față de potențialul lor istoric, fiind dependente de fluxuri internaționale pentru a-și justifica infrastructura. În absența unei creșteri calitative corelate, aceste date reflectă o vulnerabilitate sistemică, unde supraviețuirea numerică a instituțiilor depinde de factori externi volatili.

grafic 22: Evoluția numărului de studenți la nivelul Regiunii Nord-Vest [79]

[79] INSSE - <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/>

Cămine pentru studenți

Analiza datelor agregate indică o capacitate totală raportată în ANS de 18.526 de locuri, valoare care ilustrează baza materială instituțională disponibilă pentru susținerea mobilității academice. Distribuția acestor locuri evidențiază o concentrare a resurselor în cadrul universităților cu cel mai mare număr de studenți, Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca dispunând de cea mai extinsă rețea, cu un total de 7.503 locuri, urmată de Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca, care gestionează 5.549 de locuri.

Universitatea	Număr locuri în cămine 2024-2025
Universitatea Tehnică Cluj Napoca	5.549
USAMV Cluj Napoca	1.240
Universitatea "Babes - Bolyai" Cluj	7.503
UMF "Iuliu Hatieganu" Cluj Napoca	2.519
Academia Muzică " Gh.Dima" Cluj Napoca	154
Universitatea de Arta si Design din Cluj Napoca	126
Universitatea din Oradea	1.435
Total regional - raportat în ANS	18.526

Tabel 8: Numărul locurilor din Cămine, an universitar 2024-2025
Interpelare r1388A - Cabinet Medu 13032/09.10.2024

Profilul absolvenților

Analiza datelor furnizate de platforma de monitorizare a angajabilității a UEFISCDI, aplicată pe un eșantion de 16.451 de absolvenți, confirmă o polarizare teritorială severă în cadrul Regiunii, unde județele Cluj și Bihor funcționează ca centre de greutate. Concentrarea absolvenților în aceste două arii, care atinge valoarea maximă de 2.815 pe județ, indică un model de retenție și monitorizare centrat pe marile centre universitare, lăsând restul județelor din regiune, precum Sălaj, Bistrița-Năsăud sau Satu Mare, într-o zonă de aport marginal. Această distribuție sugerează că succesul parcursului academic și, implicit, vizibilitatea în sistemele de monitorizare a angajabilității sunt strâns legate de proximitatea față de infrastructura educațională de anvergură, restul regiunii fiind subreprezentat în această statistică a capitalului uman calificat.[80]

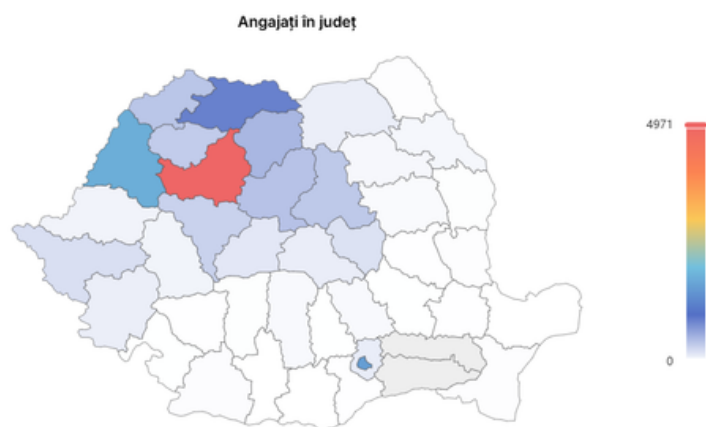

harta 4: Harta Absolvenților la nivelul Regiunii Nord-Vest [80]

Analiza fundamentată pe datele UEFISCDI pentru un eșantion de 16.451 de absolvenți, cu o rată de trasabilitate a angajării de 72,4%, relevă un fenomen de absorbție exercitat de județul Cluj, care distorsionează echilibrul pieței muncii în regiune. În timp ce graficul 19 indică o bază de proveniență bimodală Cluj și Bihor ca furnizori principali, graficul 20 demonstrează că, în etapa inserției profesionale, Bihorul pierde din relevanță în favoarea Clujului. Acesta din urmă devine singurul pol de pe hartă, atingând pragul maxim de 4.971 de angajați, ceea ce indică faptul că județul Cluj nu doar își reține proprii absolvenți, ci atrage masiv și forța de muncă calificată provenită din restul regiunii.

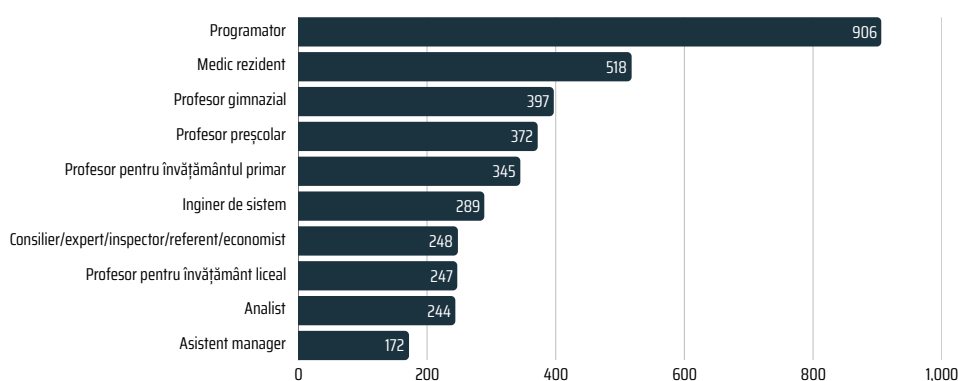
[79] INSSE - <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/>

[80] Platforma <https://angajabilitate.uefiscdi.ro>

harta 5: Harta absorbției de capital uman la nivelul Regiunii Nord-Vest[81]

Corelația dintre județul de proveniență și cel de angajare scoate în evidență o vulnerabilitate pentru restul județelor din regiune, fenomenul de „brain drain” intraregional. Județe precum Bihor, Maramureș sau Satu Mare, care apar ca surse semnificative de absolvenți, se estompează cromatic pe harta angajărilor, semn că piața muncii locală din aceste zone nu are capacitatea de a absorbi volumul de capital uman produs. Rezultă astfel un model de dezvoltare monocentric, unde investiția educațională realizată la nivel regional este valorificată economic aproape exclusiv în polul de creștere Cluj, accentuând decalajele economice între inima regiunii și periferiile sale.

grafic 23: Absolvenți care găsesc loc de muncă în domeniu [82]

Ocupațiile din IT (1.439 de absolvenți, 38,5% din top 10) și cele didactice (1.361, 36,4%) domină în mod aproximativ egal inserția în domeniu. Deși Cluj-Napoca s-a consolidat ca hub tehnologic, datele sugerează o cultură mono-centrică. Această specializare îngustă, deși profitabilă acum, lasă regiunea expusă la șocurile globale din sectorul tech. Mai mult, discrepanța dintre numărul de analiști programatori și numărul redus de economiști care își găsesc locul în domeniu sugerează că restul sectoarelor economice sunt fie subdezvoltate, fie incapabile să ofere pachete salariale care să concureze cu industria software, ducând la un transfer intern de creiere către roluri tehnice, indiferent de pregătirea inițială.

Legătura dintre harta provenienței și cea a angajării arată coeziune regională redusă. Faptul că județul Cluj absoarbe aproape integral fluxul de absolvenți din Bihor, Satu Mare sau Maramureș transformă universitățile în facilitatori de mutare a capitalului uman din zonele de margine ale regiunii către centru. Extensile universitare ar putea fi motoare de dezvoltare locală, pentru a nu facilita migrația definitivă a tinerilor calificați, lăsând județele limitrofe fără masa critică necesară pentru atragerea de investiții proprii.

[81][82] Platforma <https://angajabilitate.uefiscdi.ro>

Domeniu universitar critic la nivel regional

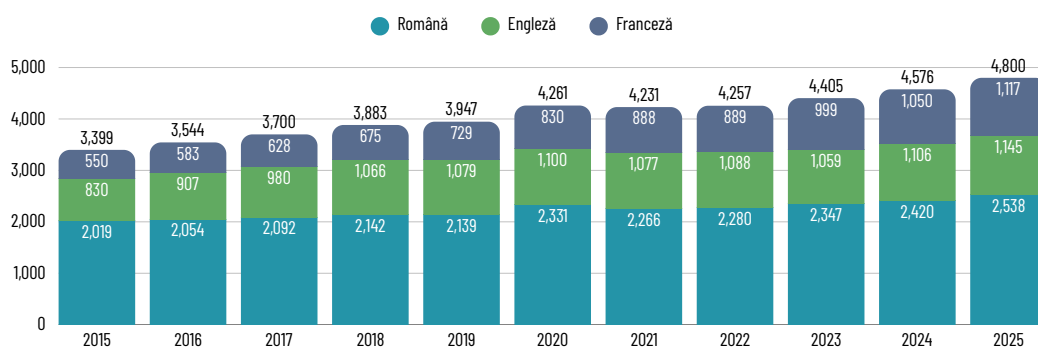
Dezvoltarea sistemului de sănătate publică și îmbunătățirea actului medical depind, în mod fundamental, de sincronizarea a doi piloni critici: infrastructura fizică și resursa umană calificată. În prezent, se înregistrează un efort investițional accelerat, susținut atât prin instrumente de finanțare europene, cât și naționale. Acesta se concretizează prin programe de extindere, reabilitare și dotare a spitalelor existente, prin construcția de noi unități spitalicești, precum și prin multiplicarea centrelor de permanență, demersuri menite să faciliteze și să descentralizeze accesul populației la servicii medicale.

Județ	COEZIUNE - Programul Sănătate	PNRR - C12	Alte spitale cu sursă incertă la momentul analizei
Bihor	321.791.297 RON	195,507,150.13 RON	670.000.000 RON (BOLI INFECȚIOASE - FOST PNRR)
Bistrița-Năsăud	68.009.716 RON	1,965,880,329.40 RON	
Cluj	3.859.405.212 RON	1,844,296,381.40 RON	970.000.000 RON (MONOBLOC - BUGETUL CJ CLUJ)
Maramureș	147.441.771 RON	393,046,224.20 RON	
Satu Mare	46.493.630 RON	8.390.000 RON	
Sălaj	0	121,599,371.80 RON	
Total Regional	4,443,141,626 RON	4,522,719,455 RON	1,640,000,000 RON
10,605,861,081 RON			

Tabel 9: Investiții în Regiunea Nord-Vest din programele sectoriale finanțate din FEN [83]

Cu toate acestea, sustenabilitatea și randamentul acestor investiții de capital sunt vulnerabilizate pe termen mediu și lung de criza capitalului uman din sectorul sanitar. Există un paradox major, în timp ce infrastructura fizică se extinde și se modernizează, se constată un deficit acut, atât curent, cât și prognozat, la nivelul personalului medical specializat. Prognozele avertizează că, în lipsa unor politici coerente de retenție și de atragere a tinerilor profesioniști – cu un accent critic pe medicii de familie și specialiștii de urgență –, sistemul de sănătate riscă să ajungă în incapacitatea de a operaționaliza la parametri optimi noile centre medicale construite.

Evoluția numărului de studenți în medicină

Grafic 24 :Evoluția numărului de studenți înmatriculați la specializarea medicină generală [84]

Totalul studenților de la Medicină a crescut de la 3.399 în 2015 la 4.800 în 2025. Linia de predare în limba franceză a înregistrat cea mai accelerată creștere procentuală, dublându-și volumul de la 550 de studenți în 2015 la 1.117 în 2025. Linia de predare în limba engleză a crescut susținut, consolidându-se ca o linie de predare majoră cu 1.145 de studenți în 2025 față de 830 în 2015. Linia de predare în limba română a crescut cu peste 500 de studenți pe parcursul celor 10 ani (de la 2.019 la 2.538), menținându-și rolul de pilon central al universității.

[83] Dashboard MIPE PNRR și Coeziune

[84] Rapoartele privind starea universității 2015-2025, Universitatea de Medicină și farmacie Iuliu Hațieganu

Constatări preliminare învățământ terțiar

1. Sistemul universitar din regiune funcționează pe o structură ierarhică având municipiul Cluj-Napoca drept principal pol academic, susținut de centre secundare în Oradea și Baia Mare. Această densitate transformă centrul principal într-un motor de inovare și atrage simultan o concentrare masivă de resurse intelectuale.
2. Există o rețea extinsă de filiale și puncte de lucru în orașe de dimensiuni medii și mici care are rolul de a fixa capitalul uman tânăr în ecosistemele economice locale, acest mecanism descentralizat este conceput pentru a preveni migrația definitivă către Cluj-Napoca, Oradea sau Baia Mare.
3. Programele furnizate prin intermediul extensiilor sunt parțial corelate cu necesitățile angajatorilor locali. Implementarea programelor tehnice în centre precum Bistrița și Zalău demonstrează o adaptare directă la cerințele sectoarelor automotivă și de prelucrări mecanice.
4. Numărul studenților înmatriculați la programele de licență a crescut cu 10,6% în intervalul 2014-2024, atingând 75.560 de studenți. Suprapusă peste declinul cohortelor demografice, această evoluție sugerează mai degrabă o menținere a cifrelor de școlarizare decât o expansiune reală a capacității de atragere.
5. Programele de masterat stagnează în jurul valorii de 18.000 de cursanți, în timp ce segmentul studiilor doctorale a înregistrat o contracție vizibilă, scăzând la 3.629 de cursanți în 2024. Datele indică un model educațional axat preponderent pe ciclul de licență, cu dificultăți în continuarea spre masterat.
6. Numărul studenților străini a înregistrat o creștere, de la 1.617 în anul 2015, la 6.540 în anul 2024. Acest aport extern compensează parțial declinul bazinului intern, însă reflectă o vulnerabilitate.
7. Județul Cluj absoarbe forța de muncă înalt calificată provenită din restul regiunii, lăsând județe precum Bihor, Maramureș sau Satu Mare fără capacitatea de a-și reține proprii absolvenți. Acest fenomen transformă universitățile în facilitatori ai migrației către centru, accentuând decalajele economice de tip centru-periferie.
8. Ocupațiile din domeniul IT (38,5%) și profesiile didactice (36,4%) domină inserția absolvenților care își găsesc loc de muncă în domeniu. Această specializare îngustă indică faptul că restul sectoarelor economice nu au posibilitatea să ofere pachete competitive, generând un transfer intern spre roluri tehnice.
9. Nivelul absolvirii învățământului superior este extrem de scăzut, ponderea tinerilor cu studii universitare scăzând de la 26% în 2019 la 23,2% în 2024. Doar aproximativ 52% dintre studenții înscriși la programe de licență (cohorta 2015/2016) au reușit să finalizeze studiile, barierele financiare fiind o cauză principală a abandonului.
10. Programele postuniversitare și cursurile scurte de reconversie reprezintă o fracțiune minimă din activitatea universităților și sunt marcate de rate de abandon ridicate (de până la 37%) sau anulări din lipsă de cerere. Adesea, aceste cursuri deservesc strict cerințe birocratice, cum ar fi obținerea creditelor obligatorii pentru menținerea dreptului de practică în sectorul medical, și nu recalificarea reală.

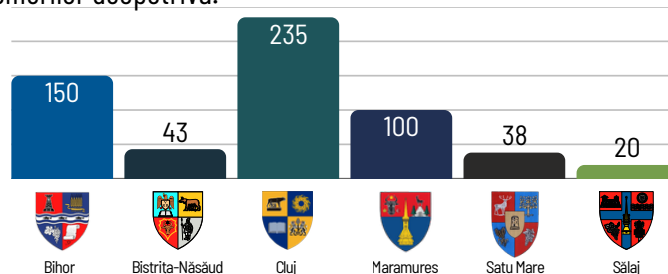
Formare profesională

Formarea profesională a adulților în România este reglementată prin Ordonanța Guvernului nr. 129/2000, republicată[85] , care stabilește cadrul juridic pentru dobândirea, actualizarea sau schimbarea competențelor profesionale în afara sistemului formal de învățământ. Acest cadru legal este armonizat cu strategiile europene privind învățarea pe tot parcursul vieții și vizează creșterea angajabilității prin corelarea directă a competențelor cu cerințele dinamice ale pieței muncii. Programele de formare sunt structurate pe trei paliere: inițiere, perfecționare și calificare cu recunoaștere națională și, prin sistemul ECTS sau ECVET, europeană.

Responsabilitatea implementării politicilor de formare revine MMSS, care acționează în strânsă coordonare cu MEdu. MMSS fundamentează strategiile naționale de ocupare și gestionează nomenclatorul calificărilor, care definește ocupațiile pentru care se pot organiza programe de formare profesională. Rolul său este unul de reglementare și control, asigurându-se că standardele ocupaționale sunt actualizate în funcție de nevoile angajatorilor și procesul de evaluare a competențelor respectă metodologia necesară certificării oficiale.

Rolul operațional le revine ANC și structurilor deconcentrate ale MMSS, respectiv comisiilor de autorizare județene. Formarea profesională poate fi realizată de furnizori publici sau privați, însă aceștia trebuie să parcurgă un proces de autorizare pentru a putea elibera documente de studii recunoscute oficial. MMSS se implică și prin ANOFM, care organizează cursuri gratuite pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, subvenționând astfel recalificarea forței de muncă în sectoarele cu deficit de personal.

Cadrul legal a fost recent adaptat pentru a include noi modalități de învățare, precum formarea online sau sistemele hibride, sub supravegherea tehnică a autorităților statului. De asemenea, prin intermediul Consiliilor Consultative și al Comitetelor Sectoriale, Ministerul Muncii facilitează dialogul tripartit necesar pentru a identifica competențele viitorului. Această implicare instituțională este dublată de gestionarea fondurilor europene, care finanțează scheme de sprijin pentru ucenicie, stagii de practică și vouchere de formare destinate salariaților și șomerilor deopotrivă.

grafic 25: Numărul de entități de formare profesională la nivel regional [86]

Distribuția entităților de formare profesională relevă o asimetrie teritorială , caracterizată printr-o concentrare masivă în Cluj, care deține 235 de furnizori. Acest nucleu este secondat de ecosistemele din Maramureș și Bihor, în timp ce județele Satu Mare, Bistrița-Năsăud și Sălaj dispun de o capacitate de formare redusă.

Pe baza raportului OECD [87] privind politicile de educație și competențe în România, situația formării profesionale și a reconversiei este marcată de un contrast între nevoia de forță de muncă calificată și o participare scăzută la procesul de învățare pe tot parcursul vieții. România înregistrează una dintre cele mai mici rate de participare a adulților la formare profesională din Uniunea Europeană, fenomen pus în seama lipsei de stimulente financiare pentru IMM-uri și de o corelare slabă între furnizorii de cursuri și cerințele angajatorilor. Raportul subliniază că reconversia profesională este îngreunată de absența unui sistem robust de recunoaștere a competențelor dobândite în contexte informale, forțând mulți lucrători să rămână blocați în sectoare cu valoare adăugată mică sau în locuri de muncă informale.

[85] ORDONANȚA nr. 129 din 31 august 2000(*) (*republicată*) privind formarea profesională a adulților <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliuDocumentAfis/38633>

[86] <https://www.anofm.ro/>

[87] OECD (2025), Education and Skills in Romania, Reviews of National Policies for Education, OECD Publishing, Paris

În ceea ce privește particularitățile regionale, se evidențiază disparități teritoriale, cu un accent specific pe regiunea Nord-Vest și zona București-Ilfov, care funcționează ca poli de absorbție pentru forța de muncă înalt calificată. În Nord-Vest, dinamismul este susținut de o infrastructură universitară mai bine conectată la piața muncii, însă raportul avertizează asupra fenomenului de neconcordanță între competențele oferite de sistemul de formare și nevoile sectoarelor emergente. În timp ce centrele urbane din regiune beneficiază de inițiative de formare continuă susținute de companii, zonele rurale și orașele mici din regiune suferă de o lipsă de oportunități de reconversie, accentuând decalajele economice intraregionale. Raportul OECD recomandă consolidarea rolului ANOFM și a parteneriatelor cu sectorul privat pentru a regionaliza strategiile de formare.

Reintegrarea în sistemul de învățământ

Programul *A doua șansă* este o inițiativă esențială și flexibilă adresată tinerilor și adulților care au depășit cu cel puțin patru ani vârsta de școlarizare și care au abandonat sistemul de educație, oferindu-le posibilitatea de a obține o calificare formală și de a finaliza învățământul primar sau secundar inferior. Cursurile pot oferi și o calificare profesională de nivel II-III după parcurgerea a 720 de ore de instruire practică, iar un sfert din activitățile de învățare se pot desfășura online.

La nivel național, participarea a crescut constant, numărul cursanților dublându-se în ultimul deceniu. Dintre aceștia, 68% sunt înscriși la nivelul primar. Pentru categoria tinerilor NEETs, au fost înscriși 6.921 de șomeri, dintre care 1.333 au finalizat studiile și 61 au obținut o calificare profesională. Finanțat de la bugetul de stat, în 2024, programul a susținut 413 clase la nivel primar cu 7.063 elevi, 86 de clase la nivel I, secundar cu 1.802 elevi și 70 de clase la nivel II, cu 1.072 elevi.

Situația la nivel regional a programului *A doua șansă* [88]

BH	BN	CJ	MM	SM	SJ
179 de elevi în anul școlar 2023-2024 și 149 în 2024-2025, organizați în diferite licee tehnologice și școli gimnaziale	funcționează grupe inclusiv în Penitenciarul Bistrița (48 de cursanți în 2024-2025) și la Școala Gimnazială „Mihai Eminescu” Năsăud (67 cursanți), totalizând 115 beneficiari.	se semnalează o vulnerabilitate – lipsa programului <i>A doua șansă</i> în comunitățile de romi din Câmpia Turzii, Huedin și Dej.	4 unități de învățământ, axându-se atât pe alfabetizare, cât și pe dobândirea unei certificări de nivel secundar	programul se desfășoară în 2 școli, cu o ușoară scădere a participării de la 84 de elevi în 2021 la cifrele actuale.	a Școala Gimnazială „Iuliu Maniu” din Zalău au fost înscriși 29 de cursanți, dintre care 22 au finalizat studiile

tabel 10 : constatări cu privire la programul *a doua șansă* [98]

Reconversia profesională și educația continuă a adulților [90]

Rapoartele constată că rata de participare a adulților la educație și formare a crescut semnificativ în România, de la 1,0% în 2020 la 6,7% în 2023, rămânând însă sub media UE de 12,8%. Dacă analizăm exclusiv educația non-formală și informală, ancheta asupra educației adulților arată o creștere de la 5,8% (în 2016) la 19,1% (în 2022). Nivelul competențelor digitale este o urgență deoarece, în 2023, doar 27,7% din persoanele de 16-74 de ani dețineau competențe digitale de bază.

Reconversia profesională și educația continuă a adulților în zona Universitară

Pe baza analizei Rapoartelor Rectorului de la cele mai mari universități din regiune, centrate pe instituțiile și extensiile acestora, este relevată o situație disproporționată a programelor de reconversie și formare profesională scurtă, caracterizată prin rate mari de abandon, anulări de cursuri din lipsă de cerere și o pondere statistică marginală în raport cu învățământul tradițional.

[88] OMECTS Nr. 5.248/2011 din 31 august 2011 privind aplicarea Programului „A doua Șansă”, cu modificările și completările ulterioare prin OMECTS nr. 4.093/2017

[89] Pe baza rapoartelor Inspectoratelor Școlare Județene privind Starea Învățământului Preuniversitar, pentru anul școlar 2024-2025

[90] Raport OECD https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2025/09/education-at-a-glance-2025-country-notes_9749f4ff/romania_13f2b909/e364188c-en.pdf

Programele de reconversie profesională și formare continuă reprezintă o fracțiune minimă din activitatea universităților, concentrarea rămânând pe ciclurile de licență și masterat. La Universitatea Babeș-Bolyai, datele din 2020 indică un număr de 910 cursanți înscriși la programe postuniversitare și de conversie profesională, ceea ce reprezenta doar 1,8% din totalul populației școlare a instituției la acel moment. Modulul de pregătire pedagogică înregistra 2.747 de cursanți (5,6%) [91]. La UTCN, oferta de formare continuă includea 16 programe postuniversitare de formare și un singur program de conversie profesională. [92]

Datele arată un dezechilibru între programele oferite de universități și cererea reală a pieței muncii, reflectat în anularea cursurilor și nefinalizarea studiilor. La UMF „Iuliu Hațieganu”, din cele 210 cursuri postuniversitare propuse pentru anul universitar 2024-2025, s-au susținut efectiv doar 103 cursuri. **Rapoartele precizează că 34 de cursuri au fost anulate explicit din cauza numărului insuficient de persoane înscrise** [93]. La ANMGD, lipsa de atractivitate a cursurilor scurte este evidentă, programele de perfecționare postuniversitară în *Mediere muzicală* și *Informatică muzicală* au înregistrat doar câte 2 înscriși în anul universitar 2021/2022. Un alt curs a fost amânat pentru anul următor, deoarece nu a atins pragul minim de 18 cursanți [94]. În cazul UTCN, statisticile interne arată o incapacitate de retenție a cursanților la aceste forme scurte de învățământ, raportul menționând că doar 63% dintre cursanții înscriși își finalizează studiile, ceea ce echivalează cu o rată de abandon de 37% la nivelul programelor postuniversitare.

Acolo unde numărul de cursanți este ridicat, motivația principală nu este reconversia profesională, ci obligativitatea obținerii de credite pentru menținerea dreptului de practică. Analiza datelor de la UMF arată că din cei 2.651 de absolvenți ai cursurilor postuniversitare, 2.149 au fost înscriși la cursuri finalizate cu credite. Din perspectiva integrării pe profesii, 1.706 au fost medici și 101 medici stomatologi, categorii pentru care acumularea de puncte EMC este o obligație legală anuală, indicând faptul că aceste cursuri deservesc o cerință birocratică internă a sistemului de sănătate, și nu o reconversie spre o nouă meserie.

Formele de cursuri deschise publicului larg și cele postliceale au o prezență redusă, având un impact limitat raportat la dimensiunea regională. La UBB, cursurile deschise de formare au înregistrat un volum de participanți redus în afara proiectelor cu fonduri europene. Raportul rectorului detaliază organizarea a 22 de cursuri deschise cu participarea a 322 de persoane. O altă secțiune menționează 13 cursuri deschise mediului extern și 5 pentru angajații proprii, cumulând 114 cursanți, la care se adaugă 72 de cursanți la cursuri de scriere și predare academică. Programul *Universitatea Vârstei a 3-a*, conceput pentru integrarea seniorilor în educația non-formală, a înregistrat un număr de puțin peste 100 de înscriși din Cluj și din alte orașe, o valoare mică pentru nevoile demografice ale Regiunii. La nivel de formare tehnică scurtă, UBB a acreditat un *Colegiu Terțiar Nonuniversitar* în extensia sa din Reșița, care școlarizează cursanți strict pentru un program postliceal cu o singură calificare.

[91] RAPORTUL RECTORULUI privind starea Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca în anul 2020- Nr. 3063/30.03.2021, 2024 - Nr. 3698/31.03.2025

[92] RAPORTUL RECTORULUI PRIVIND STAREA UNIVERSITĂȚII TEHNICE DIN CLUJ-NAPOCA ÎN ANUL 2020, 2024

[93] RAPORTUL RECTORULUI PRIVIND STAREA UNIVERSITĂȚII, UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ ȘI FARMACIE "IULIU HAȚIEGANU" DIN CLUJ-NAPOCA, anul 2020, 2024

[94] RAPORT Privind starea Academiei Naționale de Muzică „Gh. Dima” Cluj-Napoca la încheierea anului 2021

Registrul Național al Furnizorilor de Formare Profesională a Adulților Autorizați[95]

Piața formării profesionale din regiune, așa cum reiese din registrul furnizorilor autorizați, este definită de o predominanță a sectorului privat, unde societățile comerciale gestionează majoritatea programelor de calificare și specializare. Această structură indică o externalizare de facto a responsabilității formării de la instituțiile publice către operatori privați.

Dinamica formării este marcată de o nevoie de digitalizare și adaptare la noile standarde de securitate informatică, aspect reflectat de frecvența ridicată a cursurilor de competențe digitale și de evaluare a riscurilor. Particularitatea Regiunii constă în capacitatea furnizorilor de a oferi pachete de specializare rapidă, care completează studiile universitare formale, facilitând astfel tranziția absolvenților către piața muncii. Totuși, se subliniază un decalaj între centrele universitare puternice și zonele rurale, unde oferta de formare este mult mai limitată și adesea dependentă de inițiativele asociațiilor non-profit sau ale direcțiilor agricole județene pentru calificări în sectorul primar.

Din perspectiva politicilor publice, MMSS, prin intermediul ANC, exercită un control asupra calității acestor programe, asigurând un cadru legal unitar care permite recunoașterea certificatelor la nivel național și european. Implicarea instituțională se rezumă la gestionarea registrului și la actualizarea standardelor ocupaționale, însă succesul reconversiei depinde de gradul în care aceste cursuri sunt corelate cu investițiile.

În cazul județului Cluj [96], analiza registrului furnizorilor de formare profesională relevă o piață extrem de specializată, unde structura programelor depășește formarea de bază, migrând spre segmente de înaltă calificare și competențe-cheie. Predominanța programelor de calificare și specializare, susținută de o prezență solidă a cursurilor axate pe competențe digitale și antreprenoriale, indică o corelare directă cu statutul județului de pol tehnologic și de inovație. Această configurație permite forței de muncă locale o adaptare continuă la cerințele economiei digitale, prin certificări în securitate cibernetică sau management de proiect, elemente esențiale pentru menținerea competitivității regionale. Din perspectiva organizatorică, sectorul privat reprezintă motorul principal al sistemului de formare clujean. Totuși, spre deosebire de alte județe din regiune, Clujul se distinge printr-o participare activă a sectorului non-profit și a instituțiilor publice, inclusiv a centrelor universitare, care integrează formarea adulților în ecosistemul academic extins.

În județul Bistrița-Năsăud [97], analiza registrului relevă un ecosistem educațional cu o puternică amprentă socială, unde organizațiile neguvernamentale joacă un rol activ. Această predominanță a sectorului ONG indică faptul că procesul de recalificare a forței de muncă este strâns legat de proiecte cu finanțare europeană sau de programe de asistență comunitară, vizând integrarea grupurilor vulnerabile prin cursuri accesibile. Deși inițiativa privată este prezentă, aceasta se concentrează pe nișe specifice, lăsând asociațiilor misiunea de a acoperi nevoile de bază ale populației, într-o regiune unde accesul la formare continuă este adesea condiționat de proximitatea față de serviciile sociale. Din perspectiva programelor, județul manifestă o orientare clară către calificările de nivel primar și dobândirea competențelor-cheie.

Clasamentul celor mai frecvente cursuri evidențiază o cerere ridicată pentru meserii ce asigură o angajabilitate rapidă, precum cele din domeniul pazei și securității, dar și o preocupare pentru dezvoltarea spiritului antreprenorial și a alfabetizării digitale, ultimele fiind mai degrabă ca urmare a intervențiilor din FSE+ sau PNRR.

[95] RNFFPA-Registrul-National-al-Furnizorilor-de-Formare-Profesionala-Adulti-Autorizati-
<https://mmuncii.gov.ro/autorizarea-furnizorilor-de-formare-profesionala-a-adultilor/>

[96] RNFFPA-Registrul-National-al-Furnizorilor-de-Formare-Profesionala-Adulti-Autorizati- CLUJ

[97] RNFFPA <https://bistrita-nasaud.mmanpis.ro/formare-profesionala/> - Bistrița Năsăud

În final, configurația formării profesionale din Bistrița-Năsăud [98] subliniază o adaptare la realitățile sociale, unde calificările în domenii precum asistența maternală, asistența și îngrijirea persoanelor vârstnice la domiciliu sau creșterea animalelor rămân piloni de stabilitate pentru economia rurală. Implicarea instituțiilor publice este una discretă, axată pe reglementare, în timp ce furnizorii autorizați încearcă să echilibreze nevoia de modernizare prin cursuri de IT și securitate cibernetică cu menținerea ocupațiilor tradiționale.

Analiza registrului furnizorilor de formare profesională pentru județul Bihor [99] relevă un sistem de educație a adulților extrem de dezvoltat, care ocupă o poziție de echilibru între densitatea academică a Clujului și nevoia de calificare practică a restului regiunii. Structura programelor este marcată de cursuri de calificare, ceea ce indică o dinamică a recalificării forței de muncă și o dorință de inserție rapidă în sectoarele economice active. Din punct de vedere al furnizorilor, județul Bihor se distinge printr-o prezență masivă a inițiativei private. Sectorul ONG gestionează o cotă semnificativă din programele de formare, în special în zonele rurale sau în domenii cu impact social, precum asistența și îngrijirea persoanelor vârstnice. Oferta asigură o acoperire geografică și socială extinsă, reușind să combine obiectivele de eficiență economică ale mediului privat cu necesitatea de incluziune și suport educațional pentru categoriile defavorizate. Oferta concretă de cursuri reflectă profilul județului de centru regional orientat către economia serviciilor, fiind vizibilă o concentrare mare pe „sectorul de beauty”, îngrijire personală și management. Clasamentul, condus de ocupații precum formator, agent de securitate și cosmetician, subliniază o specializare a forței de muncă în activități care generează valoare adăugată prin servicii de proximitate și logistică.

Analiza registrului furnizorilor de formare profesională pentru județul Sălaj [100] indică o piață a educației adulților adaptată dimensiunilor unui bazin de forță de muncă mai restrâns. În Sălaj ponderea majoritară este deținută de programele de calificare, care vizează meserii fundamentale precum bucătar, apicultor sau ospătar. Această configurație arată o abordare locală orientată spre acoperirea deficitului de personal în sectoarele tradiționale și susținerea economiei rurale, cu soluții de angajare rapidă prin cursuri care transformă aptitudinile practice în certificate recunoscute. Județul se remarcă printr-o dominanță a sectorului privat, firmele locale fiind principalii actori care gestionează fluxul de recalificare profesională în absența unei rețele extinse de organizații neguvernamentale sau instituții publice active în acest domeniu.

Oferta educațională este completată de o nișă de servicii de îngrijire personală și logistică, unde cursurile de stivuitorist, maseur sau estetician răspund cererii de consum din mediul urban.

Analiza registrului furnizorilor de formare profesională pentru județul Maramureș [101] relevă un ecosistem de formare robust, care reușește să echilibreze moștenirea industrială a Județului cu noile cerințe ale pieței. Structura programelor este marcată de o prezență semnificativă a calificărilor tehnice, precum cele de mașinist utilaje, instalator sau confecționar cabluri, reflectând o recalificare a forței de muncă pentru parcurile industriale active din Baia Mare și zonele limitrofe. Această orientare către meserii practice de execuție este completată de o ofertă în sfera serviciilor de îngrijire și frumusețe, indicând o adaptare pragmatică la cererea de consum locală și la nevoia de mobilitate profesională a populației. Județul se caracterizează printr-o prezență activă a societăților comerciale, care gestionează majoritatea programelor de calificare mecanică și tehnică, demonstrând o conexiune directă între mediul de afaceri și necesarul de personal calificat.

[98] Registrul-furnizorilor-de-formare-profesionala <https://bistrita-nasaud.mmanpis.ro/formare-profesionala/> - Bistrița Năsăud

[99] Registrul-furnizorilor-de-formare-profesionala <https://bihor.mmanpis.ro/formare-profesionala/registrul-furnizorilor-de-formare-profesionala-bihor/>

[100] Registrul-furnizorilor-de-formare-profesionala <https://salaj.mmanpis.ro/registrul-furnizorilor-de-formare-profesionala-salaj/>

[101] Registrul național de formare profesională <https://maramures.mmanpis.ro/wp-content/uploads/2025/07/RNFFPA-2021-2025.pdf>

O particularitate a Maramureșului este implicarea vizibilă a sectorului non-profit, prin asociații și centre de excelență care autorizează programe de perfecționare și competențe antreprenoriale, acest mix între operatorii privați și organizațiile civice asigură o acoperire geografică extinsă, facilitând accesul la formare atât în mediul urban consolidat, cât și în zonele cu specific montan sau rural. Oferta educațională curentă pune un accent deosebit pe dezvoltarea competențelor transversale, cursurile de antreprenariat și cele destinate formatorilor fiind recurente în registrul autorizațiilor recente. În concluzie, județul Maramureș dispune de o infrastructură de formare profesională rezilientă, oferind instrumentele necesare pentru reconversie.

Analiza Registrului județului Satu Mare [102] indică o piață de formare profesională a adulților concentrată în principal în municipiile Satu Mare și Carei, dominată structural de societăți comerciale cu o pondere majoritară, alături de organizații neguvernamentale și instituții publice. Din totalul de 22 de furnizori și programe înregistrate în baza analizată, orientarea cursurilor acoperă cu precădere calificări practice solicitate de piața muncii: domeniul serviciilor și asistenței sociale, precum îngrijitoare la domiciliu și infirmiere, deține o prezență semnificativă, alături de sectorul de securitate și pază prin agenți specializați. De asemenea, segmentul logistic și industrial este bine reprezentat prin calificări de stivuitorist, mașinist pentru terasamente și macaragiu, completat de programe specifice pentru industria textilă, agricultură și competențe digitale transversale asigurate de Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Satu Mare.

Registrul Național al furnizorilor de servicii de ocupare[103]

Analiza Registrului Național indică faptul că piața serviciilor de ocupare din regiunea Nord-Vest este marcată de o concentrare puternică în Cluj-Napoca, alături de prezența unor furnizori activi în județele Bihor, Maramureș, Satu Mare, Bistrița-Năsăud și Sălaj. Din totalul entităților acreditate pentru informare, consiliere și mediere a muncii, majoritatea sunt societăți comerciale și organizații neguvernamentale, completate de instituții publice și universități de referință, structura reflectând o orientare predominant spre mediul privat și parteneriate axate pe atragerea fondurilor europene pentru ocuparea forței de muncă.

Analiza tipologiei serviciilor acreditate în regiune relevă o prezență a competențelor de consiliere profesională și mediere pe piața internă, orientate spre facilitarea tranziției șomerilor și a persoanelor în căutare de locuri de muncă. Totodată, implicarea instituțiilor publice de învățământ superior și a unor autorități local-administrative subliniază un efort constant de corelare a politicilor educaționale și sociale cu nevoile reale ale pieței muncii la nivel regional.

Perspectivă regională

Registrul furnizorilor evidențiază o piață dominată de inițiativa privată, care gestionează peste 70% din oferta de formare, în timp ce instituțiile publice rămân minoritare, concentrându-se pe reglementări specifice. Din punctul de vedere al conținutului, există o ierarhie clară unde Clujul se concentrează pe segmentul specializărilor, în timp ce Bihorul și Maramureșul prezintă o densitate mare de calificări în servicii și industrie, în județele mai mici, precum Bistrița-Năsăud și Sălaj, ponderea programelor de calificare de bază este mult mai mare. Statisticile arată că, deși Bihorul sau Maramureșul investesc în formarea tinerilor, masa critică de angajări la nivel înalt se concentrează în Cluj. Acest lucru creează un cerc vicios, unde județele formează forță de muncă pentru meserii fără componentă inovativă majoră, în timp ce resursa umană înalt calificată migrează către polul tehnologic, lăsând restul regiunii fără resursa necesară pentru o reindustrializare modernă.

[102] Registrul național de formare profesională <https://satu-mare.mmanpis.ro/formare-profesionala/registrul-furnizorilor-de-formare-profesionala-satu-mare/>

[103] Registrul național al programelor pentru dezvoltare profesională continuă acreditate
https://www.edu.ro/registru_national_programe_dezvoltare_profesionala_continua_acreditate

Analiza ocupațiilor arată o vulnerabilitate legată de hiper-specializarea în sectorul IT și în serviciile de înfrumusețare și pază, în detrimentul domeniilor industriale avansate sau al agriculturii tehnologizate. Există un risc real de formare de tip monoindustrial în marile centre urbane, unde succesul este dependent de conjunctura pieței tech. În lipsa unei corelări între registrul furnizorilor și o strategie de reindustrializare regională, regiunea riscă să rămână o regiune în care un hub digital efervescent este înconjurat de județe care se luptă să rețină personal calificat în meserii de bază, crescând decalajele economice și sociale intraregionale.

Registrul național al programelor pentru dezvoltare profesională continuă acreditate^[104]

La nivelul regiunii, oferta de formare este polarizată în jurul instituțiilor de stat, dar prezintă o diversitate notabilă în județele cu centre universitare: Casele Corpului Didactic sunt principalii furnizori, gestionând majoritatea programelor acreditate în fiecare județ. Furnizori Privati și ONG-uri sunt prezenți în special în județul Cluj, oferind programe de nișă axate pe tehnologie, management și inovare didactică. Programele sunt clasificate pe categorii, reflectând complexitatea și impactul lor asupra carierei didactice:

- Categoria I sunt programele dominante, oferind cel mai mare număr de CPT.
- Categoria II sunt programe axate pe competențe specifice disciplinei sau pe abilități didactice aplicate.

Există o standardizare vizibilă a dimensiunii cursurilor. Majoritatea programelor oscilează între 60 și 90 de ore de formare, generând un volum de 20 până la 30 de credite. Există însă și programe intensive de peste 100 de ore pentru specializări critice.

- Personal didactic reprezintă grupul majoritar, cu programe dedicate profesorilor din învățământul preuniversitar unde tematicile includ digitalizare (Google Classroom, Microsoft 365), gândire critică, incluziune școlară și managementul clasei.
- Personal didactic de conducere, îndrumare și control reprezintă o nișă importantă de programe care vizează directorii și inspectorii școlari, concentrându-se pe management educațional, leadership și audit.
- Pentru personal didactic auxiliar există programe specifice pentru bibliotecari, documentariști și secretari, vizând eficientizarea proceselor administrative din școli.
- Pentru consilieri și psihopedagogi există programe dedicate asistenței psihopedagogice.

Planul regional de acțiune pentru învățământ^[105]

Analiza Planului Regional de Acțiune pentru Învățământ al Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest 2016-2025 arată o discrepanță majoră între declinul demografic sever al populației tinere și cererea în creștere a pieței muncii regionale. În timp ce populația de tineri a scăzut considerabil prin scădere naturală și migrație, economia regională, polarizată puternic în jurul județului Cluj, înregistrează un trend ascendent al locurilor de muncă și al investițiilor, în special în industria prelucrătoare, electrotehnică și IT. Această dinamică generează un deficit acut de personal calificat, evidențiind totodată disparități socio-economice importante, cum ar fi ratele ridicate de sărăcie sau excluziune socială în zonele rurale și în rândul grupurilor vulnerabile.

Pentru a contracara aceste vulnerabilități structurale, concluzia raportului impune o reorientare fermă a ofertei educaționale prin extinderea învățământului profesional și tehnic în special sub formă duală, corelată direct cu necesitățile reale ale operatorilor economici.

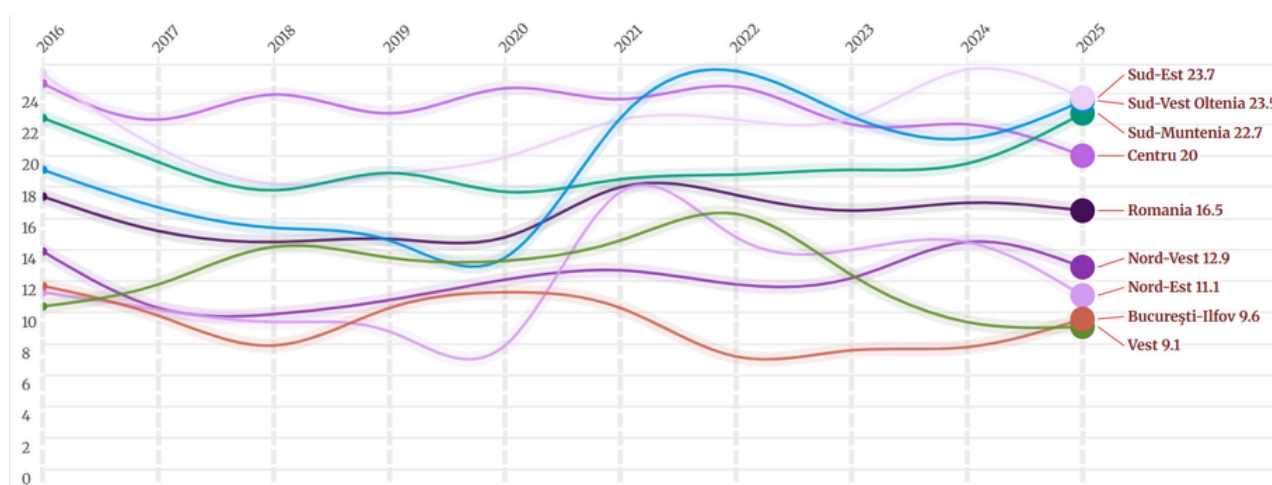
Planului Regional de Acțiune pentru Învățământ al Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest 2016-2025 nu include indicatori măsurabili pentru monitorizarea implementării acestuia, astfel nu se poate analiza gradul de implementare al acestuia.

^[104] Registrul național al programelor pentru dezvoltare profesională continuă acreditate
https://www.edu.ro/registru_national_programe_dezvoltare_profesionala_continua_acreditate

^[105] PLANUL REGIONAL DE ACȚIUNE PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNT - 2016-2025 - <http://infraed.ro/wp-content/uploads/2018/10/PRAI-NV.pdf>

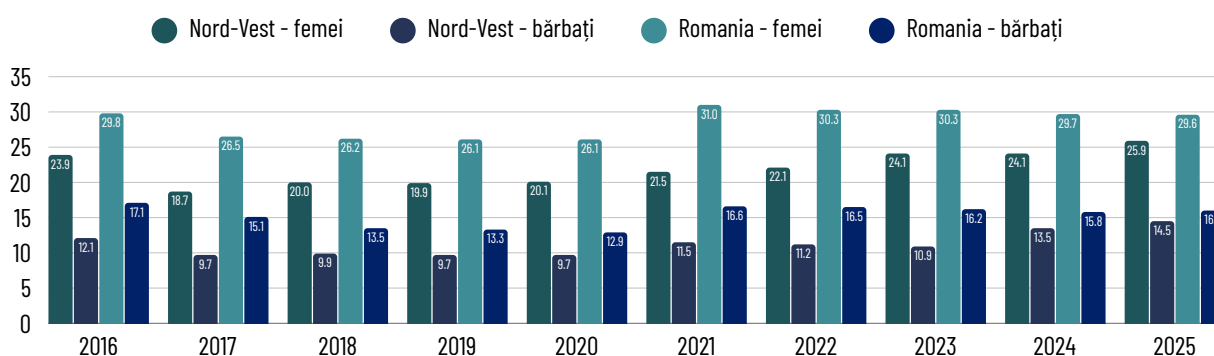
Tinerii NEETS [106]

Se observă o concentrare a celor mai ridicate rate în regiunile din sudul și estul României, unde Sud-Est înregistrează 23.7, urmată îndeaproape de Sud-Vest Oltenia cu 23.5 și Sud-Muntenia cu 22.7. Aceste procente aflate peste media națională reflectă existența unor vulnerabilități persistente privind tranziția tinerilor de la educație către piața muncii în aceste teritorii. La polul opus, regiunile Vest și București-Ilfov prezintă cele mai scăzute valori, de 9.1, respectiv 9.6, ceea ce indică un mediu economic și educațional care facilitează o integrare mult mai eficientă. Regiunea Nord-Vest se plasează de asemenea într-o poziție favorabilă față de media pe țară, cu o rată de 12.9 în anul 2025, alături de regiunea Nord-Est care înregistrează o valoare de 11.1, ambele aflându-se în jumătatea inferioară a distribuției statistice prezentate. Analiza evoluției curbelor pe parcursul celor zece ani evidențiază faptul că fenomenul NEETs are un caracter dinamic și prezintă fluctuații care variază ca intensitate de la o regiune la alta.

Grafic 26: Evoluția procentului de tineri NEETS, pe regiuni [106]

O dinamică similară din perspectiva diferențelor de gen se observă și în cadrul regiunii Nord-Vest, deși indicatorii se plasează la un nivel general mai favorabil prin raportare la media națională. În anul 2025, rata femeilor NEETs din această zonă teritorială atinge 25.9%, reprezentând o valoare considerabil mai mare față de procentul de 14.5% înregistrat în rândul populației masculine din aceeași categorie de vârstă.

Grafic 27: Evoluția tinerilor NEETS la nivel regional și național, pe gen [106]

Această tendință de distanțare clară între cele două genuri se regăsește pe întreaga durată a celor zece ani analizați, indicând faptul că dificultățile întâmpinate de tinerele femei în accesarea oportunităților profesionale au un caracter structural stabil, nefiind determinate de simple fluctuații conjuncturale ale pieței muncii locale.

[106] Young persons neither in employment nor in education and training by NUTS 2 region (NEET rates), eurostat.

Persistența acestui decalaj subliniază prezența unor factori de natură socio-economică ce limitează participarea femeilor la viața economică activă, elemente care pot fi asociate cu responsabilitățile de îngrijire neplătite, particularitățile cererii de pe piața muncii sau distribuția inegală în anumite sectoare de formare. Faptul că diferența dintre ratele de inactivitate ale femeilor și bărbaților se menține la peste 10 puncte procentuale, atât în ansamblul României cât și la nivelul regiunii Nord-Vest, sugerează o nevoie de ajustare a instrumentelor de planificare strategică și a măsurilor de intervenție, astfel încât politicile de ocupare să abordeze direct aceste vulnerabilități de gen pentru a facilita o integrare echitabilă.

[107] Young persons neither in employment nor in education and training by NUTS 2 region (NEET rates), eurostat.

Capital uman

Capitalul uman

Regiunea Nord-Vest se află într-un proces de convergență economică cu media Uniunii Europene. Cu toate acestea, în ultimii 10 ani, populația a înregistrat un declin de 1,8%, o rată totuși mai lentă decât media națională de 4,0%. Această scădere a fost determinată atât de un spor natural negativ, cât și de emigrația internațională. În deceniul premergător, aproximativ 4.500 de persoane în plus au părăsit anual regiunea comparativ cu cei care s-au stabilit aici, deși anul 2022 a marcat o inversare temporară, proiecțiile arată că până în 2050 populația se va contracta cu 15%^[108]. Această schimbare va afecta structura capitalului uman unde populația activă va scădea cu 24%, ponderea tinerilor se va reduce cu 41%, în timp ce ponderea vârstnicilor va crește cu 23%.

Pe piața muncii, deși rata șomajului este foarte scăzută (4%), rata de inactivitate în rândul populației de 15-64 de ani este ridicată, la 32,2%, semnificativ peste media europeană de 22,5%. Rata de ocupare este de 67,3%, marcată de diferențe de gen persistente de la 72,9% pentru bărbați față de 61,3% pentru femei. Economia regională face o tranziție dinspre agricultură și producție industrială clasică spre sectoare bazate pe cunoaștere, unde activitățile profesionale, științifice și tehnice au generat 45% din creșterea gradului de ocupare între 2014 și 2020. Această tranziție rapidă creează tensiuni majore pe piața muncii, existând un deficit acut de personal în industriile înalt calificate.

OECD ^[109] consideră că regiunea riscă să cadă într-o capcană a dezvoltării talentelor, fenomen cauzat de declinul populației active suprapus peste plecarea masivă a tinerilor educați. Între 2011 și 2021, rata anuală a emigrației nete a tinerilor a fost de 1,2% din populația de tineri. Deși MRJ-urile precum Cluj-Napoca și Oradea reprezintă o atracție pentru studenți și forță de muncă din zonele rurale, mulți tineri părăsesc regiunea odată ce își finalizează studiile, migrând către București sau Europa de Vest în căutarea unor condiții superioare de muncă și de viață. Faptul că numărul tinerilor angajați, șomeri și inactivi scade simultan demonstrează că, chiar și atunci când există locuri de muncă la nivel local, o parte semnificativă din populația tânără preferă să emigreze.

Deși rata de participare a tinerilor în educație este a doua din țară 62,1%, aceasta rămâne sub media europeană de 65,6%, cu mențiunea că discrepanțele rurale-urbane sunt critice, spre exemplu:

- În cazul părăsirii școlii 1 din 7 tineri părăsește timpuriu educația, o rată de 1,5 ori mai mare decât media UE, fenomen concentrat în mediul rural, unde doar 54% din populația eligibilă era înscrisă în învățământul secundar superior în 2022.
- Conform testelor PISA, elevii români au șanse de 1,5 ori mai mari să nu atingă competențele de bază la citire, matematică și științe comparativ cu colegii europeni. În mediul rural, 8 din 10 elevi au competențe matematice inadecvate, dublu față de mediul urban.
- Rata de înscriere în creșe este mică, sub 7% din populația eligibilă, departe de ținta de 19% asumată pentru sfârșitul anului 2030. Acest deficit constituie o barieră majoră în participarea părinților, în special a mamelor, pe piața muncii, cu efecte și asupra deciziei de a avea copii.
- Peste 70% din studenții din regiune sunt înscrși la universitățile din Cluj-Napoca, iar aproximativ 20% în Oradea. Accesul limitat fizic la învățământul superior în restul județelor alimentează plecarea tinerilor din zonele mai puțin dezvoltate.

Sănătatea populației este un factor esențial în menținerea productivității, însă sistemul regional este slab pregătit pentru viitorul șoc demografic al îmbătrânirii.

^[108] Proiectarea populației active a României la orizontul anului 2080 - <https://insse.ro/cms/ro/content/proiectarea-popula%C5%A3iei-active-rom%C3%A2niei-la-orizontul-anului-2080>

^[109] OECD (2025), Preparing for Demographic Change in Nord-Vest, Romania, OECD Regional Development Studies, OECD Publishing, Paris, Proiectarea populației active a României la orizontul anului 2080 - <https://insse.ro/cms/ro/content/proiectarea-popula%C5%A3iei-active-rom%C3%A2niei-la-orizontul-anului-2080>.

Conform Raportului OECD Sistemul sanitar se bazează excesiv pe îngrijirea spitalicească, în detrimentul asistenței primare și al medicinei preventive generând probleme majore de accesibilitate. Deși numărul total de specialiști a crescut, medicina primară este în scădere. Între 2012 și 2021 s-a înregistrat o pierdere netă de 164 de medici de familie în regiune. Până în 2050, ar putea exista un deficit de 1.000 de medici de familie. În 2023, 47 de localități rurale din Nord-Vest nu aveau niciun medic de familie. Locuitorii de la sate se află, în medie, la o distanță de condus de aproape 30 de minute față de cel mai apropiat spital. Peste 570 de medici au emigrat permanent doar din județul Cluj între 2017 și 2022, iar un sondaj din 2024 arată că 58% dintre medicii tineri (sub 35 de ani) intenționează să plece în străinătate pentru condiții de lucru mai bune.

Pentru a contracara declinul demografic și a valorifica la maximum potențialul uman existent, autoritățile trebuie să adopte măsuri strategice integrate [110]:

- Testarea unor proiecte pilot de partajare a unităților de învățământ primar și gimnazial între localitățile afectate de declinul populației școlare, alături de elaborarea unor ghiduri naționale clare pentru reorganizarea rețelei școlare.
- Dezvoltarea unui sistem educațional digital de corespondență și crearea unui indice de dezavantaj educațional pentru a direcționa mai eficient fondurile către școlile și comunitățile vulnerabile.
- Crearea unui portofoliu de investiții pentru facilități de tip „childcare” pe baza unor prognoze locale riguroase, reducând astfel barierele în calea participării pe piața muncii.
- Acordarea de granturi-pilot pentru angajatorii care oferă programe de formare în sistem dual, corelând direct oferta educațională cu cererea companiilor locale din domenii precum mecanică, electrică sau IT.
- Prioritizarea fondurilor pentru sănătate publică, programe de prevenție și servicii de îngrijire pe termen lung pentru a reduce presiunea viitoare asupra spitalelor.

Formarea profesională în mediul industrial

În prezent, formarea profesională în regiune se realizează în principal prin furnizori privați de mici dimensiuni, care oferă cursuri standardizate, cu accent teoretic, acest model poate produce competențe și o corelare cu nevoile industriei. În același timp, marile companii din parcuri industriale au cerințe clare privind abilitățile practice, adaptate proceselor tehnologice proprii. Coordonarea formării la nivelul MMSS creează o separare între sistemul formal și mediul economic, iar această separare reduce eficiența formării și încetinește integrarea forței de muncă. Introducerea atelierelor de formare direct în companii ar permite dezvoltarea de competențe relevante, în timp real. Companiile pot forma personal adaptat exact la cerințele lor, iar cursanții dobândesc experiență practică încă din procesul de învățare.

Transformarea structurală a economiei europene către modelul Industrie 4.0 a generat în regiune o presiune fără precedent asupra capitalului uman, determinând o reevaluare a paradigmelor de instruire profesională. regiunea reprezintă un pol de convergență tehnologică unde succesul economic este direct proporțional cu viteza de adaptare a forței de muncă la fluxurile de producție automatizate.

Situația actuală a formării profesionale la nivelul unităților de producție, justifică necesitatea internalizării proceselor de formare în contextul fragmentării instituționale dintre Ministerul Educației și MMSS. Dinamica pieței muncii în regiune indică, în 2020, o polarizare accentuată a activităților de cercetare-dezvoltare-inovare, cu o concentrație de 94,5% în polul urban Cluj-Napoca.[111]

[110] OECD (2025), Preparing for Demographic Change in Nord-Vest, Romania, OECD Regional Development Studies, OECD Publishing, Paris, [Proiectarea populației active a României la orizontul anului 2080](https://insse.ro/cms/ro/content/proiectarea-popula%C5%A3iei-active-rom%C3%A2niei-la-orizontul-anului-2080) - <https://insse.ro/cms/ro/content/proiectarea-popula%C5%A3iei-active-rom%C3%A2niei-la-orizontul-anului-2080>.

[111] Raport 2 Analiza capacității de furnizare de ... - Ministerul Muncii, accesată pe aprilie 2, 2026, https://mmuncii.gov.ro/wp-content/uploads/2025/08/2018_-Agenda_pentru_competene_ROMNIA_2020_2025_Raport_2.pdf

Această distribuție inegală a resurselor umane impune celorlalte județe din regiune o strategie bazată pe formare continuă la locul de muncă, pentru a compensa deficitul de specialiști și pentru a asigura sustenabilitatea investițiilor străine directe, care în regiune vizează cu precădere industria prelucrătoare, sectorul automotive și producția de bunuri de larg consum. Pentru persoanele de peste 16 ani care doresc să obțină o calificare direct în producție, Legea nr. 279/2005 [112] reglementează ucenicia la locul de muncă. Contractul de ucenicie este un contract individual de muncă pe durată determinată, prin care angajatorul se obligă să asigure ucenicului formare profesională în schimbul muncii prestate.

ANOFM, stimulează acest model de formare internalizată prin acordarea unei subvenții lunare de 2.250 lei pentru fiecare ucenic, pe întreaga durată a contractului. Această subvenție transformă fabrica într-un centru de formare sustenabil, permițând persoanelor fără calificare din zonele rurale să obțină o calificare recunoscută și un venit stabil în perioada de ucenicie, iar companiilor să își acopere deficitul de personal.[113]

Parcuri industriale și specializarea inteligentă

Regiunea Nord-Vest dispune de o rețea extinsă de parcuri industriale care funcționează ca platforme logistice și educaționale. Aceste parcuri oferă facilități „plug-and-play”, infrastructură și beneficii fiscale, fiind puncte de atracție pentru companiile care implementează programe de formare la locul de muncă.

Județul Cluj se remarcă prin administrarea parcurilor TETAROM, care au facilitat crearea unor ecosisteme industriale integrate. TETAROM III, situat în Jucu, este emblematic pentru colaborarea dintre giganții industriali (Bosch, De'Longhi) și instituțiile de învățământ pentru promovarea sistemului dual.

Cluj Innovation Park, prin centrele sale CREIC și TEAM, propune o abordare diferită, axată pe industriile creative și microproducție.[103] CIP nu doar oferă spații de birouri și hale, ci funcționează ca un centru de excelență unde „startup-urile” și corporațiile pot colabora în proiecte de cercetare și dezvoltare, beneficiind de ateliere de microproducție și spații de „coworking” dotate cu tehnologie avansată.[114]

Bihorul, prin parcurile Eurobusiness din Oradea, a demonstrat o capacitate de a integra investițiile „greenfield” cu formarea profesională. Administrația locală a condiționat accesul în parcurile industriale de implicarea companiilor în programe de educație tehnică și stagii de practică.[115] Recent, județul s-a extins către zonele secundare (Tileagd, Săcueni, Aleșd, Ștei), încercând să echilibreze distribuția forței de muncă și să reducă naveta zilnică către Oradea.[116]

Implementarea unor măsuri în domeniul formării industriale în regiunea Nord-Vest

Grupul Bosch a inaugurat, în 2017, la Jucu un centru de instruire pentru studenți și angajați, o investiție de aproximativ 6 milioane de euro.[117] Acest centru este dotat cu laboratoare unde viitorii specialiști învață să opereze tehnologii complexe înainte de a intra pe linia de producție.

Modelul Bosch se bazează pe „Learning in the flow of work”, unde angajații pot accesa micro-cursuri, podcast-uri și tutoriale video chiar în timpul programului, utilizând instrumente de inteligență artificială precum AskBosch pentru a rezolva probleme tehnice imediate. Această abordare elimină necesitatea deplasării la cursuri externe și asigură relevanța instantanee a informației dobândite.

[111] LEGE nr. 279 din 5 octombrie 2005 (*republicată*) privind ucenicia la locul de muncă <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/202090>

[112] Ucenicia la locul de muncă - ANOFM, accesată pe aprilie 2, 2026, <https://www.anofm.ro/ucenicia-la-locul-de-munca/>

[113] RIS3 NV - ADR Nord-Vest, <https://www.nord-vest.ro/wp-content/uploads/2023/08/Anexe-RIS3NV-2021-2027.pdf>

[114] Cluj Innovation Park, <https://clujinnovationpark.ro/cluj-innovation-park/>

[115] Locații pentru investiții - ARICE.GOV.RO, <https://arice.gov.ro/1/locatii-pentru-investitii/>

[116] <https://adlo.ro/parcul-industrial-i/>

[117] Bosch opens training center for students near Cluj | Romania Insider, <https://www.romania-insider.com/bosch-training-center-students-cluj>

Emerson deține în Cluj-Napoca un centru de „training” european acreditat de International Association for Continuing Education and Training. Centrul oferă cursuri avansate în automatizarea proceselor industriale, instrumentație de măsură și sisteme de control. Certificările obținute aici sunt recunoscute la nivel internațional, ceea ce conferă angajaților o mobilitate profesională ridicată și asigură companiei un standard de calitate unitar pentru toate operațiunile europene.[118]

Unitatea ContiTech din Carei este un exemplu în utilizarea sistemului dual, având parteneriate cu licee tehnologice locale încă din 2012. Continental oferă peste 120 de locuri anual în sistem dual la nivel național, dintre care o parte sunt direcționate către centrele din Nord-Vest. Elevii beneficiază de stagii practice extinse și de o bursă de merit, având șansa de a deveni tehnicieni sau operatori imediat după absolvire.[119].

Grupul Teraplast colaborează cu Liceul Tehnologic „Grigore Moisil” din Bistrița pentru formarea elevilor în meserii solicitate de industria maselor plastice. [120]

Aramis Invest, cel mai mare angajator din județul Maramureș și „furnizor-cheie” pentru rețeaua IKEA, a dezvoltat Asociația Familială Aramis pentru a sprijini formarea și consilierea celor peste 4.500 de angajați. Compania pune accent pe inițiativă și munca în echipă, oferind cursuri de formare pentru operatori de producție, stivuitoriști și electricieni de mentenanță. Prin internalizarea formării, Aramis reușește să mențină o rată ridicată de retenție a personalului într-un mediu de producție dinamic.[121]

[118] Training Centres in Europe | Emerson AZ, <https://www.emerson.com/tr-az/automation/services-consulting/educational-services/global-training-centers/training-centers-eu>

[119] <https://www.continental.com/ro-ro/cariera/myjobisdone/testimoniale-romania/carei/proiect-competente-digitale-pentru-angajatii-contitech-fluid-automotive-romania-srl-din-carei/>

[120] <https://www.teraplast.ro/comunicat/grupul-teraplast-se-implica-in-formarea-elevilor-prin-programe-de-invatamant-dual/?srsltid=AfmBOorYWfYe5cFA0k93TZSmatwSRUrzEbBfrPMbw4EELKK3C5oysysQ>

[121] <https://www.aramisgroup.ro/ro>

Investiții sectoriale

Investiții în educație

Dezvoltarea infrastructurii educaționale în regiune reprezintă un proces complex, aflat la intersecția dintre reorganizare și alinierea la standardele europene. Poziția de graniță a regiunii, la contactul cu piețele central-europene, nu a influențat doar fluxurile economice, ci a dictat și prioritățile în materie de capital uman, forțând o adaptare rapidă a sistemului de învățământ la cerințele pieței muncii.

Distribuția bogăției și a resurselor educaționale în interiorul regiunii este însă profund asimetrică. Județul Cluj acționează ca un magnet regional, contribuind cu 43% la PIB-ul regional și atrăgând 40% din investițiile străine directe.[122] În contrast, județele Satu Mare, Sălaj și Bistrița-Năsăud, deși fac pași importanți în modernizare, contribuie împreună cu doar 26% la economia regională. Această disparitate se traduce printr-o capacitate diferită a autorităților locale de a atrage și implementa proiecte de infrastructură educațională, generând un peisaj fragmentat unde centrele urbane se dezvoltă, în timp ce zonele rurale se luptă cu riscul de marginalizare.

Analiza datelor statistice relevă o corelație strânsă între nivelul de dezvoltare al infrastructurii și capacitatea de retenție a resurselor umane. Tabelul 11 ilustrează ponderile economice și demografice care fundamentează cererea pentru servicii educaționale.[123]

Județ	Contribuție la PIB Regional (%) 2021	Contribuție la PIB Regional (%) 2025	Pondere Resurselor de Muncă (%)	Contribuția la PIB-ul național (%) (2025)
Cluj	41%	42.69%	29%	5.32%
Bihor	19%	17.90%	22%	2.23%
Maramureș	15%	13.84%	18%	1.72%
Satu Mare	~9%	10.84%	11%	1.35%
Bistrița-Năsăud	~8%	7.84%	10%	0.98%
Sălaj	~8%	6.90%	11%	0.86%
PIB Național 1916 mld. lei				PIB NV 253.7 mld. lei

Tabel 11: Pondere PIB-ului județean în PIB național și resurse de muncă

13.24%

După programele aferente Politicii de Coeziune 2014-2020, investițiile realizate prin programe guvernamentale, PNRR a adus o nouă filosofie de investiții, accelerând tranziția către o infrastructură educațională inteligentă și sustenabilă. Dacă programele anterioare s-au concentrat pe necesități de bază, PNRR vizează transformarea structurală a modului în care se desfășoară procesul de învățare.

Poate cea mai ambițioasă inițiativă din PNRR pentru regiunea Nord-Vest este crearea consorțiilor regionale pentru învățământ dual. Aceste proiecte vizează realizarea unei rute complete de formare, de la liceu până la învățământul universitar tehnic, cu implicarea directă a operatorilor economici.[124]

Lider de Consorțiu	Denumire Proiect	Valoare PNRR (Lei)	Obiectiv Principal
UAT Județul Bihor	Campus Oradea	83.275.917,16	Construirea unui campus dual integrat în Oradea.
USAMV Cluj-Napoca	Consorțiul Dual Clujean	104.345.865,45	Infrastructură pentru educație tehnică și agricolă.
CJ Maramureș	Campus Maramureșean	104.345.855,00	Revitalizarea tradiției tehnice prin campus profesional.

Tabel 12: Proiecte pentru învățământul dual

[123] PROGRAMUL REGIONAL NORD-VEST 2021-2027 - Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene, accesată pe aprilie 2, 2026, <https://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2022/01/e155e48f6ea4db443bca5a875c07ad76.pdf>

[124] Apel PNRR: Consorții pentru învățământ dual | Ministerul Educației și Cercetării, accesată pe aprilie 2, 2026, https://www.edu.ro/consortii_invatamant_dual

Regiunea a priorizat, de asemenea, sustenabilitatea clădirilor educaționale. În regiune, investițiile au vizat creșterea performanței energetice la numeroase unități [125]. Aceste proiecte includ izolarea termică, înlocuirea sistemelor de încălzire cu soluții regenerabile și instalarea de sisteme de iluminat LED inteligente.

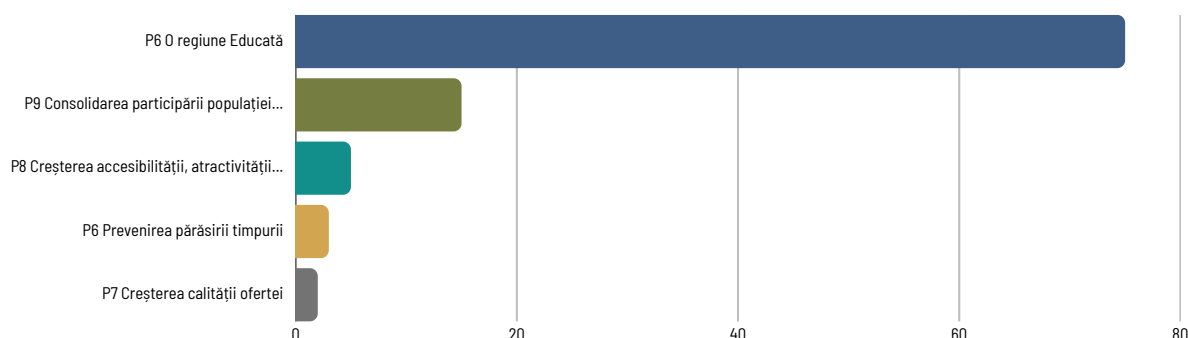
O prioritate pentru regiune este extinderea rețelei de creșe și grădinițe. România se află într-o criză demografică, iar lipsa serviciilor de îngrijire a copiilor mici este un factor inhibitor pentru participarea părinților pe piața muncii, cu impact disproporționat asupra femeilor.

În cadrul Politicii de Coeziune pentru perioada 2021-2027, investițiile în educație însumează 1,57 miliarde lei, alocate pentru 151 de proiecte. Finanțarea are ca sursă mai multe programe, Programul Regional Nord-Vest și Programul Educație și Ocupare.[126].

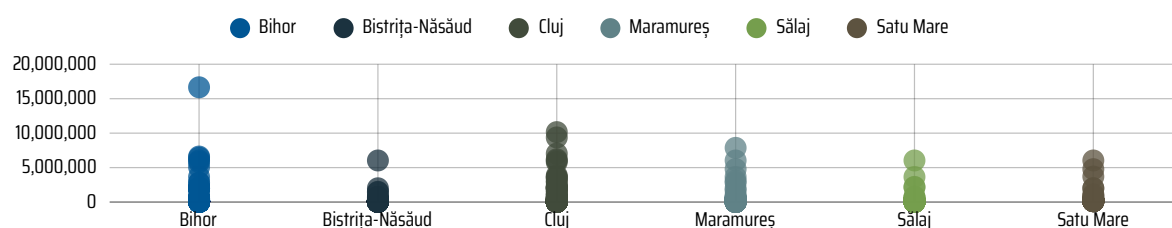
Fondurile sunt destinate pentru patru tipuri de intervenții:

- Construcția, reabilitarea și consolidarea infrastructurii educaționale;
- Derularea de programe și stagii de practică;
- Implementarea programelor de incluziune educațională pentru persoanele din medii defavorizate;
- Organizarea de cursuri de formare.

Repartizarea fondurilor este concentrată în județele Cluj și Bihor, care atrag împreună majoritatea resurselor. Pentru proiectele cu aplicabilitate exclusiv județeană, Clujului îi revine peste 35% din valoarea totală, iar Bihorului peste 31%. Această distribuție este influențată de alocările dedicate învățământului universitar, derulate cu precădere în cele două județe.

grafic 28: Distribuția Investițiilor în educație pe priorități (Politica de Coeziune 2021-2027)

grafic 29: Nivelul valoric predominant al proiectelor pe județe în Politica de Coeziune

Nivelul investițiilor în educație din cadrul Politicii de Coeziune 2021-2027 indică o distribuție financiară puternic polarizată la nivelul Regiunii Nord-Vest, cu o cotă semnificativă pentru Bihor și Cluj, în timp ce județele Maramureș, Satu Mare, Bistrița-Năsăud și Sălaj înregistrează volume de investiții considerabil mai reduse, reflectând capacități administrative și bugete de coeziune proporționale cu ponderea lor teritorială și demografică.

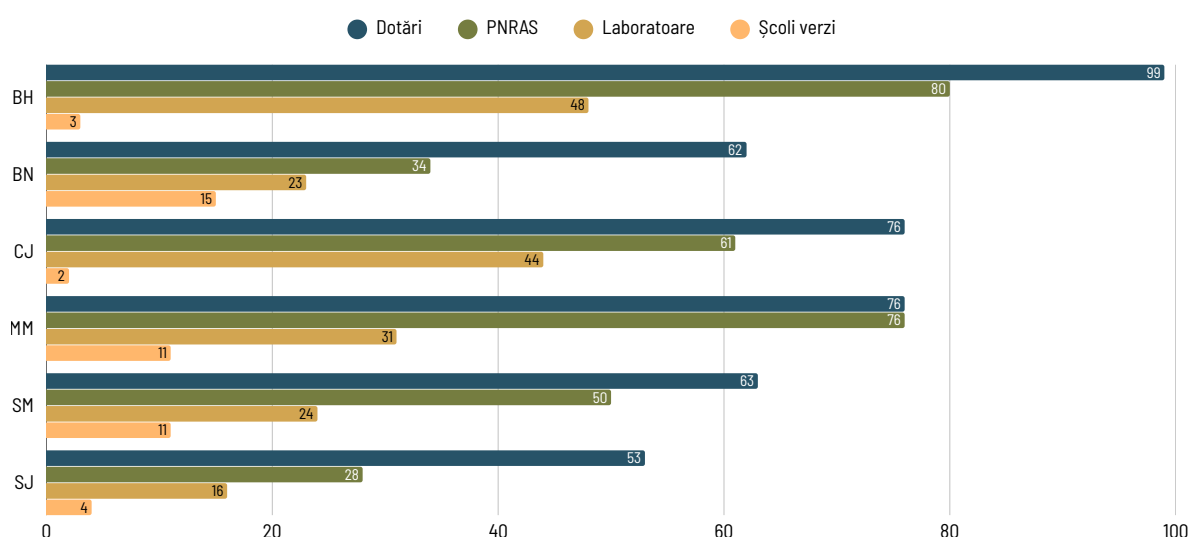
[125] Lista finală a proiectelor cu rezultatele obținute, accesată pe aprilie 2, 2026,

https://www.edu.ro/sites/default/files/_fi%C8%99iere/Minister/2023/PNRR/Scoli_verzi/liste_beneficiari/20_05_2024_Lista_finala_proiecte_finantate_Scoli_verzi.pdf

[126] Situația proiectelor finanțate prin Politica de Coeziune <https://mfe.gov.ro/map2021/>

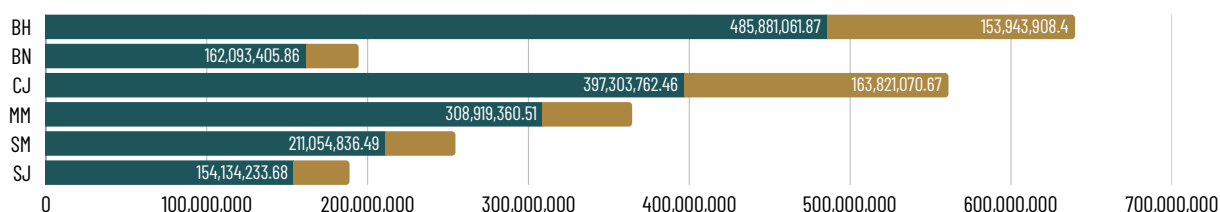
[127] Situația proiectelor finanțate prin PNRR <https://mfe.gov.ro/pnrr-dashboard/>

Prin PNRR pe C15 Educație, s-au finanțat la nivel regional 1566 de proiecte cu o valoare totală de 410 milioane de euro, dintre care 20,06% au fost alocate investiției 11, cea mai mare investiție ca valoare. A doua cea mai mare investiție la nivel de valoare este investiția 9, cu un procent de 18,64%. Ambele investiții presupun dotarea unităților de învățământ cu mobilier și echipamente specifice, PNRR se remarcă prin investițiile care au ca scop reabilitarea infrastructurii educaționale existente și îmbunătățirea stadiului actual existent prin multe investiții de infrastructură. Investiția 10 presupune construirea de unități de învățământ și asigurarea transportului pentru elevi, fiind a 3-a investiție ca valoare, în timp ce investiția 1 presupune construcția de creșe. [127].

grafic 30: Distribuția Investițiilor în educație în cadrul C15 PNRR

În majoritatea județelor, componenta de dotări deține cea mai mare pondere numerică a proiectelor contractate, reflectând efortul masiv de modernizare a infrastructurii școlare de bază.

grafic 31: Valoare proiectelor exprimată în lei desfășurate prin PNRR C15

Regiunea Nord-Vest prin PNRR, Componenta 15 Educație, indică un volum total de 1566 de contracte semnate, cu o valoare eligibilă nerambursabilă de 1.719.386.660,87 RON (aproximativ 1,72 miliarde lei, valoarea totală contractată incluzând TVA sau cofinanțări ridicându-se la peste 2,2 miliarde lei). Județul Bihor reprezintă principalul motor de absorbție din regiune, gestionând 930 de contracte care cumulează 1.278.308.000 RON (aproximativ 74,3% din totalul fondurilor PNRR regionale pe această componentă). Acest lucru subliniază rolul esențial al autorităților locale în modernizarea infrastructurii preuniversitare de bază.

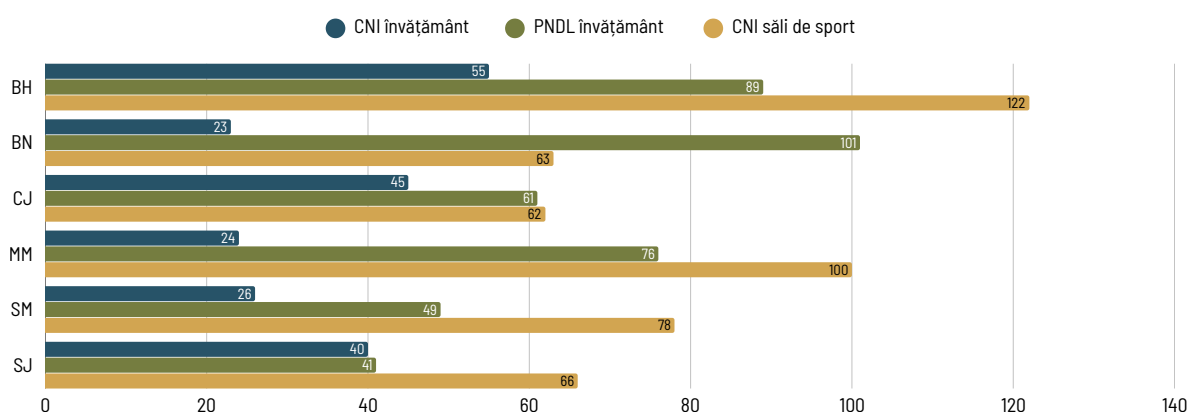
Din totalul celor 1.463 de contracte contractate la nivel regional, un număr de 1.030 de proiecte (reprezentând 70,4%) sunt implementate în mediul rural (la nivelul comunelor și satelor aparținătoare). Acest aspect demonstrează un efort substanțial de descentralizare și reducere a decalajelor educaționale istorice dintre mediul urban și cel rural, asigurând accesul elevilor din comunitățile izolate sau periurbane la standarde moderne de învățare.

Analiza graficului reflectă distribuția proiectelor de infrastructură educațională finanțate prin Compania Națională de Investiții, Programul Național de Dezvoltare Locală și sălile de sport aferente unităților de învățământ la nivelul județelor din regiunea Nord-Vest.

Portofoliul din PNDL cuprinde un total de 417 contracte de finanțare vizând unitățile de învățământ preuniversitar din cele șase județe ale regiunii.[128]

- PNDL Etapa I (2015-2024): 134 de proiecte, cu o alocare de 109.259.520,24 RON și un grad de decontare de 98,48%, reflectând finalizarea cvasi-totală a ciclului inițial de investiții.
- PNDL Etapa II (2017-2024): 283 de proiecte, cu un volum financiar substanțial mai mare (442.944.295,00 RON) și un grad de decontare de 90,98%, o dinamică firească pentru un portofoliu extins de șantieri și lucrări complexe de modernizare.

PNDL funcționează la nivel regional predominant ca un instrument de coeziune și sprijin pentru administrațiile locale din mediul rural. Din totalul de 417 proiecte, 354 aparțin comunelor, însumând peste 436 de milioane de RON alocate, în timp ce municipiile concentrează 24 de proiecte , iar orașele 36 de proiecte.

grafic 32: Numărul proiectelor în educație pe Programe Naționale

[128] Situația proiectelor finanțate prin Programe Naționale

Constatări preliminare și provocări identificate

I. Constatări preliminare

1. Există inegalități profunde și o fragmentare a rețelei școlare care afectează disproporționat zonele rurale. Rata de părăsire timpurie a școlii este ridicată în mediul rural, ceea ce limitează accesul tinerilor din comune la piața muncii, constatări surprinse inclusiv în Raportul de țară 2025.
2. Deși procentul de înscriere în învățământul profesional este peste media națională, ratele de angajare pentru absolvenți nu sunt foarte mari. Legăturile cu angajatorii par în unele situații formale, expunerea elevilor la învățarea practică, la locul de muncă, fiind extrem de redusă, doar 7,2% față de media UE de 65,3%, aceste constatări sunt surprinse și în rapoartele de țară aferente anilor 2025 și 2026.
3. Deși regiunea are o pondere relativ bună a studenților înmatriculați în știință, tehnologie, inginerie și matematică, nivelul scăzut general de participare în învățământul terțiar face ca numărul absolut de profesioniști pregătiți în aceste domenii să fie complet insuficient pentru a acoperi cererea în creștere a angajatorilor.
4. Deși a înregistrat o creștere în ultimii ani, rata de participare a adulților la cursuri de formare profesională continuă este mult sub media UE. Nivelul de implicare este și mai scăzut în mediul rural sau în rândul șomerilor și persoanelor cu educație redusă, adâncind astfel și mai mult dezavantajele pe piața muncii pentru aceste categorii.
5. Există o decuplare masivă între competențele oferite de sistemul educațional și nevoile reale de pe piața muncii: aproape 40% dintre angajați lucrează într-un domeniu diferit față de cel în care au studiat – aspecte constatate și în raportul OECD Reviews of Labour Market and Social Policies: Romania.
6. Deși MRJ-urile, precum Cluj-Napoca, atrag studenți, mulți tineri calificați pleacă ulterior în străinătate sau către capitală, agravând lipsa de specialiști la nivelul economiei locale, mai ales în mediul rural sau în orașele mici, aspecte constatate și în raportul OECD - Preparing for Demographic Change in Nord-Vest, Romania.
7. Calitatea capitalului uman depinde de corpul profesoral, dar cariera didactică în România este neatractivă financiar. În paralel, directorii de școli sunt predominant încărcăți cu sarcini administrative, având puțin timp și puține resurse pentru a realiza activități de management pedagogică care să evalueze și să sprijine efectiv îmbunătățirea performanțelor elevilor în școala lor, aspect confirmat și de Raportul OECD - Education and Skills in Romania.
8. Regiunea a generat peste jumătate din creșterea de elevi la nivel național, înregistrând o creștere regională de aproximativ 3,5% a numărului de elevi față de 2015. Creșterea netă de la nivel regional este susținută aproape exclusiv de județul Cluj, care atrage masiv resursa umană din județele limitrofe, ceea ce creează o serie de discrepante la nivel micro-regional. Aproximativ 1 din 7 tineri părăsește școala timpuriu, 14,9% la nivel regional în 2024. În mediul rural, rata de părăsire este de 26,3%, comparativ cu doar 3,3% în unele centre urbane.
9. S-au înregistrat scăderi sistematice ale numărului de elevi în aproape toate celelalte județe, declin care urcă spre ciclurile superioare și va afecta direct piața muncii.
10. Deși județul Bihor își menține constant numărul de elevi în ciclul primar, se confruntă cu o scădere de peste 10% în învățământul liceal, pierzând elevi probabil spre piața muncii sau prin migrație.
11. Atelierele școlare din liceele tehnice suferă adesea de o dotare precară și învechită, un punct slab persistent care frânează performanța practică a elevilor și scade atractivitatea acestui tip de învățământ.
12. Școlile integratoare de masă, dar și anumite școli speciale, nu dispun de spații suficiente dedicate exclusiv exercițiilor corectiv-terapeutice.
13. În localitățile „dormitor” lipsa noilor unități școlare forțează concentrarea elevilor în structurile existente mult peste normele pedagogice optime, degradând condițiile de studiu.

14. Deși gradul de digitalizare a unităților școlare a crescut, se remarcă necesitatea unor eforturi continue pentru formarea profesorilor în vederea utilizării tehnologiilor și a echipamentelor IT la clasă.
15. Programele postuniversitare și cursurile scurte suferă de rate mari de abandon și anulări, multe cursuri servesc mai degrabă nevoilor birocratice, precum credite EMC pentru medici, decât recalificării reale pe o piață a muncii în schimbare.
16. Distribuția fondurilor pentru infrastructura educațională indică o concentrare a resurselor în județele cu o dezvoltare urbană pronunțată, precum Cluj și Bihor, care atrag o proporție ridicată din finanțările europene. Această tendință teritorială conturează un dezechilibru față de restul județelor, deși programele naționale de dezvoltare compensează parțial situația prin direcționarea fondurilor către reabilitarea spațiilor de învățământ din mediul rural.
17. Dinamica demografică a regiunii semnalează o contracție a populației active, influențată de un spor natural negativ și de emigrația tinerilor calificați, aspect care limitează resursele disponibile pentru angajatori. În contextul unei economii care solicită un nivel superior de specializare, rata ridicată de inactivitate din rândul populației apte de muncă reflectă necesitatea unei alinieri mai atente a programelor de formare cu nevoile reale ale pieței.
18. La nivel intraregional, se observă un dezechilibru între mediul urban și cel rural, ilustrat prin concentrarea unităților preșcolare cu program prelungit aproape exclusiv în polii de dezvoltare urbană, în timp ce comunitățile rurale înregistrează rate mai ridicate de părăsire timpurie a școlii și performanțe educaționale inferioare.
19. Extinderea infrastructurii spitalicești regionale evidențiază un decalaj în raport cu disponibilitatea personalului medical de specialitate. Pe fondul deficitului curent și al emigrației tinerilor profesioniști, sustenabilitatea noilor unități medicale depinde de capacitatea de retenție a capitalului uman.
20. Adaptarea forței de muncă la cerințele de specializare inteligentă indică necesitatea unei tranziții de la formarea preponderent teoretică spre instruirea aplicată. Parcurile din regiune oferă un cadru adecvat pentru internalizarea proceselor de calificare, facilitând crearea unor ateliere de practică direct în unitățile de producție.
21. Se constată extinderea învățământului simultan în mediul rural, unde se înregistrează o creștere a numărului de formațiuni de studiu la nivel gimnazial, situație care afectează calitatea actului pedagogic și menține riscul de părăsire timpurie a școlii în comunitățile izolate..

II. Provocări privind sistemul educațional și capitalul uman

1. Există provocări majore legate de calitatea instruirii și atragerea cadrelor didactice. În mediul rural, școlile se confruntă cu un deficit de profesori, ceea ce obligă adesea cadrele didactice să predea materii pentru care nu au calificare.
2. O provocare specifică regiunii Nord-Vest o reprezintă dezechilibrul masiv dintre dinamica imobiliară/demografică din zonele periurbane și ritmul investițiilor în infrastructura școlară. Extinderea necontrolată a generat un deficit critic de facilități educaționale în suburbiile polilor de creștere.
3. Provocarea de a pregăti forța de muncă pentru „Munca 4.0”, în special în sectoarele cu risc ridicat de automatizare. Este esențială trecerea către un ecosistem orientat spre locuri de muncă, care să lege educația vocațională/duală direct de investițiile de capital și inovare
4. Provocarea este ca regiunea să valorifice pe deplin potențialul și avantajul său competitiv generat de cele 17 instituții de învățământ superior și să stopeze migrația tinerilor specialiști.
5. Provocarea este ca regiunea să diminueze decalajele profunde dintre mediul urban și cel rural în privința accesului la infrastructura educațională și să prevină abandonul școlar timpuriu. Accesul fizic la școlile primare în zonele rurale din regiune este limitat, ceea ce duce la rezultate educaționale inegale și afectează copiii din comunitățile rurale.
6. Provocarea este ca regiunea să crească atractivitatea și relevanța pe piața muncii a învățământului profesional și tehnic prin extinderea sistemului dual. Aceasta presupune oferirea mai multor oportunități de învățare practică direct la locul de muncă și atragerea operatorilor economici locali în proiectarea și furnizarea formării.
7. Provocarea este ca regiunea să reducă ratele ridicate de părăsire timpurie a școlii și să crească participarea în învățământul liceal.
8. Ajustarea rapidă a sistemului de formare la cerințele industriilor locale este obligatorie pentru a rezolva deficitul de personal din sectoarele emergente, cu valoare adăugată mare, valorificând în același timp numărul mare de persoane aflate în inactivitate.
9. Scăderea numărului de elevi generează o presiune financiară majoră asupra bugetelor locale prin creșterea costului per elev, obligând regiunea să găsească soluții inovatoare pentru a eficientiza costurile fără a sacrifica accesul echitabil la educație de calitate în comunitățile izolate.
10. Regiunea are provocarea de a acoperi deficitele de formare de la ambele extremități ale ciclului de viață, ceea ce presupune, pe de o parte, extinderea urgentă a infrastructurii de educație ante-preșcolară pentru a sprijini părinții tineri și, pe de altă parte, stimularea participării adulților la învățarea pe tot parcursul vieții, aflată în prezent la un nivel extrem de scăzut.
11. Provocarea sistemului educațional regional este să atragă, să motiveze și să rețină tinerii specialiști la catedră pentru a contracara îmbătrânirea corpului profesoral, reușind totodată să acopere deficitul de personal didactic de sprijin necesar pentru a oferi o educație cu adevărat incluzivă.
12. O mare parte dintre clădirile școlare nu necesită autorizare ISU conform legii din cauza vechimii, însă acest lucru maschează vulnerabilități structurale majore care pun în pericol siguranța actului educațional.
13. În județe cu profil preponderent rural precum Maramureș și Sălaj, se înregistrează o contracție accentuată a numărului de clase. Această rarefiere a rețelei școlare ridică provocări serioase legate de accesibilitatea educației și riscul de abandon școlar din cauza distanței.
14. Specializarea ecosistemului motorului regional în sectorul tehnologic și servicii de nișă expune regiunea la șocuri macroeconomice globale, în timp ce sectoarele industriale tradiționale se confruntă cu dificultăți majore în re tehnologizare și retenția personalului calificat.

15. Dezvoltarea marilor proiecte de infrastructură sanitară majore din regiune, în special Spitalul Regional de Urgență, generează o cerere acută și fără precedent de personal medical specializat, însă actualul ecosistem educațional suferă de o fragmentare fizică și funcțională față de noile centre de excelență medicală, riscând să perpetueze deficitul de personal calificat și să limiteze capacitatea de cercetare clinică aplicată.
16. O altă provocare vizează fenomenul segregării școlare, analiza datelor indicând disparități teritoriale pe criterii etnice, socio-economice și de dizabilitate, cu precădere în județe precum Satu Mare, Bihor și Cluj, aspect care influențează echitatea sistemului de învățământ și accesul egal la o educație de calitate.
17. O provocare la nivelul învățământului terțiar constă în atenuarea fenomenului de polarizare a capitalului uman către centrul principal de creștere, o situație care generează un model de dezvoltare monocentric la nivel regional. Această concentrare atrage forța de muncă înalt calificată din celelalte județe, limitând capacitatea piețelor muncii din areale precum Maramureș, Satu Mare sau Sălaj de a absorbi absolvenții proveniți din propriile comunități.
18. În legătură cu acest aspect teritorial, se conturează provocarea consolidării extensiilor universitare din orașele de dimensiuni medii și mici, acestea având capacitatea de a funcționa ca un mecanism de fixare a tinerilor în ecosistemele economice locale.
19. Din perspectiva structurii de studii, ecosistemul universitar se confruntă cu provocarea de a echilibra parcursul academic, în condițiile în care programele de masterat înregistrează o stagnare a numărului de cursanți, iar segmentul studiilor doctorale prezintă o contracție vizibilă a efectivelor. Această dinamică semnalează un model educațional orientat preponderent pe ciclul de licență și indică dificultăți în generarea unui nivel de specializare avansat pentru activitățile de cercetare și inovare.
20. Pe fondul declinului demografic, o altă provocare sistemică derivă din dependența instituțiilor de învățământ superior de fluxurile internaționale de studenți, o situație care compensează statistic restrângerea bazinului intern de candidați, dar care poate expune universitățile la factori externi de stabilitate. În paralel, regiunea înregistrează un nivel redus al absolvirii învățământului superior, impunându-se o abordare care să diminueze abandonul universitar și să sprijine un procent mai ridicat de studenți în finalizarea programelor de formare inițială.
21. Pe segmentul tranziției către piața muncii, o provocare teritorială o reprezintă diversificarea inserției profesionale a absolvenților, care în prezent indică o specializare restrânsă spre ocupațiile din domeniul tehnologiei informației și din sectorul didactic. Această concentrare profesională indică o capacitate redusă a altor sectoare economice de a oferi un nivel de remunerare comparabil, aspect care determină un transfer al tinerilor dinspre diverse domenii de pregătire către roluri tehnice, independent de calificarea inițială.
22. Totodată, se conturează provocarea identificării unui echilibru în ceea ce privește descentralizarea programelor de finanțare destinate sectorului educațional și dezvoltării capitalului uman. Având în vedere caracteristicile teritoriale dovedite și capacitățile administrative diferite de la nivelul județelor și localităților, procesul de transfer al deciziei financiare necesită o calibrare atentă.
23. O provocare la nivelul sistemului de formare inițială a cadrelor didactice constă în capacitatea departamentelor pentru pregătirea personalului didactic de a integra și gestiona fluxurile de studenți, cu scopul de a sprijini o acoperire echilibrată cu cadre didactice pregătite uniform pentru unitățile școlare de la nivel județean și local.

III. Limitări constatate

1. O primă limitare structurală decurge din fragmentarea instituțională și legislativă care guvernează sistemul educațional și formarea profesională. Deși cadrul normativ a fost actualizat, se menține o separare funcțională între Ministerul Educației și Ministerul Muncii și Solidarității Sociale, aspect care îngreunează coordonarea dintre sistemul formal de învățământ și mediul economic.
2. Din perspectiva infrastructurii, se constată existența unor limitări de natură birocratică și tehnică, reflectate în dificultatea obținerii autorizațiilor de securitate la incendiu și a celor sanitare de funcționare. Neautorizarea este cauzată frecvent de neconcordanțe între documentația tehnică și situația din teren, demararea lucrărilor fără avizele necesare, funcționarea în clădiri cu statut de monument istoric sau inexistența rețelelor de utilități de bază în mediul rural.
3. La nivelul administrației publice locale, o constrângere vizibilă este reprezentată de capacitatea diferită a unităților administrativ-teritoriale de a atrage și implementa proiecte de modernizare. Scăderea numărului de elevi generează o presiune financiară asupra bugetelor locale prin creșterea costului per elev, obligând comunitățile cu resurse limitate să recurgă la practici de comasare sau la organizarea învățământului simultan, o soluție administrativă care afectează calitatea actului pedagogic.
4. În sfera formării continue și a învățământului terțiar, limitările legislative se manifestă prin prevalența conformității formale în detrimentul reconversiei profesionale. Analizele indică faptul că anumite programe postuniversitare deserveșc o cerință birocratică internă, cum ar fi obținerea creditelor obligatorii pentru menținerea dreptului de practică în sectorul medical, fără a urmări o adaptare la cerințele generale ale pieței muncii.
5. De asemenea, cadrul legislativ rigid privind recunoașterea competențelor dobândite în contexte informale forțează lucrătorii să rămână în sectoare cu valoare adăugată mică, restrângând aplicabilitatea programelor destinate educației adulților.
6. O altă limitare de natură administrativă se manifestă prin reticența autorităților publice locale de a aplica prevederile din Codul administrativ referitoare la consorții pentru dezvoltarea unor proiecte educaționale comune. Deși cadrul normativ permite finanțarea și gestionarea partajată a unor proiecte sau a unor facilități care să deservească simultan mai multe unități administrativ-teritoriale, administrațiile evită de regulă să aloce resurse bugetare pentru investiții situate în afara propriilor limite teritoriale.
7. O altă limitare vizează gradul de centralizare a componentei educaționale, aspect care restrânge flexibilitatea actului pedagogic la nivel local. Deși cadrul legislativ reglementează conceptul de curriculum la decizia școlii, oferind teoretic unităților de învățământ posibilitatea de a-și ajusta modulele de pregătire, aplicarea efectivă a acestui instrument întâmpină dificultăți în practică. Această situație este generată de o capacitate administrativă insuficientă la nivelul multor unități școlare, care adesea nu dispun de resursele umane, de expertiza metodologică sau de structura organizatorică necesară pentru a elabora, a aviza și a implementa pachete educaționale particularizate.
8. O altă limitare administrativă derivă din dezechilibrul funcțional apărut în zonele metropolitane, unde anumite comune limitrofe își asumă cu precădere un rol rezidențial, funcționând preponderent ca localități dormitor. Această dinamică transferă presiunea asigurării serviciilor educaționale către municipiile reședință de județ, situație care intră în contradicție cu principiul descentralizării și al administrării educației prin intermediul bugetelor locale.
9. O altă barieră juridică majoră este reprezentată de fenomenul de dublă subordonare și de lipsa unei delimitări clare a atribuțiilor dintre Ministerul Educației, inspectoratele școlare și autoritățile administrației publice locale.

10. În plus, modificările legislative succesive aduse Legii educației naționale au acționat deseori în sensul recentralizării, cum este cazul titularizării cadrelor didactice la nivelul sistemului și nu al școlii, reducând autonomia reală a instituțiilor în selectarea resursei umane.
11. O altă limitare critică de natură administrativă și financiară rezidă în mecanismul actual de finanțare bazat pe costul standard per elev. Acesta este calculat la nivel național în funcție de resursele bugetare disponibile, iar nu pe baza nevoilor reale din teritoriu.
12. De asemenea, în domeniul activităților extrașcolare, cum sunt palatele și cluburile copiilor, autoritățile locale și județene pot finanța doar activități specifice, neavând dreptul legal de a realiza investiții, reparații capitale sau consolidări ale clădirilor, deoarece nu dețin dreptul real asupra acestora.
13. Implementarea unor servicii integrate (educație, asistență socială și sănătate) este îngreunată de lipsa de cooperare structurală între ministere la nivel central. Această fragmentare se reflectă pe plan local prin strategii paralele sau chiar contradictorii (cum ar fi strategiile de formare a adulților dezvoltate separat și pe perioade diferite de Ministerul Educației și cel al Muncii), generând confuzie.
14. O limitare administrativă și juridică este generată de regimul actual de subordonare a Caselor de Cultură ale Studenților, instituții care funcționează într-un cadru marcat de ambiguitate. Deși misiunea principală a acestora este intrinsec legată de mediul academic și de facilitarea dezvoltării educaționale, culturale și sociale a tinerilor aflați în sistemul universitar, ele se află în subordinea Ministerului Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale.

IV. Măsuri potențiale pentru abordarea provocărilor

1. Prioritizarea unităților de educație timpurie, cu accent pe infrastructura de tip creșe și grădinițe cu program prelungit în zonele periurbane și rurale defavorizate, alături de implementarea unor măsuri complementare destinate îmbunătățirii competențelor pentru prevenirea excluziunii și a abandonului școlar.
2. Partajarea facilităților educaționale primare și gimnaziale între comunele învecinate pentru a contracara efectele declinului demografic, utilizând concomitent un indice al dezavantajului educațional care să fundamenteze orientarea fondurilor regionale către comunitățile cu cele mai mari necesități de asistență.
3. Calibrarea procesului de descentralizare a programelor de finanțare destinate sectorului educațional, astfel încât transferul deciziei financiare să reflecte capacitățile administrative locale și să evite generarea unor noi asimetrii de dezvoltare teritorială între ariile urbane și cele rurale.
4. Susținerea activităților de educație non-formală destinate copiilor în afara orelor de curs, ca instrumente integrate la nivel microregional pentru facilitarea incluziunii sociale și menținerea elevilor educație.
5. Stimularea investitorilor din parcuri prin scheme de sprijin și granturi dedicate cofinanțării centrelor de formare și a atelierelor de practică amplasate direct în unitățile de producție, corelând oferta educațională cu noile modele de producție automatizată.
6. Dezvoltarea competențelor pentru domeniile științei, tehnologiei, ingineriei și matematicii, precum și pregătirea resursei umane pentru platformele de tehnologii strategice, facilitând adaptabilitatea forței de muncă la cerințele de specializare inteligentă ale economiei județene.
7. Susținerea și dezvoltarea extensiilor universitare în orașele de dimensiuni medii și mici, pentru a fixa forța de muncă tânără în ecosistemele economice locale și a diversifica inserția profesională în sectoarele productive.
8. Înființarea unui pol educațional și de cercetare dedicat științelor vieții, structurat ca un consorțiu în zona de influență a noilor hub-uri spitalicești, pentru a asigura rute complete de formare practică și a sprijini transformarea spitalelor regionale în centre de inovare medicală aplicată.
9. Adaptarea departamentelor pentru pregătirea personalului didactic în vederea aplicării modelului preliminar al masteratului didactic, asigurând o profesionalizare aprofundată a viitorilor profesori și susținând o distribuție echilibrată a cadrelor didactice bine pregătite la nivelul tuturor unităților școlare din regiune.
10. Din perspectiva infrastructurii fizice și a dotărilor, se impune o direcționare a fondurilor către modernizarea clădirilor școlare care necesită obținerea autorizațiilor de securitate la incendiu și de funcționare sanitară, pentru a asigura un cadru adecvat de desfășurare a actului educațional.
11. Pe segmentul educației incluzive, o măsură directă constă în alocarea de resurse pentru amenajarea unor spații destinate exercițiilor corectiv-terapeutice în școlile de masă și în cele speciale, concomitent cu ajustarea încadrărilor pentru a asigura un număr corespunzător de profesori itineranți și de sprijin.
12. Pe segmentul învățământului superior, se impune o măsură dedicată consolidării infrastructurii universitare, având ca scop adaptarea instituțiilor la cerințele transformării digitale. Programul de politici pentru Deceniul Digital 2030, asigurând o pregătire adecvată a studenților pentru procesele economice actuale

Bibliografie

1. Legislație și Reglementări Naționale

- Legea nr. 198 din 4 iulie 2023 a învățământului preuniversitar, publicată în Monitorul Oficial.
- Legea nr. 199 din 4 iulie 2023 a învățământului superior, publicată în Monitorul Oficial.
- Legea nr. 164 din 18 iunie 2021 privind acceptarea Convenției globale pentru recunoașterea calificărilor din învățământul superior, adoptată la Paris la 25 noiembrie 2019.
- Hotărârea Guvernului nr. 513 din 29 mai 2025 pentru aprobarea formatului și conținutului Cadrului național al calificărilor.
- Hotărârea Guvernului nr. 412/2025 privind aprobarea Nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/ programelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar 2025-2026
- Ordinul Ministrului Educației nr. 3.214 din 16 februarie 2026 pentru modificarea și completarea Regulamentului-cadru privind studiile universitare de doctorat, aprobat prin Ordinul nr. 3.020/2024.
- Ordinul Ministrului Educației nr. 3.151 din 27 ianuarie 2026 privind modificarea Nomenclatorului de încadrare a calificărilor profesionale de nivel 3 și de nivel 4 conform CNC.
- Ordinul Ministrului Educației nr. 3.027 din 15 ianuarie 2025 privind stabilirea misiunii instituției de învățământ superior prin actualizarea Cartelor universitare.
- Ordinul Ministrului Educației nr. 3.134 din 23 ianuarie 2025 pentru modificarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a centrelor județene de resurse și asistență educațională (CJRAE/CMBRAE).

2. Documente Strategice și Programe

- Ministerul Muncii și Solidarității Sociale (2021), Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2021-2027, aprobată prin HG nr. 1.214/2021.
- Guvernul României (2023), Strategia Națională pentru Susținerea Părinților (2024-2030).
- Guvernul României (2023), Strategia Națională privind Imigrația (2023-2027).
- Ministerul Sportului (2023), Strategie Națională pentru Sport 2023-2032, adoptată la 10 mai 2023.
- Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse (2023), Strategia Națională pentru protecția și promovarea drepturilor copilului „Copii protejați, România sigură” 2023-2027, aprobată prin HG nr. 969/12.10.2023.
- ANOFM (2026), Ucenicia la locul de muncă - Ghid de implementare și subvenționare.
- Ministerul Educației (2024), Lista finală a proiectelor finanțate prin PNRR: „Școli Verzi” - Rezultate și beneficiari.
- Ministerul Educației (2026), Apel PNRR: Consorții regionale pentru învățământ dual - Proceduri și obiective.
- Programul Regional Nord-Vest 2021-2027: Priorități de investiții educaționale.
- Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic (2025), Planul Regional de Acțiune pentru Învățământ (PRAI) Nord-Vest 2016-2025.
- Raport de diagnostic al educației și cercetării din România. Realizări prezente și implicații pentru noi reforme în domeniu (Raportul QX), Ministerul Educației, Mai 2025, București
- Strategia Națională privind Imigrația (2023-2027)
- STRATEGIA NAȚIONALĂ din 12 octombrie 2023 pentru protecția și promovarea drepturilor copilului "Copii protejați, România sigură" 2023 - 2027 Aprobata prin HOTĂRÂREA nr. 969 din 12 octombrie 2023, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 942 din 18 octombrie 2023.

3. Reglementări și comunicări

- Comisia Europeană (2020), Comunicare privind realizarea Spațiului european al educației până în 2025, COM(2020) 624 final, Bruxelles.
- Parlamentul European și Consiliul UE (2022), Decizia (UE) 2022/2481 din 14 decembrie 2022 de instituire a programului de politică pentru 2030 privind deceniul digital.
- Consiliul Uniunii Europene (2022), Recomandarea 2022/C 160/01 din 5 aprilie 2022 privind crearea de punți pentru o cooperare europeană eficientă în domeniul învățământului superior.
- Parlamentul European și Consiliul UE (2018), Decizia (UE) 2018/646 privind un cadru comun pentru furnizarea unor servicii mai bune pentru aptitudini și calificări (Europass).
- Comisia Europeană (2022), Orientări privind sinergiile dintre Orizont Europa și FEDR (2022/C 160/02).

4. Rapoarte de Cercetare, literatură de specialitate și baze de date

- Ministerul Educației (2025), Raport de diagnostic al educației și cercetării din România. Realizări prezente și implicații pentru noi reforme în domeniu (Raportul QX), București.
- OECD (2025), Education at a Glance 2025: Romania, OECD Indicators, Country Note, publicat la 9 septembrie 2025.
- Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene (2022), Programul Regional Nord-Vest 2021-2027.
- ADR Nord-Vest (2023), Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Nord-Vest (RIS3 NV) 2021-2027.
- Institutul Național de Statistică (INS), Baza de date TEMPO-Online, statistici privind educația și populația.
- Ministerul Educației, Sistemul Informatic Integrat al Învățământului din România (SIIR), date statistice privind infrastructura școlară și populația școlară.
- Ministerul Educației (2024), Raport privind starea învățământului preuniversitar din România 2023-2024, București.
- Ministerul Educației (2025), Raport de diagnostic al educației și cercetării din România. Realizări prezente și implicații pentru noi reforme în domeniu (Raportul QX), București.
- Ministerul Muncii și Solidarității Sociale (2025), Raport 2: Analiza capacității de furnizare de formare - Agenda pentru competențe ROMÂNIA 2020-2025.
- OECD (2025), Education at a Glance 2025: Romania, Country Note, 9 Septembrie 2025.
- UEFISCDI (2024), Analiza angajabilității absolvenților de învățământ superior - Platforma de monitorizare a trasabilității.
- Inspectoratul Școlar Județean Bistrița-Năsăud (2025), Raport anual privind starea învățământului din județul Bistrița-Năsăud, An școlar 2024-2025.
- Inspectoratul Școlar Județean Sălaj (2025), Raport privind starea învățământului preuniversitar sălăjean, aprobat în C.A. din 06.10.2025.
- Universitatea Babeș-Bolyai (2024), Raportul Rectorului privind starea universității și formarea continuă.
- Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca (2024), Raportul Rectorului privind programele de conversie și parteneriatele industriale.
- Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” (2025), Raportul Rectorului privind cursurile postuniversitare și creditele EMC.
- Academia Națională de Muzică „Gheorghe Dima” (2024), Raportul Rectorului privind performanța academică și managementul artistic.
- ARACIP (2026), Registrul Național al Unităților de Învățământ Preuniversitar Particular Autorizate.
- ANC (2026), Registrul Național al Furnizorilor de Formare Profesională a Adulților Autorizați.

- Ministerul Educației (2026), Registrul Național al Programelor de Perfecționare și Dezvoltare Profesională Continuă a Cadrelor Didactice.
- Ministerul Educației (2026), Registrul Național al Furnizorilor de Educație Timpurie Antepreșcolară.
- Ministerul Muncii (2026), Platforma FPA - Formarea Profesională a Adulților: Statistici județene.
- The Unified Competence Framework - PART 1 - GeoAcademy Portal I, accesată pe aprilie 24, 2026, <https://portal.geoacademy.eu/courses/the-unified-competence-framework-part-1/lessons/introduction-to-the-greencomp-framework-ucf-1-1-1/>
- GARY BECKER ON HUMAN CAPITAL | Journal of Demographic ..., accesată pe aprilie 24, 2026, <https://www.cambridge.org/core/journals/journal-of-demographic-economics/article/gary-becker-on-human-capital/DBB8004970B4D918A2387C5F31843645>
- Functionalism in Education: Durkheim and Parsons' Perspectives ..., accesată pe aprilie 24, 2026, <https://sociology.institute/sociology-of-education/functionalism-education-durkheim-parsons-perspectives/>
- OECD (2025), „Education and Skills in Romania, Reviews of National Policies for Education”
- OECD (2025), „Preparing for Demographic Change in Nord-Vest, Romania
- OECD (2023), PISA 2022 Results (Volume I): The State of Learning and Equity in Education, PISA, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/53f23881-en>.
- Educational attainment statistics https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Educational_attainment_statistics
- Glosarul Cedefop - <https://www.cedefop.europa.eu/ro>
- România Educată
https://www.presidency.ro/files/userfiles/Fisa_de_sinteza_a_raportului_Proiectului_Romania_Educata.pdf

00-40-264-431550

www.nord-vest.ro

Strada Donath nr. 53a, Cluj-Napoca, Cluj

planificare.strategica@nord-vest.ro

Membră a:

Autoritate de management pentru:

Organism intermediar pentru:

